Corrigés des exercices
བོད་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་སློབ་དེབ་ཀྱི་སྦྱོང་ཚན།

Nous donnons ici les corrigés des exercices ainsi que certains exercices et commentaires supplémentaires. Les réponses que nous fournissons dans les exercices correspondent à des réponses typiques et évidentes mais ne sont pas toujours les seules acceptables. De façon générale, la grammaire des langues permet souvent des stratégies diverses. Cela est encore plus vrai de certaines langues comme le tibétain dont les suffixes verbaux dépendent essentiellement de la situation. À cela il faut ajouter que, dans la plupart des cas, il est possible de fournir une réponse en utilisant une forme honorifique ou une forme ordinaire. Dans les corrigés des exercices, nous avons choisi de ne fournir qu'une seule forme, ordinaire ou honorifique selon les exemples.

Introduction

CORRIGÉS

Intro.1., 2. et 3. Utiliser le tableau T1.

Intro.4. khā, nga̱, chā, cha̱, nya̱, tha̱, na̱, pha̱, ma̱, tshā, ra̱, la̱, shā, sa̱, sā, mi̱, ri̱, shī ngu̱, chū, phū, phu̱, shū, sū, the̱, me̱, tshē, khō, ngo̱, nyo̱, phō, mo̱, sho̱, so̱, ro̱, lo̱, shō, sō

Intro.5. ra̱ nga̱ta’ ngā, ra̱ tāta’ tā, ra̱ ma̱ta’ mā, ra̱ tsāta tsā, la̱ nga̱ta’ ngā, la̱ tāta’ tā, pha̱ ya̱ta’ cha̱, kā la̱ta’ lā sha̱pkyu lū, khā ra̱ta’ thrā na̱ro thrō, sā kāta’ kā ra̱ta’ trā, sā kha̱ta’ ka̱ ra̱ta’ tra̱ na̱ro tro̱, sā kāta’ kā ya̱ta’ kyā tre̱ngpu kyē, sā kha̱ta’ ka̱ ra̱ta’ tra̱, sā ma̱ta’ mā ya̱ta’ nyā na̱ro nyō, pha̱o’ ra̱ ka̱ta’ ka̱ ya̱ta’ kya̱, pha̱o’ sā kha̱ta’ ka̱ na̱ro tro̱, pha̱o’ ra̱ ka̱ta’ ka̱ ya̱ta’ kya̱ tha̱ kyä̱’, pha̱o’ ra̱ ka̱ta’ ka̱ ya̱ta’ kya̱ pha̱ kya̱p, pha̱o’ sā kha̱ta’ ka rata’ tra̱ khi̱ku tri̱ pha̱ sā tri̱p’, pha̱o’ sā kha̱ta’ ka̱ rata’ tra̱ tre̱ngpu tre̱ nga̱ sā tre̱ng’, pha̱o’ sā kha̱ta’ ka̱ rata’ tra̱ sha̱pkyu tru̱ pha̱ sā tru̱p’.

Intro.6. Rechercher les mots dans le dictionnaire.

Intro.7.

1. ra̱ na̱ro ro̱ kha̱ sā ro̱k’, pa → ro̱kpa
2. sā la̱ta’ lā na̱ro lō pha̱ lōp, kha̱ ra̱ta’ thra̱ wa̱sur thra, wa̱ → lōptrawa
3. tha̱o’ kha̱ tre̱ngpu ke̱, ra̱ ka̱ta’ ka̱ na kä̱n → ke̱kän
4. pha̱o’ kā ra̱ta’ trā shā khi̱ku shī sā shī’ → trāshi’
5. sā kāta’ kā sha̱pkyu kū, ma̱o’ tha̱ sha̱pkyu tu̱ na̱ tü̱n → kūntün
6. chā
7. chā sha̱pkyu → chū
8. tha̱o’ wā ya̱ta’ yā ra̱ yār, khā → yārka
9. kha̱ ra̱ta’ thra̱ sha̱pkyu thru̱ pha̱ thru̱p, a̱o’ pha̱ ra̱ta’ tra̱ sā trä̱’ → tru̱mträ’
10. tha̱o’ wā ra̱ta’ rā la → rā̱:
11. tha̱o’ wā nga̱ wāng, pā na̱ro pō → wāngpo.

Écouter également la pl. 8 du CD1.

10•CahierTib4.indd 535 20/11/09 12:18:53

Intro.8. *rogs.pa* « compagnon » ; *slob.grwa.ba* « étudiant(e) » ; *dge.rgan* « professeur » ; *bkra.shis* Trashi « bon augure » ou nom propre ; *sku.mdun* « présence (H) » ; *cha* « paire » ; *chu* « eau » ; *dbyar.kha* « été » ; *grub.'bras* « résultat » ; *dbral* « déchirer » ; *dbang.po* « organe » ou nom propre.

Intro.9. et 10. Révision personnelle.

Intro.11. *Écouter la pl. 9 du CD1.*

Intro.12. nga̲, ngā, sā, sa̲, na̲ng, nāng, la̲ng, lāng, nyä̲:, nyǟ:, nye̲', nyē', sō, so̲, sä̲', sǟ', ma̲, mā, se̲r, sēr, rä̲:, rǟ:, la̲, lā, shāmo, sha̲mo, shu̲', shū', sho̲kpa, shōkpa, shōr, sho̲r, tha̲, thā, thāngpo, tha̲ngpo, thö̲n, thȫn, cha̲ng, chāng.

Intro.13. *Écouter la pl. 10 du CD1 :*
tā, thā, tha̲, ta̲, tāng, thāng, tha̲ng, ta̲ng, pū, phū, phu̲, pu̲, chā, chā, cha̲, ca̲, pār, phār, pha̲r, pa̲r, kō, khō, kho̲, ko̲, tǟ', thǟ', thä̲', tä̲'

COMMENTAIRES SUPPLÉMENTAIRES SUR LA PHONOLOGIE

Le tibétain possède quatre séries de consonnes initiales qui se ressemblent beaucoup, surtout pour des locuteurs de langues européennes. Ces quatre séries de consonnes sont fondamentales pour bien distinguer et reproduire correctement les sons du tibétain. Elles reposent sur trois paramètres : le ton, l'aspiration et le voisement.
1. Ton haut sourd non aspiré
2. Ton haut sourd aspiré
3. Ton bas sourd aspiré
4. Ton bas sourd ou sonore non aspiré.
Le tableau 9 du manuel « oppositions phonologiques en tibétain » (p. 53) illustre ces séries et il est donc important de pouvoir distinguer tous les sons du tableau.
L'une des caractéristiques du système tonal du tibétain standard tient au fait que les consonnes à ton haut et les consonnes aspirées à ton bas sont toujours sourdes (*k, t, p,* etc.). Seules les consonnes non aspirées à ton bas (cas 4) peuvent être prononcées sourdes ou sonores, indifféremment. Dans ce cas, elles sont réalisées aussi bien *g, d, b,* etc. que *k, t, p,* etc. ou bien, ce qui est un peu déconcertant pour une oreille francophone, juste entre *g* et *k, t* et *d, b et p,* etc. L'essentiel est que cette 4e série soit prononcée à ton bas et non aspirée, le caractère sourd ou sonore n'étant pas distinctif.
De façon générale, la difficulté de perception et de reproduction dépend de la langue source de l'apprenant. Un apprenant anglophone n'aura pas de difficulté à distinguer les consonnes aspirées des non aspirées car l'aspiration (même si elle n'est pas phonologique) existe à l'initiale de nombreux mots (ex. : *pie, cool, two*). En revanche, les anglophones (particulièrement américains) ont parfois du mal à distinguer les consonnes sourdes (*k, t, p,* etc.) des consonnes sonores (*g, d, b*, etc.). Pour les francophones, c'est l'inverse : l'opposi-

10•CahierTib4.indd 536 20/11/09 12:18:54

tion sourde/sonore ne pose pas de problème tandis que l'aspiration qui est absente en français est plus problématique. Il faut donc que les francophones se concentrent sur l'acquisition de l'opposition entre consonnes aspirées et non aspirées.

En ce qui concerne les tons, les langues européennes sont en revanche sur un pied d'égalité dans la mesure où elles ne possèdent pas de système tonal (hormis le suédois et le serbo-croate qui possèdent quelques oppositions tonales). De ce point de vue, les apprenants sinophones sont avantagés mais ils rencontrent des difficultés avec les oppositions sourde/sonore qui, elles, ne posent aucun problème à un francophone.

Heureusement pour l'apprenant, le système tonal du tibétain standard ne possède que deux registres : haut et bas. Pour prononcer un ton haut, il suffit de produire un son un peu plus haut que le registre habituel comme si l'on « chantait » alors que, pour le ton bas, il faut garder son registre « normal ». Les oppositions tonales et phonologiques sont résumées dans le tableau suivant avec les consonnes initiales correspondantes en français et en anglais.

Ton haut, non aspiré, sourd སྲོག་ཆུང་ སྒྲ་གདངས་མཐོ་པོ་ སྒྲ་མེད་	Ton haut, aspiré, sourd སྲོག་ཆེན་ སྒྲ་གདངས་མཐོ་པོ་ སྒྲ་མེད་	Ton bas, aspiré, sourd སྲོག་ཆེན་ སྒྲ་གདངས་དམའ་པོ་ སྒྲ་མེད་	Ton bas, non aspiré, sourd/sonore སྲོག་ཆུང་ སྒྲ་གདངས་དམའ་པོ་ སྒྲ་མེད་དམ་སྒྲ་ལྡན་
p	ph	ph	b/p
pār « photo » པར་ ang. : *spy* fr. : *par*	phār « là-bas » ཕར་ ang. : *pie* fr. : *par (mais aspiré)*	pha̱r « entre » བར་ ang. : *pie* fr. : *par (mais aspiré)*	ba̱r/pa̱r « brûler » འབར་ ang. : *buy* fr. : *bar* ou *par*
k	kh	kh	k/g
kō « cuir » ཀོ་ ang. : *score* fr. : *cas*	khō « il » ཁོ་ ang. : *cool* fr. : *cas (mais aspiré)*	kho̱ « entendre » གོ་ ang. : *cool* fr. : *cas (mais aspiré)*	go̱/ko̱ « tête » མགོ་ ang. : *goal* fr. : *gars* ou *cas*
t	th	th	d/t
tā « cheval » རྟ་ ang. : *stove* fr. : *taux*	thā « bord » མཐའ་ ang. : *two* fr. : *taux (aspiré)*	tha̱ « maintenant » ད་ ang. : *two* fr. : *taux (aspiré)*	da̱/ta̱ « flèche » མདའ་ ang. : *dew* fr. : *dos* ou *taux*

10•CahierTib4.indd 537 20/11/09 12:18:55

Leçon 1
སློབ་ཚན་དང་པོ།

CORRIGÉS

1.4.1.

1. འདི་ག་རེ་རེད།
2. འདི་དེབ་རེད།
3. དེ་ག་རེ་རེད།
4. དེ་དཔེ་ཆ་རེད།
5. འདི་ཇ་རེད་པས།
6. འདི་ཆང་རེད།
7. ཕ་གི་ག་རེ་རེད།
8. ཕ་གི་ལྷ་ས་རེད།

1.4.2.

1. *'di ga.re red*
2. *'di bod red*
3. *'di lha.sa red*
4. *de gzhis.ka.rtse red pas*
5. *lags red*
6. *gzhis.ka.rtse red*

1.4.3.

1. Qu'est-ce que c'est ?
2. Est-ce une tasse ?
3. C'est du *chang*.
4. Est-ce un livre (traditionnel tibétain) là-bas ?
5. Est-ce une carte (géographique) ?
6. C'est Nyima.
7. C'est le monde.
8. Est-ce Dawa là-bas ?
9. C'est Dawa là-bas.

1.4.4.

1.	འདི་ ○	ག་རེ་ ○	རེད། ○
2.	འདི་ ○	○ དཀར་ཡོལ་	རེད་པས། ○
3.	དེ ○	○ ཆང་	རེད། ○
4.	○ ཕ་གི	○ དཔེ་ཆ	རེད་པས། ○
5.	འདི་ ○	○ ས་བཀྲ་	རེད་པས། ○
6.	འདི་ ○	ཉི་མ་ ○	རེད། ○
7.	འདི་ ○	འཛམ་གླིང་ ○	རེད། ○
8.	○ ཕ་གི་	ཟླ་བ་ ○	རེད་པས། ○
9.	○ ཕ་གི་	ཟླ་བ་ ○	རེད། ○

1.4.5. (réponses à titre d'exemple)

1. འདི་དེབ་རེད་པས།
2. འདི་དེབ་རེད།
3. ཕ་གི་དཔེ་ཆ་རེད་པས།
4. ཕ་གི་དཔེ་ཆ་རེད།
5. དེ་སྨྱུ་གུ་རེད་པས།
6. དེ་སྨྱུ་གུ་རེད།

10•CahierTib4.indd 538 20/11/09 12:18:56

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

1.4.6. Traduisez et répétez les formules de salutation :

1. བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།
2. བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།
3. སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་ཡིན་པས།
4. ལགས་བདེ་པོ་ཡིན།
5. རྗེས་མར་མཇལ་ཡོང་།
6. རྗེས་མར་མཇལ་ཡོང་།

1.4.7. Traduisez et répétez les formules de salutation du dialogue :

1. ཕྱག་ཕེབས་གནང་བྱུང་།
2. ལགས་ཡོད། བཞུགས་གདན་འཛགས་ཡོད་པས།
3. ལགས་ཡོད། ཡར་ཕེབས།
4. ཐུགས་རྗེ་ཆེ།

1.4.8. Version.

1. མི་རྟོག་འདི་ག་རེ་རེད། མི་རྟོག་འདི་ཧ་ལོ་མི་རྟོག་རེད།
2. ཁོང་བླ་མ་རེད་པས། བླ་མ་མ་རེད། གྲྭ་པ་རེད།
3. ཟླ་བ་རེད་པས། ཟླ་བ་མ་རེད། ནོར་བུ་རེད།
4. ས་བཀྲ་ག་གི་རེད། ས་བཀྲ་དེ་རེད།
5. ཞབས་ཀྱུ་རེད་པས། ལགས་མ་རེད། འགྲིང་བུ་རེད།
6. རྗེས་འཇུག་རེད་པས། ལགས་རེད།
7. སྔོན་འཇུག་མ་རེད་པས། མ་རེད། སྔོན་འཇུག་མ་རེད། རྗེས་འཇུག་རེད།
8. འོན་ཡི་གེ་འདི་ག་རེ་རེད།
9. དབུ་ཅན་རེད། དབུ་མེད་རེད།
10. དེ་བོད་ཡིག་རེད་པས། ལགས་མ་རེད། རྒྱ་ཡིག་རེད།

1.4.9. Thème.

1. Qui sont ces enfants ?
2. Ce n'est pas du *chang*.
3. À qui sont ces clefs ?
4. Drölkar n'est-elle pas tibétaine ?
5. Est-ce ou non du tibétain parlé ?
6. Est-ce ce chemin ?
7. Ah bon, c'est un moine.
8. Qui sont ces moines ?
9. Ces nonnes sont-elles tibétaines ?
10. Ce bois, est-ce du bambou ?
11. Aujourd'hui, quel jour sommes-nous ?
12. C'est la deuxième leçon, n'est-ce pas ?
13. Tous sont des élèves.
15. Je suis professeur.
16. Je ne suis pas nomade. Je suis paysan.
17. N'es-tu pas Lobzang ?
20. Cette fille a trois ans.
21. Cette encre n'est-elle pas noire ? – Non, elle est bleue.

10•CahierTib4.indd 539 20/11/09 12:18:56

22. Ces hommes là-bas sont-ils des nomades ? – Non, ce sont des paysans.
23. Quel âge a Nyima ? – Il a huit ans. – N'a-t-il pas sept ans ? – Non, il a huit ans. Tshering a sept ans.
24. Là-bas, est-un yak ou une *dri* ? – C'est un yak. Là-bas, en bas, ce sont des *dri*.
25. Est-ce qu'ils sont secrétaires ? – Non, ils sont professeurs.

Leçon 2
སློབ་ཚན་གཉིས་པ།

CORRIGÉS

2.4.1.

1. འདི་རྐུབ་བཀྱག་མ་རེད།   ཅོག་ཙེ་རེད། ou འདི་ཞབས་བཀྱག་མ་རེད།   གསོལ་ཅོག་རེད། (H)
2. འདི་དཔེ་ཆ་མ་རེད།   དེབ་རེད།
3. དེ་ཚོ་ཨ་ནེ་རེད།   གྲྭ་པ་མ་རེད།
4. དགེ་རྒན་སུ་རེད། ou རྒན་ལགས་སུ་རེད།
5. ཁོང་བླ་མ་རེད་པས།
6. ལགས་མ་རེད།   ཁོང་སྐུ་ཞབས་ (སྐུ་ཞོགས་) རེད།
7. དེ་ཚོ་འབྲོག་པ་རེད་པས།
8. ལགས་མ་རེད།   དེ་ཚོ་ཞིང་པ་རེད།
9. ཁོང་དྲུང་ཡིག་རེད།
10. མོ་རང་དགེ་རྒན་རེད། ou ཁོང་རྒན་ལགས་རེད། (H)

2.4.2.

1. *khong su red*
2. *khong blo.bzang red*
3. *tshe.ring su red*
4. *tshe.ring khong red*
5. *khong.tsho su red*
6. *khong.tsho slob.grwa.ba red*
7. *blo.bzang dge.rgan red.pas*
8. *dge.rgan ma red*
9. *slob.grwa.ba red*

2.4.3.

1. Qui sont ils ?
2. Ce sont des moines.
3. Qui sont ces gens là-bas ?
4. Là-bas, ce sont des étudiants.
5. Là-bas, qui est-ce ?
6. Là-bas, c'est Lobzang.
7. Est-ce que ce sont des livres ? – Non, ce sont des *pecha*.

8. Ceci, est-ce une chaise ? – Non, c'est une table.
9. Qui sont ces professeurs ?
10. Est-ce que c'est du thé ? – Non, c'est du *chang*.
11. Là-bas, c'est une tasse ? – Non, c'est un bol (en bois).

2.4.4.

1. འདི་ཚོ་ སུ་ རེད།
2. འདི་ཚོ་ གྲྭ་པ་ རེད།
3. ཕ་ཚོ་ གྲྭ་པ་ རེད།
4. ཕ་ཚོ་ སློབ་གྲྭ་བ་ རེད།
5. ཕ་གི སུ་ རེད།
6. ཕ་གི བློ་བཟང་ རེད།
7. འདི་ཚོ་ དེབ་ རེད་པས།
8. དེབ་ མ་རེད། དཔེ་ཆ་ རེད།
9. འདི་ རྐུབ་བཀྱག་ རེད་པས། རྐུབ་བཀྱག་ མ་རེད། ཅོག་ཙེ་ རེད།
10. དགེ་རྒན་ དེ་ཚོ་ སུ་ རེད།
11. འདི་ ཇ་ རེད་པས། ཇ་ མ་རེད། ཆང་ རེད།
12. ཕ་གི་ དཀར་ཡོལ་ རེད་པས། དཀར་ཡོལ་ མ་རེད། ཕོར་པ་ རེད།

2.4.5. Formation des honorifiques à l'aide de préfixes (*cf.* Annexe 3).

ཕྱག་དེབ་ H. de དེབ་ « livre »
ཕྱག་སྨྱུག H. de སྨྱུ་གུ་ « stylo »
ཕྱག་དཔེ་ H. de དཔེ་ཆ་ « livre (traditionnel) »
སྐུ་གཟུགས་ H. de གཟུགས་པོ་ « corps »
སྐུ་ཟླ་ H. de ཟླ་བོ་ « époux, épouse »
སྐུ་སྟོད་ H. de སྟོད་ཐུང་ « chemise »
སྐུ་པར་ H. de པར་ « photo »
དབུ་ཞྭ་ H. de ཞྭ་མོ་ « chapeau »
དབུ་ཁྲིད་ H. de འགོ་ཁྲིད་ « chef, directeur »
དབུ་མཛད་ de « maître de chant (H.) » (dans un monastère), *sans correspondant ordinaire.*
ལྗགས་ལན་ H. de ལན་ « réponse »
ལྗགས་སྐྱོས་ H. de སི་པན་ « piment »

10•CahierTib4.indd 541 20/11/09 12:18:59

2.4.6.

སྨྱུ་གུ་དེ་ཚོ་ « ces stylos »
དཀར་ཡོལ་དེ་ཚོ་ « ces tasses »
སློབ་ཚན་དེ་ཚོ་ « ces leçons »
ཁོང་ཚོ་ « ils/elles »
འབྲོག་པ་ཚོ་ « les éleveurs »
འབྲོག་པ་དེ་ཚོ་ « ces éleveurs »
སློབ་གྲྭ་དེ་ཚོ་ « ces écoles »

Les exemples suivants ne sont pas corrects :

*སྨྱུ་གུ་ཚོ་ *དཀར་ཡོལ་ཚོ་ *སློབ་ཚན་ཚོ་

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

2.4.7. Thème.

1. Les nomades sont ici. Les paysans sont là-bas.
2. Les élèves sont français. Les professeurs sont tibétains.
3. Il y a des tables.
4. Où sont les bols en bois ?
5. Ces ânes sont petits.
6. Les moines sont ici. Les nonnes sont là-bas.
7. Les moutons ne sont pas là-haut.

Leçon 3
སློབ་ཚན་གསུམ་པ།

CORRIGÉS

3.4.1.

1. ལྡེ་མིག་འདི་ཆེན་པོ་རེད།
2. བླ་མ་ཆེན་པོ་འདི་སུ་རེད།
3. དེབ་ཆུང་ཆུང་འདི་ག་རེ་རེད།
4. ཇ་འདུག་གས།
5. ཤོག་བུ་མི་འདུག
6. ཉི་མ་འདུག་གས།
7. དཀར་ཡོལ་ཆེན་པོ་མི་འདུག
8. རྡོ་རྗེ་ལགས་བདེ་པོ་རེད་པས།
9. བློ་བཟང་གཟུགས་པོ་ཆུང་ཆུང་རེད།

3.4.2.

1. *lags*
2. *bkra.shis bde.legs*
3. *bkra.shis bde.legs ; thub.bstan.lags yin-pas*
4. *lags min ; khyed.rang su yin-pa*
5. *nga rdo.rje yin ; khyed.rang su yin-na*
6. *a.la'i dgongs.dag rdo.rje.lags nga blo.bzang yin ; sku.gzugs bde.po yin-pas*
7. *lags yin ; thub.bstan.lags 'dug-gas*
8. *lags mi.'dug*
9. *'o.na thugs.rje.che ; rjes.mar mjal-yong*
10. *rjes.mar mjal-yong.*

10•CahierTib4.indd 542 20/11/09 12:18:59

3.4.3.

1. Cette tasse est petite.
2. Ces livres sont grands.
3. Il n'y a pas d'encre noire.
4. Cette table est longue.
5. Ces chapeaux sont noirs.
6. Y a-t-il des chaises ?
7. Le monde est petit.
8. Y a-t-il du papier blanc ?
9. La route est courte.

3.4.4.

1.	དཀར་ཡོལ་	འདི་	ཆུང་ཆུང་	རེད།
2.	དེབ་	དེ་ཚོ་	ཆེན་པོ་	རེད།
3.	སྣག་ཚ་	ནག་པོ་	མི་འདུག	
4.	ཅོག་ཙེ་	འདི་	རིང་པོ་	རེད།
5.	ཞྭ་མོ་	དེ་ཚོ་	ནག་པོ་	རེད།
6.	སྐུབ་བཀྱག་	འདུག་གས།		
7.	འཛམ་གླིང་	ཆུང་ཆུང་	རེད།	
8.	ཤོག་གུ་	དཀར་པོ་	མི་འདུག་གས།	
9.	ལམ་ཁག་	འདི་	ཐུང་ཐུང་	རེད།

3.4.5.

1. ཞལ་དཀར་འདི་ཆུང་ཆུང་རེད།
2. ཕྱག་དེབ་དེ་ཚོ་ཆེན་པོ་རེད།
3. ཕྱག་སྣག་ནག་པོ་མི་འདུག
4. གསོལ་ཅོག་འདི་རིང་པོ་རེད།
5. དབུ་ཞྭ་དེ་ཚོ་ནག་པོ་རེད།
6. ཞབས་བཀྱག་འདུག་གས།
7. འཛམ་གླིང་ཆུང་ཆུང་རེད།
8. ཕྱག་ཤོག་དཀར་པོ་མི་འདུག་གས།
9. ལམ་ཁག་འདི་ཐུང་ཐུང་རེད།

3.4.6.

1. ཁྱེད་རང་དྲུང་ཡིག་ཡིན་པས།
2. ཁྱེད་རང་ཚོ་སློབ་གྲྭ་བ་ཡིན་པས།
3. ཁོང་ཚོ་དགེ་རྒན་རེད་པས།
4. ང་རང་ཚོ་འབྲོག་པ་ཡིན།
5. ང་རང་དགེ་རྒན་རེད་པས།
6. ཁོང་ཚོ་བདེ་པོ་རེད་པས།
7. ང་བདེ་པོ་ཡིན།
8. ཁྱེད་རང་རྡོ་རྗེ་ལགས་ཡིན་པས།
9. མ་རེད། རྡོ་རྗེ་ལགས་ཁོང་རེད།
10. ཁོང་གཟུགས་པོ་རིང་པོ་རེད་པས།
11. ཁོང་གཟུགས་པོ་ཆུང་ཆུང་རེད།

COMMENTAIRES SUPPLÉMENTAIRES SUR LA RÈGLE D'ANTICIPATION

3.4.7. La règle d'anticipation avec la copule essentielle *yin/red* ཡིན་/རེད་/རེད་བཞག (« être » – sens équatif, âge, couleur, qualité intrinsèque).

La règle d'anticipation a été expliquée à la leçon 3. Voici un tableau résumant les combinaisons avec la copule essentielle.

10•CahierTib4.indd 543 20/11/09 12:19:01

	Affirmatif	Négatif	Interrogatif	Interrogatif avec PI	Interronégatif
P1 (égo)	ཡིན།	མིན།	རེད་པས།	རེད།	མ་རེད་པས།
P2	རེད།	མ་རེད།	ཡིན་པས།	ཡིན།	མིན་པས།
P3 constatif	རེད་བཞག	རེད་མི་འདུག	རེད་འདུག་གས།	རེད་འདུག	རེད་མི་འདུག་གས།
P3 factuel	རེད།	མ་རེད།	རེད་པས།	རེད།	མ་རེད་པས།

On trouve donc les combinaisons suivantes pour les affirmations et les questions :

Affirmations :

ང……………………ཡིན།　　ཁྱེད་རང……………………རེད།　　ཁོང……………………རེད།
ང་རང་ཚོ……………………ཡིན།　　ཁྱེད་རང་ཚོ……………………རེད།　　ཁོང་ཚོ……………………རེད།

Questions :

ང……………………རེད་པས།　　ཁྱེད་རང……………………ཡིན་པས།　　ཁོང……………………རེད་པས།
ང་རང་ཚོ……………………རེད་པས།　　ཁྱེད་རང་ཚོ……………………ཡིན་པས།　　ཁོང་ཚོ……………………རེད་པས།

Il faut se souvenir que le mode égophorique n'est pas un accord verbal entre le sujet et le verbe tel qu'on en rencontre dans les langues européennes. Les fonctions de l'égophorique sont expliquées dans le *Manuel* (3.3.2 et 8.3.5) et on trouve aussi des commentaires supplémentaires dans cette annexe à la section 10.3.5.

Exercices supplémentaires sur la règle d'anticipation

3.4.8. Complétez les phrases suivantes sur le modèle des dialogue ci-dessous :

a. བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།　སུ་ཡིན་(པ་)།
b. ང་[རྡོ་རྗེ་] ཡིན།

a. བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།　[རྡོ་རྗེ་ལགས་] ཡིན་པས།
b. ལགས་ཡིན།　ང་[རྡོ་རྗེ་] ཡིན།

a. བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།　[རྡོ་རྗེ་ལགས་] ཡིན་པས།
b. ལགས་མིན།　ང་[རྡོ་རྗེ་] མིན།　ང་[ཉི་མ་] ཡིན།

Composez à votre tour des dialogues à l'aide des noms tibétains suivants ou d'autres noms tibétains que vous connaissez :

རྡོ་རྗེ་　ཐུབ་བསྟན་　བློ་བཟང་　ཉི་མ་　ཟླ་བ་　ལྷག་པ་　ཕུར་བུ་　པ་སངས་　སྤེན་པ་
ཚེ་རིང་　དོན་གྲུབ་　སྒྲོལ་མ་　བདེ་སྐྱིད་

3.4.9. Choisissez entre ཡིན་ et རེད་

1. ང་དྲུང་ཡིག་[　] པས།
2. ཁྱེད་རང་བླ་མ་[　] པས།
3. ཁོང་རྒན་ལགས་[　] པས།
4. ཁྱེད་རང་བོད་པ་[　] པས།
5. ང་སྨྱོན་པ་[　] པས།
6. ང་ཆུང་ཆུང་[　] པས།
7. ང་ཆུང་ཆུང་[　]།
8. ཁོང་ཆུང་ཆུང་[　]།
9. ཁོང་སུ་[　]།
10. ཁྱེད་རང་སུ་[　] པ།

3.4.10. Transformez les phrases 1 à 8 de l'exercice 3.4.8 en phrases négatives.

10•CahierTib4.indd 544　20/11/09 12:19:02

Leçon 4
སློབ་ཚན་བཞི་པ།

CORRIGÉS

4.4.1.

1. དེབ་རྙིང་པ་འདུག
2. དེབ་རྙིང་པ་ཡོད་རེད།
3. འདི་ངའི་དཀར་ཡོལ་ཡིན།
4. དེ་ཁྱེད་རང་གི་དབུ་ཞྭ་རེད།
5. དེ་རང་གི་ཞྭ་མོ་རེད།
6. དེ་ཁོང་གི་གྲོགས་མོ་གསར་པ་རེད།
7. བུ་ཆུང་ཆུང་འདི་མོ་རང་གི་རེད།
8. སློབ་ཚན་འདི་ལས་སླ་པོ་རེད།
9. ཞིང་ཁ་ཕ་གི་ང་རང་ཚོའི་ཡིན།
10. མི་དེ་ཁྱེད་རང་གི་གྲོགས་པོ་རེད་པས། (ཡིན་པས)
11. འདི་ཁང་པའི་ལྡེ་མིག་རེད་པས།   མི་དེ་ཁོང་ཚོའི་ཨ་མ་རེད།

4.4.2.

1. *'di nga'i khang.pa red*
2. *yar phebs*
3. *khong su red*
4. *nga'i pā-lags red*
5. *pā-lags khong nga'i grogs.po blo.bzang red*
6. *bkra.shis lags-kyi bu red*
7. *yar phebs*
8. *gzhugs gdan 'jags*
9. *thugs.rje.che*
10. *di nga'i a.ma-lags red*
11. *phyag.phebs gnang.byung*
12. *bkra.shis bde.legs*

4.4.3.

1. Qui est cette personne ?
2. Est-ce votre ami ?
3. Ces enfants sont ceux de Trashi.
4. C'est mon vieil ami.
5. Cette leçon est difficile.
6. Ceci n'est pas mon stylo.
7. C'est son stylo.
8. Là-bas, c'est une nouvelle route.

4.4.4.

1. mi̱ sārpa ti̱ sū rä̱'?
2. khyērang-ki thro̱kpo re̱'-pä'?
3. pūku-tso trāshi-la'-ki re̱'.
4. khōng nga̱rang-ki thro̱kpo nyīngpa re̱'.
5. lōptsän ti̱ kālä khākpo re̱'
6. ti̱ ngä̱: nyūku ma̱re'
7. ti̱ khōng-ki chā'nyu' re̱'

4.4.5.

1. མོ་རང་ངའི་བུ་མོ་རེད། (ཡིན་)
2. འདི་ཁྱེད་རང་གི་དབུ་ཞྭ་རེད་པས།
3. དེ་ཚོ་བླ་མའི་ཞིང་ཁ་རེད།
4. འདི་པཱ་ལགས་ཀྱི་སྨྱུ་གུ་རེད།
5. ཁོང་གི་ཁང་པ་གསར་པ་དེ་རེད།
6. འདི་དགེ་རྒན་གྱི་དེབ་རེད།
7. འདི་བོད་ཀྱི་ས་བཀྲ་རེད།
8. ཕ་གི་རྡོ་རྗེ་ལགས་ཀྱི་གཟིམ་ཤག་རེད།
9. ཇ་འདི་སུའི་རེད།

10•CahierTib4.indd 545 20/11/09 12:19:03

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE SUR LES DÉMONSTRATIFS

4.4.6. Outre les pronoms et adjectifs démonstratifs, on trouve également une série formée sur les adverbes ཡར་ *yar* « haut » et མར་ mar « bas ».

	haut	bas
pronom et adjectif (singulier)	ཡ་གི་ « Cela en haut »	མ་གི་ « Cela en bas »
pronom et adjectif (pluriel)	ཡ་ཚོ་ « Ceux-là en haut »	མ་ཚོ་ « Ceux-là en bas »
adverbe	ཡ་གིར་ « là-haut »	མ་གིར་ « là en bas »

Traduisez les phrases suivantes :

1. Qu'est-ce que c'est que ça là-haut ?
2. Est-ce un champ là en bas ?
3. Là-haut, ce sont des maisons.
4. Est-ce que ce sont des gens là-haut ?

AUTRE EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

4.4.7. Thème.

1. Son professeur
2. Son lama
3. Ma fille
4. Notre école
5. Votre (pl.) monastère
6. Ta tasse
7. Sa tasse blanche
8. Ma clé jaune
9. Mon petit livre
10. Ta grande feuille
11. Ton stylo noir
12. Son bol neuf
13. Leur lama racine
14. Le journal de Tshering
15. L'ami de mon ami
16. L'amie de leurs amis
17. Le chien de Lobzang
18. La lampe à beurre de l'autel
19. Le rosaire du moine
20. Le fils du chef

Leçon 5
སློབ་ཚན་ལྔ་པ།

CORRIGÉS

5.4.1.

1. Il y a beaucoup de hautes montagnes au Tibet.
2. Ces gens souffrent beaucoup (litt. : ont beaucoup de souffrances).
3. Il y a beaucoup de yaks dans ce pays.
4. Cette table est basse.
5. Ce son est agréable/intéressant.
6. Cette montagne-là est haute (je la vois).
7. La petite amie de Lobzang est jolie.
8. Il a des enfants (H).

10•CahierTib4.indd 546 20/11/09 12:19:04

5.4.2.

1. བོད་ལ་རི་མཐོ་པོ་ཡོད་རེད་པས། རི་མཐོ་པོ་ཡོད་མ་རེད།
2. མི་དེ་ཚོར་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་ཡོད་རེད་པས། སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་ཡོད་མ་རེད།
3. ལུང་པ་དེར་གཡག་མང་པོ་འདུག་གས། གཡག་མང་པོ་ཡོད་མ་རེད།
4. ཅོག་ཙེ་འདི་དམའ་པོ་རེད་པས། དམའ་པོ་མ་རེད།
5. སྐད་འདི་སྙན་པོ་འདུག་གས། སྙན་པོ་མི་འདུག
6. རི་ཕ་གི་མཐོ་པོ་འདུག་གས། མཐོ་པོ་མི་འདུག
7. བློ་བཟང་གི་གྲོགས་མོ་སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག་གས། སྙིང་རྗེ་པོ་མི་འདུག
8. ཁོང་ལ་ཨ་ཕྱ་འདུག་གས། ཨ་ཕྱ་མི་འདུག

5.4.3.

1.	བོད་ལ་	རི	མཐོ་པོ	མང་པོ་	ཡོད་རེད།
2.	མི་	དེ་ཚོ་	སྡུག་བསྔལ་	མང་པོ་	ཡོད་རེད།
3.	ལུང་པ་	དེར་	གཡག	མང་པོ་	འདུག
4.	ཅོག་ཙེ་	འདི་	དམའ་པོ་	རེད།	
5.	སྐད་	འདི་	སྙན་པོ་	འདུག	
6.	རི་	ཕ་གི་	མཐོ་པོ་	འདུག	
7.	བློ་བཟང་གི་	གྲོགས་མོ་	སྙིང་རྗེ་པོ་	འདུག	
8.	ཁོང་ལ་	ཨ་ཕྱ་	འདུག		

5.4.4.

1. དགེ་རྒན་འདི་ལ་སློབ་གྲྭ་བ་མང་པོ་འདུག (ཡོད་རེད།)
2. བོད་ལ་སློབ་གྲྭ་མང་པོ་ཡོད་མ་རེད།
3. གཡག་དཀར་པོ་ཡོད་རེད་པས། (འདུག་གས།)
4. ཡུ་རོབ་ལ་བྱ་རྒོད་ཡོད་རེད་པས།
5. གྲྭ་པ་འདི་ལ་དཔེ་ཆ་མང་པོ་འདུག (ཡོད་རེད།)
6. ཁྱེད་རང་ལ་གསོལ་ཇ་ཡོད་པས།
7. ཁང་པ་དཀར་པོ་འདི་སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག

5.4.5.

1. ཁོང་ལྷ་སར་ཡོད་རེད།
2. ཁྱེད་རང་ལ་སྨྱུ་གུ་ཡོད་པས།
3. འབྲོག་པར་ལུག་མང་པོ་འདུག
4. གཞིས་ཀ་རྩེར་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་དགོན་པ་ཡོད་རེད།
5. ཁོང་གི་ཨ་མ་བོད་ལ་ཡོད་རེད།
6. བློ་བཟང་ལ་གྲོགས་པོ་གསར་པ་མང་པོ་འདུག

10•CahierTib4.indd 547 20/11/09 12:19:05

COMMENTAIRE SUPPLÉMENTAIRE

5.4.6. La copule existentielle *yod/'dug/yod.red* ཡོད་/འདུག/ ཡོད་རེད་ (« être » au sens attributif ; « avoir » ; « y avoir » ; « se trouver », « être placé »)

Personnes	Affirmatif	Négatif	Interrogatif sans pronom	Interrogatif avec pronom	Interronégatif
P1 (égo)	ཡོད། (égophorique)	མེད། (égophorique)	འདུག་གས། (const.) ཡོད་རེད་པས། (factuel)	འདུག (const.) ཡོད་རེད། (factuel)	མི་འདུག་གས། (const.) ཡོད་མ་རེད་པས། (factuel)
P2	འདུག (const.) ཡོད་རེད། (factuel)	མི་འདུག (const.) ཡོད་མ་རེད། (factuel)	ཡོད་པས། (égophorique)	ཡོད། (égophorique)	མེད་པས། (égophorique)
P3 constatif	འདུག	མི་འདུག	འདུག་གས།	འདུག	མི་འདུག་གས།
P3 factuel	ཡོད་རེད།	ཡོད་མ་རེད།	ཡོད་རེད་པས།	ཡོད་རེད།	ཡོད་མ་རེད་པས།

On trouve donc les combinaisons suivantes pour les affirmations et les questions :

Affirmations :

ང་ལ·······ཡོད། ཁྱེད་རང་ལ·············ཡོད་རེད། (ou འདུག) ཁོང་ལ·············ཡོད་རེད། (ou འདུག)

ང་རང་ཚོར·······ཡོད། ཁྱེད་རང་ཚོར·········ཡོད་རེད། (ou འདུག) ཁོང་ཚོར·············ཡོད་རེད། (ou འདུག)

Questions :

ང་རང་ལ·····ཡོད་རེད་པས། (ou འདུག་གས།) ཁྱེད་རང་ལ·····ཡོད་པས། ཁོང་ལ·····ཡོད་རེད་པས། (ou འདུག་གས།)

ང་རང་ཚོར·········ཡོད་རེད་པས། (ou འདུག་གས།) ཁྱེད་རང་ཚོར·············ཡོད་པས། ཁོང་ཚོར·············ཡོད་རེད་པས། (ou འདུག་གས།)

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

5.4.7. Traduisez et comparez les énoncés ci-dessous sur le modèle suivant :

ལྡེ་མིག་འདུག il y a [des] clé[s] *vs.* ལྡེ་མིག་རེད། c'est une clé

1. ཞིང་པ་དང་འབྲོག་པ་ཡོད་རེད་པས། *vs.* ཞིང་པ་དང་འབྲོག་པ་རེད་པས།
2. རྐུབ་བཀྱག་མི་འདུག *vs.* རྐུབ་བཀྱག་མ་རེད།
3. དེར་སློབ་གྲྭ་ཡོད་རེད། *vs.* དེ་སློབ་གྲྭ་རེད།
4. ཕ་གིར་དགོན་པ་འདུག *vs.* ཕ་གི་དགོན་པ་རེད།
5. ཁ་པར་ཡོད་རེད་པས། *vs.* ཁ་པར་རེད་པས།
6. ཁོང་ཚོ་འདུག་གས། *vs.* ཁོང་ཚོ་རེད་པས།
7. ངའི་གྲོགས་མོ་མི་འདུག *vs.* ངའི་གྲོགས་མོ་མ་རེད།

10•CahierTib4.indd 548 20/11/09 12:19:06

Leçon 6
སློབ་ཚན་དྲུག་པ།

CORRIGÉS

6.4.1.

1. Où est l'esprit ?
2. Où sont les membres de votre famille ?
3. Où est notre clef ?
4. Il y a une grande maison là-bas !
5. Il y a quelqu'un là-bas.

6.4.2.

1. མི་ཞིག
2. རི་མོ་ཞིག
3. པར་ཆས་ཤིག
4. རི་ཞིག
5. དེབ་ཅིག
6. ཁང་པ་ཆེན་པོ་ཞིག
7. དགེ་རྒན་ཞིག
8. གཡག་ཅིག
9. བྱ་རྒོད་ཅིག
10. དཀར་ཡོལ་ཞིག
11. ཚགས་པར་ཞིག
12. ལམ་ཐུང་ཐུང་ཞིག

6.4.3.

1. འདི་ཁོང་གི་ཨ་ཁུ་རེད།
2. ཁོང་གཉིས་ཀ་རྩེར་ཡོད་རེད།
3. སྒྲོན་མ་ཁོང་ལྷ་སར་ཡོད་རེད།
4. སྒྲོན་མ་བོད་ལ་གྲྭ་པ་མང་པོ་ཡོད་རེད་པས།   ལགས་མང་པོ་ཡོད་རེད།
5. སྒྲོན་མ་རྡོ་རྗེ་དགེ་རྒན་རེད།

6.4.4.

1. རྒྱ་ནག་ལ་མི་མང་པོ་འདུག
2. རྒྱ་གར་ལ་ཡང་མི་མང་པོ་འདུག་གས།
3. ཁོང་ལ་གཡག་མང་པོ་འདུག
4. བོད་ལ་ཁང་པ་མཐོ་པོ་འདུག་གས།
5. སྒོ་ལགས་ལ་པར་ཆས་མི་འདུག

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

6.4.5.

1. ཁྱེད་རང་ག་པར་ཡོད།   ང་ ⌒ ལ་ཡོད།
2. ཁོང་ག་པར་འདུག   ཁོང་ ⌒ ལ་འདུག
3. ང་ཚོ་ག་པར་ཡོད་རེད།   ཁྱེད་རང་ཚོ་ ⌒ ལ་ཡོད་རེད།
4. ང་རང་ཚོ་ ⌒ ལ་ཡོད་རེད།

COMMENTAIRE SUPPLÉMENTAIRE

6.4.6. Les diverses constructions de possession, d'existence et de localisation
L'existence et la possession sont exprimées par X + *la* Y *yod-red/'dug*
La localisation est exprimée par X Y + *la* *yod-red/'dug.*
Voir la leçon 6 (6.3.3).

10•CahierTib4.indd 549   20/11/09 12:19:06

La différence entre possession et existence s'opère par le contexte. Normalement, lorsque le sujet est animé, l'interprétation possessive est plus naturelle.
བོད་ལ་གཡག་དཀར་པོ་ཡོད་རེད། « Il y a des yaks blancs au Tibet. » Ce peut être une réponse à la question བོད་ལ་ག་རེ་ཡོད་རེད། « Qu'y a-t-il au Tibet ?» Ces deux énoncés pourraient aussi être interprétés comme des constructions possessives « Le Tibet a des yaks blancs. » (possession). Il en va de même pour les énoncés : བོད་ལ་གསེར་ཡོད་རེད། « Il y a de l'or au Tibet. » ou « Le Tibet a de l'or. »
Avec un humain, la même construction ne permet qu'une interprétation possessive :
ཁོང་ལ་གཡག་དཀར་པོ་ཡོད་རེད། « Il a des yaks blancs. » et non *« Il y a des yaks blancs chez lui. »
La construction locative est obtenue en inversant l'ordre des mots attesté dans les constructions existentielles ou possessives.
གཡག་དཀར་པོ་བོད་ལ་ཡོད་རེད། « Les yaks blancs sont au Tibet. » répondant à la question « Où sont les yaks blancs ? »
ཁོང་བོད་ལ་ཡོད་རེད། « Il est au Tibet. » répondant à la question « Où est-il ?»
Dans certains cas, en présence d'une perspective contrastive (avec une intonation spécifique), la construction existentielle (ou possessive) peut devenir formellement équivalente à la construction locative :
གཡག་དཀར་པོ་ཁོང་ལ་ཡོད་རེད། « C'est *lui* qui a des yaks blancs. » (et pas Tshering), l'énoncé neutre correspondant étant : ཁོང་ལ་གཡག་དཀར་པོ་ཡོད་རེད། « Il a des yaks blancs. »
L'inverse est aussi vrai : en présence d'une perspective contrastive (avec une intonation spécifique), la construction locative peut devenir formellement équivalente à la construction existentielle (ou possessive) :
གཡག་དཀར་པོ་བོད་ལ་ཡོད་རེད། « C'est au Tibet qu'il y a des yaks blancs. » (pas en Mongolie).
L'énoncé correspondant neutre ou non marqué étant : བོད་ལ་གཡག་དཀར་པོ་ཡོད་རེད། « Au Tibet, il y a des yaks blancs. »

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

6.4.7. Traduisez les phrases suivantes :

1. བོད་པ་མང་པོ་རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་རེད།
2. རྒྱ་གར་ལ་བོད་པ་མང་པོ་ཡོད་རེད།
3. རྟ་གྲོང་གསེབ་ལ་ཡོད་རེད།
4. གྲོང་གསེབ་ལ་རྟ་ཡོད་རེད།

COMMENTAIRE SUPPLÉMENTAIRE

6.4.8. Les copules essentielles et existentielles avec les adjectifs.
Comme nous l'avons vu dans la leçon 6 (6.3.3), les copules essentielles རེད་/ཡིན་/རེད་བཞག་ sont utilisées dans des énoncés équatifs (du type : « X est Y ») mais les copules existentielles ne peuvent être utilisées dans cette fonction que si l'attribut est un adjectif. Il est donc impossible d'utiliser les copules existentielles pour dire :
« Il/elle est professeur. » : *ཁོང་དགེ་རྒན་ཡོད་རེད། **khong dge.rgan yod.red* ou *ཁོང་དགེ་རྒན་འདུག **khong dge.rgan 'dug* « Je suis professeur. » *ང་དགེ་རྒན་ཡོད། **nga dge.rgan yod*

10•CahierTib4.indd 550 20/11/09 12:19:07

On ne peut utiliser que les copules essentielles :
« Il est professeur. » : ཁོང་དགེ་རྒན་རེད། *khong dge.rgan red* (factuel) or ཁོང་དགེ་རྒན་རེད་བཞག *khong dge.rgan red-bzhag* (inférentiel), « Je suis professeur. » : ང་དགེ་རྒན་ཡིན། *nga dge.rgan yin* (égophorique)
Toutefois, avec un adjectif, il est possible d'utiliser non seulement une copule essentielle mais aussi une copule existentielle :

	factuel	*constatif*	*égophorique*
essentiel	རེད་	རེད་བཞག	ཡིན་
existentiel	ཡོད་རེད་	འདུག	ཡོད་

Ainsi, pour traduire « le thé est chaud », on peut recourir à quatre énoncés différents :
1. ཇ་འདི་ཚ་པོ་རེད། *ja 'di tsha.po red*
2. ཇ་འདི་ཚ་པོ་རེད་བཞག *ja 'di tsha.po red-bzhag*
3. ཇ་འདི་ཚ་པོ་ཡོད་རེད། *ja 'di tsha.po yod.red*
4. ཇ་འདི་ཚ་པོ་འདུག *ja 'di tsha.po 'dug*

La distinction fondamentale entre ces divers énoncés repose sur la distinction entre *identification* [1] et [2] et *évaluation* [3] et [4]. Ainsi on peut rendre les nuances entre ces énoncés par les explications métalinguistiques suivantes :
1. Ce thé-ci est chaud (je l'identifie par contraste avec un autre thé).
2. J'ai juste découvert que ce thé-ci est chaud par contraste avec cet autre thé.
3. Je fais une évaluation de la température du thé et la présente comme certaine et factuelle.
4. Je fais une évaluation de la température du thé grâce à une observation sensorielle directe (en goûtant le thé ou en touchant la tasse).

Les deux formes égophoriques essentielle et existentielle véhiculent le même type d'opposition. Leur emploi est toutefois très marqué et beaucoup plus rare surtout en ce qui concerne [5] :
5. ཇ་འདི་ཚ་པོ་ཡིན། *ja 'di tsha.po yin*
6. ཇ་འདི་ཚ་པོ་ཡོད། *ja 'di tsha po yod*

Le premier énoncé se traduit par « Ce thé (que je vous destine) est chaud. », le deuxième par « Ce thé (qui est le mien) est chaud. »
Il est possible d'utiliser les auxiliaires existentiels avec la plupart des adjectifs à partir du moment où ils permettent au locuteur d'effectuer une évaluation. Avec certains types (couleur, âge), l'auxiliaire existentiel est rarement utilisé mais l'emploi d'un adverbe d'intensité qui implique clairement une évaluation rend la phrase acceptable :
(?) ཁོང་གི་མདོང་པ་དམར་པོ་འདུག Son visage est rouge.
(correct) ཁོང་གི་མདོང་པ་དམར་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག Son visage est très rouge.

10•CahierTib4.indd 551 20/11/09 12:19:08

6.4.9. Traduisez les phrases suivantes et commentez leurs nuances.

1. ཁོང་སྨྱོན་པ་རེད། ཁོང་སྨྱོན་པ་རེད་བཞག ཁོང་སྨྱོན་པ་ཞེ་དྲགས་འདུག
2. མི་དེ་ཤ་རྒྱགས་པ་རེད། མི་དེ་ཤ་རྒྱགས་པ་འདུག མི་དེ་ཤ་རྒྱགས་པ་ཡོད་རེད། མི་དེ་ཤ་རྒྱགས་པ་རེད་བཞག
3. དེབ་དེ་ཚོ་རྙིང་པ་རེད། དེབ་དེ་ཚོ་རྙིང་པ་རེད་བཞག
4. མེ་ཏོག་དེ་ཚོ་སྙིང་རྗེ་པོ་རེད། མེ་ཏོག་དེ་ཚོ་སྙིང་རྗེ་པོ་རེད་བཞག མེ་ཏོག་དེ་ཚོ་སྙིང་རྗེ་པོ་ཡོད་རེད། མེ་ཏོག་དེ་ཚོ་སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག
5. མིག་སེར་པོ་ཏོག་ཙམ་རེད། མིག་སེར་པོ་ཏོག་ཙམ་འདུག མིག་སེར་པོ་ཏོག་ཙམ་རེད་བཞག མིག་སེར་པོ་ཏོག་ཙམ་ཡོད་རེད།
6. ཚེ་རིང་གཟུགས་པོ་རིང་པོ་འདུག ཚེ་རིང་གཟུགས་པོ་རིང་པོ་རེད་བཞག ཚེ་རིང་གཟུགས་པོ་རིང་པོ་རེད། ཚེ་རིང་གཟུགས་པོ་རིང་པོ་ཡོད་རེད།

6.4.10. Traduisez par un auxiliaire existentiel (indiquant l'évaluation)

1. Ce thé est bon. [factuel]
2. Cette soupe est chaude. [constatif]
3. Cette nouvelle chanson est mélodieuse. [constatif]
4. Ces fleurs jaunes sont jolies. [factuel]
5. Les gens sont nombreux aujourd'hui. [constatif]
6. La petite-fille de Tshering est jolie. [factuel]
7. Son ami est gentil. [constatif]
8. La montagne enneigée là-bas est haute. [constatif]

6.4.11. Traduisez par un auxiliaire existentiel (indiquant la possession)

1. J'ai un frère.
2. Possèdes-tu des yaks ?
3. Il n'a pas d'amis. [factuel]
4. Je n'ai pas de papier.
5. Elle a deux *chuba*. [constatif]
6. Nous n'avons pas de bol.
7. Avez-vous une *khatak* ?
8. Elles possèdent trois *yuan*. [constatif]

6.4.12. Traduisez par un auxiliaire existentiel (indiquant la localisation).

1. Je suis à la maison.
2. Elle se trouve au Népal. [factuel]
3. Nous ne sommes pas à l'école.
4. Ne sont-elles pas dans le couvent ? [constatif]
5. Je ne suis pas en Inde, je suis au Bhoutan.
6. Es-tu chez toi ?
7. Ils ne sont pas au monastère, ils sont là-bas. [factuel]

6.4.13. Traduisez (existence).

1. Il y a trois personnes ici. [constatif]
2. Y a-t-il des yaks au Ladakh ? [factuel]

10•CahierTib4.indd 552 20/11/09 12:19:09

3. Y a-t-il des moines en France ? [factuel]
4. Il n'y a pas de lampe à beurre ici. [constatif]
5. Y a-t-il du papier et des crayons ?
6. Il y a beaucoup d'encens.
7. Chez moi il y a beaucoup de fleurs.
8. Chez lui, est-ce qu'il y a des livres tibétains ?

Leçon 7
སློབ་ཚན་བདུན་པ།

CORRIGÉS

7.4.1.

1. རང་ཁ་ས་ག་པར་ཕྱིན་པ།
2. ཁ་ས་གླིང་གར་ཕྱིན་པ་ཡིན།
3. སུ་མཉམ་པོ་ཕྱིན་པ།
4. སྤུ་གུ་ཚོ་མཉམ་པོ་ཕྱིན་པ་ཡིན།
5. སྒྲོལ་དཀར་ཕྱིན་སོང་ངས།
6. མོ་རང་ནང་ལ་བསྡད་སོང་།
7. ཨ་མ་ནང་ལ་བསྡད་པ་རེད་པས།
8. མ་རེད།   གླིང་སྐོར་ལ་ཕྱིན་པ་རེད།
9. གླིང་ག་དེའི་ནང་ལ་ག་རེ་འདུག
10. གླིང་ག་དེའི་ནང་ལ་མེ་ཏོག་དང་ཆུ་རྫིང་མང་པོ་འདུག
11. ཆུའི་ནང་ལ་ཉ་མང་པོ་འདུག
12. ཉ་དེ་ཚོ་སྙིང་རྗེ་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག

7.4.2.

1. ཞིང་ཁ་ཁང་པའི་རྒྱབ་ལ་ཡོད་རེད།
2. ལྡེ་མིག་སྒྲོག་ཙེའི་སྟེང་ལ་འདུག
3. པར་ཆས་རྐུབ་བཀྱག་སྟེང་ལ་འདུག
4. ཁོང་ཚོ་སློབ་གྲྭ་ལ་འདུག
5. སློབ་གྲྭ་གཉིས་ཡོད་རེད།
6. རྒྱན་ལགས་དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་ང་དགུ་རེད།
7. སློབ་གྲྭ་ལམ་ཁག་གི་འཁྲིས་ལ་ཡོད་རེད།
8. འབྲུག་ཡུལ་བོད་ཀྱི་འཁྲིས་ལ་ཡོད་རེད།
9. བློ་བཟང་ལ་རྟ་དྲུག་ཡོད་རེད།
10. ཉི་མ་ལ་མཛོ་ཉི་ཤུ་འདུག
11. ཁོང་ཚོར་གཡག་སུམ་ཅུ་ཡོད་རེད།
12. ཟླ་བ་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་རེད།
13. མེ་ཏོག་སྟེང་ལ་འབུ་འདུག

7.4.3.

1. རྒྱན་ལགས་གླིང་གར་ཕེབས་སོང་ངས།
2. ཁོང་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་སོང་།
3. ཁྱེད་རང་ག་པར་ཕེབས་པ།
4. ཉི་མ་ལགས་སློབ་གྲྭར་ཕེབས་སོང་ངས།
5. ཁ་ས་ཁོ་ག་པར་ཕྱིན་སོང་།
6. ཁྱེད་རང་གླིང་གར་སུ་མཉམ་པོ་ཕེབས་པ།
7. ཁྱེད་རང་ཁ་ས་ག་པར་བཞུགས་པ།
8. ཁ་ས་ཁྱེད་རང་གླིང་གར་ཕེབས་པས།

7.4.4.

1. ཁོང་གི་ནང་ལ་སྤུ་གུ་མང་པོ་ཡོད་རེད།
2. ཟླ་བ་ལགས་སློབ་གྲྭར་ཕེབས་པ་རེད།
3. བོད་ལ་གཡག་མང་པོ་ཡོད་རེད།
4. བོད་ལ་རྟ་ཡང་མང་པོ་ཡོད་རེད་པས།
5. ཁོང་ལྷ་སར་ཡོད་མ་རེད་པས།
6. ཤོག་གུའི་མེ་ཏོག་དེ་ཚོ་སྙིང་རྗེ་པོ་ཡོད་རེད།

7.4.5.

1. བཅུ་གཉིས།
2. ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ
3. སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ།
4. བཞི་བཅུ་ཞེ་གཉིས།
5. ལྔ་བཅུ་ང་བདུན།
6. དྲུག་ཅུ་རེ་བརྒྱད།
7. བདུན་ཅུ་དོན་གཅིག
8. བརྒྱད་ཅུ་གྱ་གསུམ།
9. དགུ་ཅུ་གོ་གཉིས།
10. བརྒྱ་དང་བརྒྱད།
11. ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ང་དགུ
12. ཉིས་སྟོང་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད།
13. ལྔ་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ།
14. ཆིག་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག

7.4.6.

1. Je suis né(e) au Tibet.
2. Où êtes-vous né(e) ?
3. C'est son appareil photo.
4. Lobzang est né aux États-Unis.
5. Drölkar est née en Chine.
6. Êtes-vous né(e) en Inde ?
7. Il y a un milliard trois cents millions de personnes en Chine.
8. Il y a quatre cent mille habitants à Lhassa.

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

7.4.7. Posez les questions et répondez-y : « Où êtes-vous né(e) ? » ཁྱེད་རང་ག་པར་འཁྲུངས་པ་རེད།
« Je suis né(e) à… » ང་(   )ལ་སྐྱེས་པ་རེད།
« Où est-il/elle né(e) ? » ཁོང་ག་པར་འཁྲུངས་པ་རེད།
« Il/elle est né(e) à… » ཁོང་(   )ལ་འཁྲུངས་པ་རེད།

7.4.8. Posez la question et répondez-y : « Quel âge avez-vous ? » ཁྱེད་རང་དགུང་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་པ།
« J'ai … ans » ང་ལོ་(   )ཡིན།
« Quel âge a-t-il/elle ? » ཁོང་དགུང་ལོ་ག་ཚོད་རེད།
« Il/elle a … ans » ཁོང་དགུང་ལོ་(   )རེད།

7.4.9. Répétez les formules de salutation.
Habituelle :
A : བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།   བདེ་པོ་ཡིན་པས།
B : བདེ་པོ་ཡིན།
Plus formelle quand on ne s'est pas vus depuis quelque temps :
A : ཕྱག་ཕེབས་གནང་བྱུང་།
B : ལགས་ཡོད།
ou A : བཞུགས་གདན་འཇགས་ཡོད་པས།
B : ལགས་ཡོད།
Ou lorsque que l'on se croise (par exemple dans la rue) :
A : ཁྱེད་རང་ག་པར་ཕེབས་ག
B : ཡར་འགྲོ་གི་ཡིན། ou ཕ་ཙམ་ད་ག་འགྲོ་གི་ཡིན།

10•CahierTib4.indd 554 20/11/09 12:19:10

7.4.10. Interview

B fait l'interview de A. Puis A demande à B de transmettre l'information à C. L'interview a pour but d'obtenir les informations suivantes.

Nom : མིང་/མཚན་ (H)
Nom du père : ཨ་ཕའི་མིང་/པཱ་ལགས་ཀྱི་མཚན་ (H)
Nom de la mère : ཨ་མའི་མིང་/ཨ་མ་ལགས་ཀྱི་མཚན་ (H)
Âge : ལོ་/དགུང་ལོ་ (H)
Enfant(s) : ཕྲུ་གུ་ཡོད་མེད་/ཨ་ལྷ་ཡོད་མེད་ (H)
  Garçon : བུ་/སྲས་ (H)
  Fille : བུ་མོ་/སྲས་མོ་ (H)
Membre(s) de la famille : ནང་མི་
Profession : ལས་ཀ་/ཕྱག་ལས་ (H)
  Enseignant/professeur དགེ་རྒན་
  lama བླ་མ་
  moine གྲྭ་པ་
  nonne ཨ་ནི་
  éleveur (nomade) འབྲོག་པ་
  agriculteur ཞིང་པ་
  secrétaire དྲུང་ཡིག
  étudiant(e) སློབ་གྲྭ་བ་
  fonctionnaire ལས་བྱེད་པ་
  commerçant ཚོང་པ་
  écrivain རྩོམ་པ་པོ་
  journaliste གསར་འགྱུར་འགོད་མཁན་ ou གསར་འགོད་པ་
  infirmier(ère) སྨན་གཡོག
  médecin ཨེམ་ཆི་

Possessions : ག་རེ་ཡོད་མེད།
Choisissez six objets ou animaux dans la liste ci-dessous :

livre དེབ་	*chang* ཆང་	chaise རྐུབ་བཀྱག	appareil photo པར་ཆས་
pecha དཔེ་ཆ་	papier ཤོག་བུ་	table ལྕོག་ཙེ་	cheval རྟ་
tasse དཀར་ཡོལ་	encre སྣག་ཚ་	clef ལྡེ་མིག	mouton ལུག
bol ཕོར་པ་	stylo སྨྱུ་གུ་	maison ཁང་པ་	vache བ་ཕྱུགས་
carte ས་བཀྲ་	journal ཚགས་པར་	champ ཞིང་	âne བོང་བུ་
thé ཇ་	chapeau ཞྭ་མོ་	photo ཁ་པར་	*dzo* མཛོ་

Précisez la couleur, la taille ou le nombre des objets ou des animaux : blanc དཀར་པོ་, noir ནག་པོ་, rouge དམར་པོ་, jaune སེར་པོ་, bleu སྔོན་པོ་, grand ཆེན་པོ་, petit ཆུང་ཆུང་.

Exemple pour conduire l'interview avec des moyens linguistiques limités :

A : བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།
B : བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།

A : ཁྱེད་རང་སུ་ཡིན་པ།

B : ང་རྡོ་རྗེ་ཡིན།

A : ཁྱེད་རང་གི་ཨ་མ་ལགས་སུ་རེད། ou ཁྱེད་རང་གི་ཨ་མ་ལགས་ཀྱི་མཚན་ག་རེ་རེད།

B : ངའི་ཨ་མ་བསོད་ནམས་རེད། (ཡིན།) ou ངའི་ཨ་མའི་མིང་བསོད་ནམས་རེད། (ཡིན།)

A : ཁྱེད་རང་དགུང་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་པ། (H) ou ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་པ།

B : ང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན།

A : ཁྱེད་རང་ལ་ཨ་ལྕམ་ཡོད་པས། (H) ou ཕྲུ་གུ་ཡོད་པས།

B : ཕྲུ་གུ་གསུམ་ཡོད། བུ་གཅིག་དང་བུ་མོ་གཉིས།

A : ཁྱེད་རང་ལ་ནང་མི་ག་ཚོད་ཡོད།

B : ནང་མི་ལྔ་ཡོད། ང་དང་ངའི་ཟླ་བོ་དང་ཕྲུ་གུ་གསུམ་ཡིན།

A : ཁྱེད་རང་གི་ཕྱག་ལས་ག་རེ་རེད། (H) ou ཁྱེད་རང་གི་ལས་ཀ་ག་རེ་རེད།

B : ང་ཞིང་པ་ཡིན།

A : ཁྱེད་རང་ལ་ག་རེ་ཡོད།

B : ང་ལ་ཁང་པ་ཆུང་ཆུང་ཅིག་ཡོད།

A : གཞན་དག་ག་རེ་ཡོད།

B : གཡག་ནག་པོ་གཉིས་དང་། རྟ་དཀར་པོ་གཅིག་ཡོད།

A : གཞན་དག་ག་རེ་ཡོད།

B : དཔེ་ཆ་ཆེན་པོ་གཉིས་དང་། པར་ཆས་གཅིག་ཡོད།

A : ཚགས་པར་ཡོད་པས།

B : ལགས་མེད། ཚགས་པར་མེད།

Et ainsi de suite. Toute l'information recueillie est ensuite rapportée par B à C.

7.4.11. Version.

1. ངས་བྲིས་པ་ཡིན།
2. ཁོང་གི་པར་གསར་པ་དེ་ཁ་པར་གྱི་འཁྲིས་ལ་བཞག་པ་ཡིན།
3. ངས་སློབ་ཕྲུག་ཚོར་ལབ་མེད།
4. ཆུ་ཚོད་ག་ཚོད་ལ་ཉལ་པ།
5. ཁོང་ཚོ་ཡར་ཕེབས་སོང་།
6. འགྱུར་མེད་ནང་ལ་བསྡད་སོང་ངས།
7. དཔོན་པོ་ཚོ་མར་བཞུགས་པ་རེད།
8. ཁོང་གི་ཨ་ལྕམ་ལགས་ག་པར་འབྱུངས་པ་རེད།
9. ཁ་སང་ཁོང་གི་ནང་ལ་མི་མང་པོ་བསྡད་པ་རེད།
10. ལྷུང་རྟོགས་ཀྱིས་སུ་ལ་ལབ་སོང་།

7.4.12. Thème.

1. Je suis allée au monastère.
2. Je ne suis pas allée chez mon oncle maternel.
3. Es-tu allé en Inde l'an dernier ?
4. N'es-tu pas allé en Inde l'an dernier ?
5. Quand es-tu allée en Chine ?
6. Hier, il est allé à l'école (constatif).
7. Hier, Lobzang n'est pas allé à la banque (factuel).
8. Où Drölma est-elle allée avec Tshering ? (factuel)
9. Quand ces agriculteurs sont-ils allés à la ville ? (constatif)
10. Qui est allé avec toi à Pékin ? (constatif)
11. J'ai acheté trois bols hier.

10•CahierTib4.indd 556 20/11/09 12:19:12

12. Qu'as-tu acheté hier ?
13. Je n'ai pas fait mon travail.
14. Qu'as-tu mangé ?
15. Elle ne lui a pas offert de *khatak* (constatif).
16. Ils ont préparé [fabriqué] de délicieux *momo* (constatif).
17. Elles n'ont pas acheté ce gros dictionnaire (factuel).

7.4.13. Thème.

1. Qu'y a-t-il devant ces chevaux ?
2. À côté du magazine, il y a trois tasses.
3. Derrière la montagne là-bas, il y a d'autres montagnes.
4. Sur la lettre il y a trois stylos. Mais ce ne sont pas les miens.
5. Les *dzomo* sont devant la maison de Lobzang.
6. Qu'y a-t-il sur la table de la classe ?
7. J'ai trois livres dans mon sac.
8. Où est ta vallée ? À côté de Zhikatse.
9. Il y a des arbres à droite et à gauche de leur maison. C'est très joli.
10. La clé de la maison n'est-elle pas à côté du téléphone ?
11. Est-ce qu'il y a une banque à côté de l'école ?
12. Le petit chien de Dawa est sous la chaise de mon oncle.
13. Dans leur bol en bois, n'y a-t-il pas du *chang* ?
14. Monsieur, où est votre secrétaire ? Il est devant Tshering.
15. Son petit champ est à côté du grand champ de notre chef.

7.4.14. Version.

1. ང་ལྷ་ཁང་(གི་)ནང་ལ་ཡོད།
2. ས་གདན་དེ་ཅོག་ཙེའི་འོག་ལ་ཡོད་རེད།
3. རྐུབ་བཀྱག་གསར་པ་དེ་ཚོ་ཅོག་ཙེ་དམར་པོ་དེའི་འཁྲིས་ལ་འདུག
4. ངའི་དེབ་དེ་པར་ཆས་ཀྱི་འོག་ལ་འདུག
5. མེ་ཏོག་དེ་ཚོ་ཅོག་ཙེ་ཕ་གིའི་སྟེང་ལ་འདུག
6. དུས་དེབ་མང་ཆེ་བ་སློབ་དམར་པོ་དེའི་ནང་ལ་ཡོད་རེད།
7. ཆུ་རྫིང་(གི་)ནང་ལ་ཉ་མི་འདུག
8. ངའི་ཨ་ཁུ་ལགས་ཀྱི་བོང་བུ་དེ་ལམ་ཁག་(གི་)འགྲམ་ལ་འདུག
9. སློབ་འདིའི་ནང་ལ་ཕོག་གྲུ་དཀར་པོ་མི་འདུག ཡིན་ནའི་ཆེན་པོ་ཕ་གིའི་ནང་ལ་འདུག

7.4.15. Version.

1. ཁ་སང་ང་སེམས་སྐྱིད་པོ་ཞེ་དྲགས་བྱུང་།
2. སློབ་ཚན་གསར་པ་དེ་ཁག་པོ་བྱུང་སོང་ངས།
3. ལས་སླ་པོ་བྱུང་པ་རེད།
4. གཞས་དེ་སྙན་པོ་ཞེ་དྲགས་བྱུང་།
5. ང་ཡང་ལ་དགས་ལ་བསྡད་པ་ཡིན།
6. མོ་རང་གི་ཨ་ཁུ་ལགས་ཀྱི་ནང་ལ་ཟླ་བ་གཅིག་བསྡད་སོང་།
7. ཁོང་གི་སྨུ་མོ་ལ་དཀའ་ངལ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་མ་རེད།
8. ན་ནིང་ངའི་འོག་མ་གྲྭ་པ་བྱས་སོང་།
9. ཁོའི་གྲོགས་པོ་དཔོན་པོ་ག་དུས་ཆགས་པ་རེད།
10. ཁོང་དགེ་རྒན་བྱས་པ་རེད་པས།

Leçon 8
སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ།

CORRIGÉS

8.4.1.

1. སང་ཉིན་ང་པོ་ཏ་ལར་འགྲོ་གི་ཡིན།
2. ཁོང་སང་ཉིན་སློབ་གྲྭ་ལ་ཕེབས་ཀྱི་རེད་པས།
3. ཁྱེད་རང་སང་ཉིན་གླིང་གར་ཕེབས་གས།
4. བློ་བཟང་ཨ་མེ་རི་ཀར་བཞུགས་ཀྱི་རེད་པས།
5. སང་ཉིན་མོ་རང་མོག་མོག་བཟོ་གི་རེད།
6. ངས་ཡི་གེ་འབྲི་གི་ཡིན།
7. ཁྱེད་རང་གཟིམ་ཤག་ལ་བཞུགས་གས།
8. ཁོང་གིས་ཕྱག་བྲིས་འབྲི་གནང་གི་རེད་པས།
9. ང་ལྷ་སར་བསྡད་ (སྡོད་) ཀྱི་ཡིན།
10. ཁྱེད་རང་སང་ཉིན་ག་པར་ཕེབས་ག
11. དེབ་འདི་སུ་ལ་སྤྲད་ག

8.4.2.

1. སང་ཉིན་ང་པོ་ཏ་ལར་འགྲོ་གི་མིན།
2. ཁོང་སང་ཉིན་སློབ་གྲྭ་ལ་ཕེབས་ཀྱི་མ་རེད་པས།
3. ཁྱེད་རང་སང་ཉིན་གླིང་གར་ཕེབས་ཀྱི་མིན་པས།
4. བློ་བཟང་ཨ་མེ་རི་ཀར་བཞུགས་ཀྱི་མ་རེད་པས།
5. སང་ཉིན་མོ་རང་མོག་མོག་བཟོ་གི་མ་རེད།
6. ངས་ཡི་གེ་འབྲི་གི་མིན།
7. ཁྱེད་རང་གཟིམ་ཤག་ལ་བཞུགས་ཀྱི་མིན་པས།
8. ཁོང་གིས་ཕྱག་བྲིས་འབྲི་གནང་གི་མ་རེད་པས།
9. ང་ལྷ་སར་བསྡད་ (སྡོད་) ཀྱི་མིན།

8.4.3.

1. འདི་སུས་བཟོས་པ་རེད།
2. འདི་རྡོ་རྗེ་ལགས་ཀྱིས་བཟོས་གནང་པ་རེད།
3. འདི་ཁྱེད་རང་གིས་བཟོས་གནང་པས།
4. འདི་ཁྱེད་རང་གི་དེབ་རེད་པས།
5. ངས་ཁོང་ལ་ཕྱག་དེབ་ཅིག་ཕུལ་པ་ཡིན།
6. ཁོང་གིས་ང་ལ་མེ་ཏོག་གནང་བྱུང་།
7. དཀར་ཡོལ་འདི་སུའི་རེད།
8. ལམ་ཁག་གངས་ཀྱིས་འགག་པ་རེད།

8.4.4.

1. On m'a donné un stylo et de l'encre.
2. Je lui (H) ai dit.
3. Dawa m'a envoyé une lettre.
4. J'étais très content.
5. Est-ce que c'était bien/agréable ?
6. Va-t-il à Delhi ?

8.4.5.

1. མ་ཆེན་གྱིས་ཤ་བག་ལེབ་བཟོས་སོང་།
2. ང་ལ་ཁྱེད་རང་གི་ཨ་མ་ལགས་མཇལ་བྱུང་ངས།
3. ང་ལ་རང་གི་ཨ་མ་ཐུག་བྱུང་།
4. ཨེམ་ཆི་ལགས་ཀྱིས་ང་ལ་གསོལ་སྨན་གནང་བྱུང་།
5. ཁོ་རང་གི་ཅོ་ཅོ་ཚང་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་རེད།
6. ཁོང་གི་ཇོ་ལགས་མཆེད་ཚང་ལ་མཉེས་པོ་ཡོད་རེད།
7. ངའི་འོག་མ་བུ་མོས་ང་ལ་སྨྱུ་གུ་སྤྲད་བྱུང་།
8. ཨོ་ལགས་ཀྱིས་ང་ལ་ཕྱག་སྨྱུག་གནང་བྱུང་།
9. ཁོང་གིས་ཚིག་གསུམ་བྲིས་གནང་སོང་།

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

8.4.6. Traduisez :

a. Moyen :

1. ཁོང་གིས་སྣ་རེས་ཤིང་སྡོང་གཉིས་བཅད་པ་རེད།
2. བློ་བཟང་གིས་ཚིག་ཁ་ཤས་ཀྱིས་འགྲེལ་བཤད་བརྒྱབ་སོང་ངས།

10•CahierTib4.indd 558 20/11/09 12:19:14

3. རྣམ་ཐར་དེ་བོད་སྐད་ཀྱིས་འབྲབ་པ་རེད།
4. ལྕགས་སྨྱུག་གིས་ཡི་གེ་བྲིས་སོང་།
5. ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཟིམ་པ་རེད།

b. Manière :

1. རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་རེད།
2. ཧུར་བརྩོན་གྱིས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡིན།
3. གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་གས།

c. Cause :

1. བོད་སྨན་གྱིས་དྲག་པ་རེད།
2. ཞེད་སྣང་གིས་འདར་སོང་།
3. སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཤི་པ་རེད།
4. དུག་གིས་ཤི་མ་སོང་ངས།
5. དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཚར་མ་སོང་།
6. སྤྲིན་ཧླབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་རེད།
7. ལུང་པ་ཆུས་གངས་སོང་།
8. སྨྱུ་ཕ་གི་ཁ་བཏགས་ཀྱིས་གཡོགས་པ་རེད།

8.4.7. Traduisez :

1. La plupart de ces dessins n'ont pas été tracés au crayon mais au pinceau.
2. Cet homme a fabriqué trois cahiers avec du papier tibétain.
3. Ce pain n'est-il pas fabriqué avec de la farine de blé ?
4. Tshering a guéri grâce à ce nouveau médicament.
5. L'eau a tout emporté.
6. Je l'ai frappé avec mon vieux bol.
7. Il a frappé son âne avec un bâton.
8. N'a-t-il pas écrit la lettre en tibétain ?

8.4.8. Traduisez les phrases sur le modèle ci-dessous :

Il m'a raconté une histoire. *vs.* Je lui ai raconté une histoire.

ཁོས་ངར་སྒྲུང་ཅིག་བཤད་བྱུང་།   ངས་ཁོ་ལ་སྒྲུང་ཅིག་བཤད་པ་ཡིན།

1. Elle ne m'a pas dit son nom. / Je ne lui ai pas dit mon nom.
2. Le médecin m'a donné ces médicaments. / Je leur ai donné ces médicaments.
3. Mes amis m'ont offert ces bols en bois. / J'ai offert à mes amis ces bols en bois.
4. Ma voisine est venue [chez moi]. / Je suis allée chez ma voisine.
5. Ma petite sœur ne m'a pas téléphoné. / Je n'ai pas téléphoné à ma petite sœur.

10•CahierTib4.indd 559 20/11/09 12:19:15

Leçon 9

སློབ་ཚན་དགུ་པ།

CORRIGÉS

9.4.1.

1. ཁྱེད་རང་ག་རེ་གནང་གི་ཡོད།
2. ང་ཡི་གེ་འབྲི་གི་ཡོད།
3. རྡོ་རྗེ་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་རེད། ou རྡོ་རྗེ་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་འདུག
4. ཁོང་ཡི་གེ་འབྲི་གི་ཡོད་རེད། ou ཁོང་ཡི་གེ་འབྲི་གི་འདུག
5. རྡོ་རྗེ་ཡི་གེ་འབྲི་གི་ཡོད་རེད་པས། ou རྡོ་རྗེ་ཡི་གེ་འབྲི་གི་འདུག་གས།
6. ཁྱེད་རང་ག་པར་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད།
7. ང་ཟྲི་ལིང་ལ་བསྡད་ཀྱི་ཡོད།
8. ཁྱེད་རང་གཞིས་ཀ་རྩེར་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད་པས།

9.4.2.

1. ཁོང་གིས་ཡི་གེ་བྲིས་སོང་།
2. ཨ་མས་མོག་མོག་བཟོས་སོང་ངས།
3. སྒྲོལ་དཀར་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་འདུག
4. བླ་མའི་སྐུ་པར་ག་པར་འདུག
5. རྡོ་རྗེ་གླིང་གར་ཕྱིན་སོང་།
6. ཉི་མ་ལགས་ག་པར་བཞུགས་ཀྱི་འདུག
7. བོད་ལ་བྱ་རྒོད་འདུག་གས།
8. ཁོས་ག་རེ་བྱས་སོང་།
9. ཨ་མ་ལགས་ཞིང་ཁར་ཕེབས་སོང་།

9.4.3.

1. སང་ཉིན་ངའི་བུ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་མ་རེད།
2. ཁོང་གིས་རྒན་ལགས་ལ་མེ་ཏོག་ཕུལ་པ་རེད།
3. རྒན་ལགས་ཀྱིས་ང་ལ་ཕྱག་དེབ་གནང་བྱུང་།
4. ང་མོག་མོག་ལ་དགའ་པོ་ཡོད།
5. ཉི་མ་ལགས་ཀྱིས་ཞལ་ལག་བཟོས་གནང་སོང་།
6. སྨྲོ་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག (H) ou ཞིམ་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག

9.4.4.

1. སྒྲོལ་དཀར་ཕ་གིར་བདུན་ཕྲག་གཅིག་བསྡད་པ་རེད།
2. ཉི་མ་གླིང་གར་ཕྱིན་སོང་།
3. བློ་བཟང་བལ་ཡུལ་ནས་ཡོང་པ་རེད།
4. ཨ་མས་ཤ་འབྲས་བཟོས་སོང་།
5. མོག་མོག་འདི་ཆོ་ངས་བཟོས་པ་ཡིན།

9.4.5.

Où allez-vous ? Je vais là-haut. D'où venez-vous ? Je viens de Zhikatse. Comment allez-vous ? Je vais bien, merci. D'où êtes-vous ? Je viens d'Inde. Combien de photos avez-vous ? J'en ai trois.

9.4.6.

1. ངའི་གྲོགས་པོ་ཤ་འབྲས་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་རེད།
2. བློ་བཟང་ལ་པར་ཆས་ཅིག་འདུག
3. ཁྱེད་རང་གི་མིང་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད།
4. སྒྲོལ་དཀར་གཡག་ལ་ཞེད་སོང་།
5. ཐུབ་བསྟན་གྱིས་ཡི་གེ་བྲིས་སོང་།

10•CahierTib4.indd 560 20/11/09 12:19:15

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

9.4.7. Version.

1. ང་ཁྲིད་རང་གི་གྲོགས་པོ་དང་མཉམ་པོ་འགྲོ་གི་མིན།
2. ལྟ་བ་འདི་ནང་པའི་ཆོས་དང་འགལ་བ་ཡོད་མ་རེད་པས།
3. ང་ཁོང་དང་རྟག་པར་མཐུན་པོ་ཡོད།
4. ན་ནིང་ངའི་ཁྱོ་ག་དང་ཁག་ཁག་བྱས་པ་ཡིན།
5. གནས་ཚུལ་གསར་པ་གནས་ཚུལ་རྙིང་པ་དང་བསྡུར་གྱི་རེད།
6. ངའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་དང་གཅིག་པ་རེད།

9.4.8. Thème.

1. Il ne s'entend pas avec son oncle paternel.
2. Je vais parler avec lui.
3. Demain j'échangerai une livre de *tsampa* contre une livre de beurre.
4. Ce petit dictionnaire n'est pas le même que celui de Lobzang.
5. Elle a confondu cette *dri* avec une *dzomo*.

9.4.9. Version.

1. ཁོང་རྒྱལ་རྩེ་ནས་མ་རེད་པས།
2. ཆོས་པ་གསུམ་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན།
3. སང་ཉིན་ནས་འགོ་བཙུགས་ཀྱི་རེད་པས།
4. ཁྱེད་རང་ཆོ་ག་ནས་ཕེབས་པ།
5. ང་ཚོ་ལྷ་ས་ནས་ཡོང་པ་ཡིན།
6. ལྷ་སའི་དཔེ་དེབ་ཚོང་ཁང་ཆེན་པོ་ཅིག་ནས་དེབ་ཁ་ཤས་ཉོས་པ་ཡིན།
7. ང་གཉིས་སྒྲོ་འགྲམ་ནས་ཐུག་བྱུང་།
8. མི་དེ་ཚོའི་ནང་ནས་ཁྱེད་རང་གི་གྲོགས་པོ་སུ་རེད།
9. ངས་ཁོང་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་པ་ཡིན།
10. དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཁོང་ལ་རྩ་བ་ནས་གཡར་གྱི་མིན།

9.4.10. Thème.

1. Il est resté de trois heures à quatre heures.
2. À partir de demain, je travaillerai à la bibliothèque.
3. À partir de la semaine prochaine, je serai dans le sud de la France.
4. À partir du mois prochain, je mangerai de la *tsampa* tous les jours.
5. À partir de l'an prochain, je t'écrirai tous les mois.
6. Il y a environ cinq cents kilomètres du Népal au Bhoutan.
7. Il a traduit du japonais vers le tibétain.
8. Je vais traduire du tibétain vers le français.
9. Est-ce qu'il a traduit du chinois vers le tibétain ?

10 Traduiront-ils du tibétain vers le hindi ?

9.4.11. Thème.

1. Que mangent les Tibétains ?
2. Ils mangent de la *tsampa*.
3. Mangent-ils de la viande ?
4. Oui, ils mangent de la viande.

10•CahierTib4.indd 561 20/11/09 12:19:16

5. Ne mangent-ils pas de poisson ?
6. Autrefois, ils n'en mangeaient pas, mais maintenant ils en mangent parfois.
7. Est-ce que les moines et les nonnes mangent aussi de la viande ?
8. Certains n'en mangent pas mais la majorité en mange.
9. Que boivent les Tibétains ?
10. Ils boivent en général du thé au beurre.
11. Est-ce que le thé baratté est sucré ?
12. Non, il n'est pas sucré.
13. Alors les Tibétains ne boivent jamais de thé sucré ?
14. Si, à Lhassa, les Tibétains boivent souvent du thé sucré.

9.4.12. Traduisez à l'aide du présent constatif :
1. Que fait cette femme là-bas ?
2. Elle se prosterne.
3. Est-ce qu'elle récite des prières ?
4. Oui, elle récite des prières.
5. Et que font les éleveurs nomades là-bas ?
6. L'un d'eux raconte une histoire. Les autres écoutent.
7. Les enfants écoutent-ils aussi ?
8. Certains écoutent, les autres jouent.

Leçon 10
སློབ་ཚན་བཅུ་པ།

CORRIGÉS

10.4.1.

1. ཨ་མས་མོག་མོག་བཟོས་བཞག
2. རྡོ་རྗེས་ཁ་ལག་མང་པོ་བཟས་བཞག
3. ཁོས་ཆང་བཏུངས་བཞག
4. ཁོང་གིས་ཡི་གེ་བྲིས་འདུག་གས།
5. རྡོ་རྗེ་གླིང་ཁར་ཕྱིན་བཞག

10.4.2.

1. ཨ་མས་མོག་མོག་བཟོས་མི་འདུག
2. རྡོ་རྗེས་ཁ་ལག་མང་པོ་བཟས་མི་འདུག
3. ཁོས་ཆང་བཏུངས་མི་འདུག
4. ཁོང་གིས་ཡི་གེ་བྲིས་མི་འདུག་གས།
5. རྡོ་རྗེ་གླིང་ཁར་ཕྱིན་མི་འདུག

10.4.3.

1. ཁྱེད་རང་སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་ཡིན་པས།　བཞུགས་གདན་འཛུགས།　གསོལ་ཇ་མཆོད།
2. ལགས་མེད།　གསོལ་ཇ་ཞུ་གི་མེད།　མཆོད་ཆང་ཞུ་གི་ཡིན།
3. དེང་སང་ལས་ཀ་མང་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།　དེང་སང་ལས་ཀ་མང་པོ་བྱེད་ཀྱི་མེད།
4. ཁྱེད་རང་གིས་ཞལ་ལག་མཆོད་པས།　ལགས་ཡིན།　ཁ་ལག་བཟས་པ་ཡིན།　ཐུགས་རྗེ་ཆེ།

10•CahierTib4.indd 562 20/11/09 12:19:16

10.4.4.

1. ཁོང་ཚོས་ཆང་བཏུངས་མ་སོང་།
2. རྡོ་རྗེ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་ཡོད་མ་རེད།
3. ཁ་ས་ངས་ཆང་བཏུངས་མེད།
4. བློ་བཟང་ལགས་གསོལ་ཇ་མཆོད་ཀྱི་མ་རེད།
5. ཆུའི་ནང་ལ་ཉ་མི་འདུག
6. སྒྲོལ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཞལ་ལག་བཟོས་གནང་མི་འདུག
7. ང་དེ་རིང་སང་གླིང་གར་འགྲོ་གི་མེད།

COMMENTAIRES SUPPLÉMENTAIRES

10.4.5. L'égophorique

Nous avons vu dans les leçons 3 (3.3.2) et 8 (8.3.5) la notion d'égophoricité, une particularité caractéristique de la grammaire tibétaine. Les verbes égophoriques (*yin, yod, byung*) et les suffixes (*gi yod, gi yin, pa yin*, etc.) sont essentiellement utilisés avec la première personne (singulier ou pluriel). La forme égophorique peut rappeler l'accord verbal qui existe dans les langues européennes mais, en fait, les phénomènes sont distincts pour deux raisons :

a. L'emploi d'un égophorique n'est jamais obligatoire et peut être remplacé par une forme neutre : ང་དགེ་རྒན་ཡིན། « je suis enseignant », mais ང་དགེ་རྒན་རེད། « je suis enseignant » (litt. « je est enseignant ») est aussi acceptable. La différence entre les deux énoncés tient au fait que dans le deuxième l'emphase est mise sur l'assertion d'un fait, tandis que dans le premier il s'agit d'un savoir personnel.

b. La première personne déclenchant l'emploi de l'égophorique n'est pas restreinte au « sujet » et peut dans certains cas correspondre à l'objet, à l'objet indirect ou à des compléments divers : འདི་ངའི་དེབ་ཡིན། « c'est *mon* livre ». Dans ce cas la première personne correspond au complément du sujet au génitif. L'énoncé insiste sur le fait que le locuteur est le possesseur alors que l'énoncé suivant est plus neutre et présente la situation comme un fait : འདི་ངའི་དེབ་རེད། « c'est *mon* livre ».

Il convient d'opérer une distinction entre la portée large et la portée restreinte de l'égophorique. Le premier type d'égophorique désigne la première personne elle-même (le locuteur) tandis que le second réfère non seulement à la première personne mais aussi à des personnes ou objets entretenant un lien fort ou intime avec le locuteur (parents, amis ou possessions).

Égophorique au sens restreint :

ངས་མོ་ཊ་བཏང་པ་ཡིན། « J'ai conduit la voiture. » L'auxiliaire *pa yin* ne peut être utilisé que si le « je » est le sujet intentionnel de l'acte (la conduite). L'énoncé suivant serait donc incorrect :

* ངའི་བུ་མོས་མོ་ཊ་བཏང་པ་ཡིན། « Ma fille a conduit la voiture. »

De façon à véhiculer cette information, il faut utiliser un auxiliaire neutre (*pa red* ou *song*) :

ངའི་བུ་མོས་མོ་ཊ་བཏང་པ་རེད། « Ma fille a conduit la voiture. »

Examinons un autre exemple :

བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ང་ལ་ཁ་པར་བཏང་བྱུང་། « Trashi m'a téléphoné. »

L'auxiliaire *byung* n'apparaît que parce que l'objet indirect (le bénéficiaire) est la première personne « je ». Dans la phrase suivante, l'auxiliaire *byung* serait étrange :

(?) བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ངའི་བུ་མོ་ལ་ཁ་པར་བཏང་བྱུང་། « Trashi a téléphoné à ma fille. »

10•CahierTib4.indd 563 20/11/09 12:19:17

Égophorique au sens large :

འདི་ངའི་དེབ་ཡིན། « C'est mon livre. » Comme nous l'avons vu ci-dessus, cette phrase est parfaitement correcte bien que le sujet ne soit pas le locuteur, dans la mesure où le locuteur est le possesseur du livre. Dans la phrase suivante, on rencontre l'auxiliaire égophorique *gi yod* qui possède une portée large :

ཁོང་ངའི་བུ་མོའི་ནང་ལ་རྟག་པར་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད། « Il vient souvent chez *ma* fille. »

ངའི་བུ་མོས་མོ་ཊ་བཏང་གི་ཡོད། « *Ma* fille conduit la voiture. »

Alors que l'emploi de l'égophorique restreint est généralement non marqué et fréquent, l'emploi de l'égophorique à large portée est marqué et implique une forte emphase du locuteur. Il est de ce fait beaucoup plus rare.

Égophorique	Sens	portée
pa yin	1re personne intentionnelle	étroite : sujet
gi yin	1re personne intentionnelle	étroite : sujet
gi yod (1)	1re personne intentionnelle	étroite : sujet
gi yod (2)	habituel	large
byung	réceptif	étroite : non-sujet
dgos	futur bénéfactif	étroite : sujet

10.4.6. Les classes verbales et les auxiliaires égophoriques

Nous venons de voir que les égophoriques sont utilisés avec les 1res personnes sujet et dans certains cas avec les 1res personnes non-sujet (objet, objet indirect, complément circonstanciel). Les copules neutres (*red, yod red, 'dug*) et les suffixes neutres *(gi yod red, gi 'dug, gi red, pa red, song*) sont normalement utilisés avec la 2e et la 3e personne mais peuvent aussi être utilisés avec la 1re en l'absence d'emphase sur la participation de la 1re personne à l'action ou au procès (voir p. 94).

En leçon 8 (8.3.1), nous avons présenté la notion de volition ou contrôle, une autre notion essentielle pour la grammaire du verbe tibétain (aussi bien en standard que dans la langue littéraire). La volition est un trait du verbe qui est encodé au niveau du lexique. Il précise si l'action dénotée par le verbe est contrôlable ou non. L'opposition en français entre *écouter/entendre, regarder/voir, apprendre/comprendre* est de cette nature également.

Le premier des verbes est contrôlable tandis que le second ne dépend pas de la volonté du sujet. Les verbes tibétains peuvent aussi être classés en transitifs et intransitifs comme dans la plupart des langues. Une difficulté de la grammaire du tibétain parlé tient à la combinaison entre les classes verbales et les auxiliaires égophoriques. Les auxiliaires neutres sont compatibles avec toutes les classes comme ci-dessous.

Exemples d'auxiliaires neutres au passé :

transitif volitif (« fabriquer ») : བཟོས་སོང་ (constatif), བཟོས་པ་རེད་ (factuel)

10•CahierTib4.indd 564 20/11/09 12:19:18

transitif non volitif (« entendre ») : གོ་སོང་ (constatif), གོ་པ་རེད་ (factuel)
intransitif volitif (« rester ») : བསྡད་སོང་ (constatif), བསྡད་པ་རེད་ (factuel)
intransitif non volitif (« être malade ») : ན་སོང་ (constatif), ན་པ་རེད་ (factuel).

C'est également vrai pour les auxiliaires du présent et du futur. L'emploi des auxiliaires ou suffixes égophoriques est soumis à des contraintes liées aux classes verbales.

Dans le cas de verbes non volitifs, le seul auxiliaire égophorique possible au passé est l'auxiliaire *byung* tandis que dans le cas de verbes volitifs, *pa yin* et *byung* peuvent tous les deux être employés selon la fonction (sujet/non-sujet) de l'argument référent à la première personne dans l'énoncé[1]. Cela s'applique surtout aux verbes transitifs, qui possèdent à la fois un sujet et un objet ou un objet indirect. Par exemple dans le tableau ci-dessous, le verbe « envoyer » peut être suivi des deux auxiliaires (intentionnel et non intentionnel) selon la fonction de la 1re personne : sujet ou non-sujet (objet, objet, indirect, etc.)

Combinaison des auxiliaires égophoriques du passé avec les classes verbales.

Verbes contrôlables		Verbes non contrôlables
1re pers. sujet (égo. intentionnel) པ་ཡིན་	1re pers. non-sujet (égo. réceptif) བྱུང་	1re pers. (égo. réceptif sujet) བྱུང་
བཏང་པ་ཡིན་ « j'ai envoyé » ཡོང་པ་ཡིན་ « je suis venu(e) »	བཏང་བྱུང་ « X m'a envoyé » ou « X a envoyé chez moi » ཡོང་བྱུང་ « X est venu(e) chez moi »	གོ་བྱུང་ « j'ai entendu » ན་བྱུང་ « je suis tombé(e) malade »

Avec les verbes intransitifs volitifs (ou contrôlables), l'auxiliaire réceptif apparaît essentiellement avec des verbes de mouvement dénotant un procès dirigé vers la première personne (« il/elle vient chez moi »). L'auxiliaire réceptif est rarement compatible avec les verbes intransitifs ne désignant pas un mouvement. L'énoncé suivant est donc étrange.

(?) ཁོང་ངའི་རྒྱ་ལ་ཉལ་བྱུང་	(?) ཁོང་ངའི་རྒྱ་ལ་བསྡད་བྱུང་
Il/elle a dormi à côté de moi.	Il/elle est resté(e) à côté de moi.

Dans ce cas, ce sont les auxiliaires སོང་, པ་རེད་, ou བཞག *(song, pa.red* ou *bzhag)* qui sont utilisés :

ཁོང་ངའི་རྒྱ་ལ་ཉལ་སོང་	ཁོང་ངའི་རྒྱ་ལ་བསྡད་པ་རེད་
Il/elle a dormi à côté de moi.	Il/elle est resté(e) à côté de moi.

Le présent égophorique *gi yod* peut être utilisé avec toutes les classes de verbes volitifs et non volitifs, mais il véhicule un sens un peu différent. Lorsqu'un verbe est employé avec un sujet intentionnel à la 1re personne, l'auxiliaire *gi yod* véhicule le sens de progressif ou habituel tandis qu'à la 1re personne non-sujet (objet, objet indirect, etc.) d'un verbe volitif ou la 1re personne (sujet ou non-sujet) d'un verbe non volitif, il véhicule le sens d'habituel.

1. Avant les verbes contrôlables comme non contrôlables, il est toujours possible d'employer le factuel *pa.red* et, dans le cas où le procès est observable, *song.*

10•CahierTib4.indd 565 20/11/09 12:19:19

Combinaison des auxiliaires égophoriques du présent avec les classes verbales

Verbes contrôlables		Verbes non contrôlables
1re personne sujet (égo intentionnel) གི་ཡོད་	1re personne non-sujet (égo habituel) གི་ཡོད་	1re personne (égo habituel) གི་ཡོད་
བཏང་གི་ཡོད་ « j'envoie » ཡོང་གི་ཡོད་ « je viens »	བཏང་གི་ཡོད་ « X m'envoie d'habitude » ou « envoie chez moi » ཡོང་གི་ཡོད་ « X vient souvent chez moi »	གོ་གི་ཡོད་ « j'entends d'habitude » ན་གི་ཡོད་ « je suis malade d'habitude »

Ex.: ཁོང་གིས་ང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་གི་ཡོད། « Il m'envoie généralement des lettres. » (Je le connais bien)
L'auxiliaire du futur *gi yin* ne peut être utilisé qu'à la 1re pers. d'un verbe volitif (ou contrôlable), lorsque l'acte est intentionnel. Si l'acte est non intentionnel, ou bien si le verbe est non volitif, seule la forme neutre *gi red* peut être employée.

Combinaison des auxiliaires égophoriques du futur avec les classes verbales

Verbes contrôlables		Verbes non contrôlables
1re pers. sujet (égo intentionnel) གི་ཡིན་	1re pers. sujet (non intentionnel) ou non-sujet གི་རེད་	1re pers. sujet (neutre) གི་རེད་
བཏང་གི་ཡིན་ « je vais envoyer » ཡོང་གི་ཡིན་ « je vais venir »	བཏང་གི་རེད་ « X va m'envoyer Y » ཡོང་གི་རེད་ « X va venir chez moi »	གོ་གི་རེད་ « je vais entendre » ན་གི་རེད་ « je serai malade »

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

10.4.7. Les classes verbales et les auxiliaires du passé

Complétez les phrases suivantes avec les auxiliaires égophoriques du passé :

1. ངས་ཁོང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ ༼ ༽།
2. ཁོང་གིས་ང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ ༼ ༽།
3. ངས་དེབ་འདི་འོག་མ་ལ་སྦྲད་ ༼ ༽།
4. འོག་མས་ང་ལ་དེབ་འདི་སྤྲད་ ༼ ༽།
5. དགེ་རྒན་གྱིས་ང་ལ་བལྟས་ ༼ ༽།
6. ངས་དགེ་རྒན་ལ་བལྟས་ ༼ ༽།
7. ཚེ་དབང་གིས་ང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ ༼ ༽།
8. ངས་ཚེ་དབང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ ༼ ༽།
9. སྐུ་ཞབས་ཀྱིས་ང་ལ་གསོལ་ཇ་བཟོས་གནང་ ༼ ༽།
10. ངས་སྐུ་ཞབས་ལ་གསོལ་ཇ་བཟོས་ ༼ ༽།

10.4.8. Les classes verbales et les auxiliaires du présent

Même exercice que 10.4.7 avec les auxiliaires du présent.

1. ངས་ཁོང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ ༼ ༽།
2. ཁོང་གིས་ང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ ༼ ༽།
3. དགེ་རྒན་གྱིས་ང་ལ་ལྟ་ ༼ ༽།
4. ངས་དགེ་རྒན་ལ་ལྟ་ ༼ ༽།
5. ཚེ་དབང་གིས་ང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ ༼ ༽།
6. ངས་ཚེ་དབང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ ༼ ༽།

10•CahierTib4.indd 566 20/11/09 12:19:20

10.4.9. Les classes verbales et les auxiliaires du futur

Même exercice que 10.4.7. avec les auxiliaires du futur.

1. ངས་ཁོང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ ( )།
2. ཁོང་གིས་ང་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ ( )།
3. དགེ་རྒན་གྱིས་ང་ལ་ལྟ་ ( )།
4. ངས་དགེ་རྒན་ལ་ལྟ་ ( )།
5. ཚེ་དབང་གིས་ང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ ( )།
6. ངས་ཚེ་དབང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ ( )།

10.4.10. Thème

1. Leurs chaussures sont posées ici.
2. J'ai posé ton rosaire sur la table.
3. Où Yeshe a-t-il posé le fromage sec ?
4. N'as-tu pas acheté de légumes au marché ?
5. Mon cousin n'a pas apporté son dictionnaire.
6. La cuisine a été balayée !
7. J'ai préparé des *momo* à la viande et du thé au beurre.
8. Tiens, ils ont offert des fleurs à l'infirmière !
9. Avez-vous apporté vos affaires ?
10. J'ai emprunté ce sac à mon voisin.

Leçon 11

སློབ་ཚན་བཅུ་གཅིག

CORRIGÉS

11.4.1.

1. Qu'avez-vous fait hier ?
2. Vous êtes allé à l'école (H).
3. Il s'est rendu à un pèlerinage.
4. Comment est-il allé en Inde ?
5. Dawa étudie en Chine.
6. Il n'est pas chez lui (litt. n'est pas resté chez lui), où est-il allé ? (H)
7. Dorje doit avoir beaucoup de travail.
8. A-t-il quelque chose à manger ?
9. Est-ce que vous avez un livre à lire ?
10. Comme la route n'est pas bonne, nous ne pourrons pas y aller.
11. Lobzang a probablement beaucoup de *pecha* chez lui.

11.4.2.

1. ཁོང་གིས་ཞལ་ལག་བཞེས་གནང་ཐུབ་མ་སོང་།
2. ཁོང་ཚོ་ན་ནིང་བོད་ལ་ཕེབས་ཐུབ་མ་སོང་།
3. བློ་བཟང་གིས་ལས་ཀ་བྱེད་ཐུབ་མ་སོང་།
4. ངས་ཁ་ལག་ཟ་ཐུབ་མ་བྱུང་།

10•CahierTib4.indd 567 20/11/09 12:19:21

11.4.3.

1. བླ་མ་ལ་མོ་ཊ་ཡག་པོ་ཅིག་འདུག
2. ཁྱེད་རང་རྒྱ་གར་ལ་ག་དུས་ཕེབས་ག
3. ཕ་གིར་དགོན་པ་མཇལ་ཡག་མང་པོ་ཡོད་རེད།
4. ཁྱེད་རང་ལ་དུས་ཚོད་ཡོད་པས།
5. བོད་ལ་གནས་རི་ཡོད་རེད།
6. ཁྱེད་རང་པེ་ཅིང་ལ་ག་འདྲས་སེ་ཕེབས་ག
7. ཁྱེད་རང་ཕ་གིར་ཟླ་བ་ག་ཚོད་བཞུགས་ག
8. དེ་དུས་རྒྱན་ལགས་ལ་པར་ཆས་འདུག་གས།

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

11.4.4. Thème.

1. Puisque tu ne viens pas, j'irai moi-même voir le serviteur du lama.
2. Comme il est malade, il ne peut pas travailler.
3. Puisque j'ai acheté de la viande hier, je n'irai pas en acheter aujourd'hui.
4. Puisqu'on est dimanche aujourd'hui, il n'y a pas de bus. Donc on ne peut pas aller en pèlerinage à Dräpung.
5. Comme il est parti à Lhassa, il ne sera pas là demain.
6. Comme ce moine n'a pas beaucoup d'argent, il ne peut pas s'acheter de nouvelles chaussures.
7. Je n'irai pas avec vous car j'ai mal à la tête.
8. N'ayant pas beaucoup de temps, je ne pourrai pas lui parler.

11.4.5. Thème.

1. Quelle est la leçon à étudier ?
2. J'aime bien me promener avec mes amis.
3. Qu'y a-t-il à manger aujourd'hui ?
4. Maintenant, quelles prières faut-il réciter ?
5. Y a-t-il de nombreuses offrandes à faire ?
6. J'ai oublié de laisser un message.
7. J'ai quelque chose à dire.

11.4.6. Version.

1. འབྲི་དེབ་གསར་པ་གཅིག་ཉོ་ཡག་བརྗེད་བཞག
2. འཚོང་ཡག་ག་རེ་ཡོད།
3. དུས་སང་ཐུབ་བསྟན་གྱིས་བོད་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཡག་འགོ་བཙུགས་ཀྱི་རེད་པས།
4. དབྱིན་ཡིག་གི་ནང་ལ་དེབ་ལྟ་ཡག་མང་པོ་ཡོད་པ་འདྲ།
5. གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོའི་ནང་ལ་ལྟད་མོ་ལྟ་ཡག་རྟག་པར་འདུག
6. རྩེ་པོ་བྲང་ནང་ལ་ལྷ་ཁང་མཇལ་ཡག་མང་པོ་ཡོད་ཀྱི་རེད།
7. དེ་རིང་ཁ་ལག་ཟ་ཡག་ག་རེ་ག་རེ་ཁྱེར་ཡོད།
8. སྤྲང་པོ་དེར་སྒོར་མོ་གཅིག་སྟེར་ཡག་མེད་པས།

11.4.7. Thème.

1. Il doit être chinois.
2. Ce thé au beurre doit être chaud.
3. Ce doit être Thubtän là-bas ! C'est son chapelet !

4. Il doit avoir beaucoup d'amis. Il y a toujours beaucoup de gens chez lui.
5. Ce doit être ce sac-là.
6. Comme ils sont tibétains, il doit y avoir un autel et des lampes à beurre chez eux.
7. Cette femme est probablement la bienfaitrice de notre couvent.

11.4.8. Version.

1. ཁོང་བོད་པ་ཡིན་གྱི་རེད།
2. སྐད་ཆ་འདི་ཁོང་གིས་བཤད་པ་ཡིན་གྱི་མ་རེད།
3. ཁོང་སང་ཞོགས་སྔ་པོ་ནས་ལོག་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱི་རེད།
4. ཁྱེད་རང་གཉིས་གྲོགས་པོ་ཡིན་ཙང་། ཁོང་གི་གནས་ཚུལ་ཁྱེད་རང་གིས་མཁྱེན་གྱི་ཡོད་ཀྱི་རེད།
5. ཉི་མ་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདྲ།
6. ཁོས་བསམ་འཆར་དེ་ལབ་ནུས་མེད་པ་འདྲ།

11.4.9. Version.

1. ཁོང་དགེ་སློང་ཡིན་ཙང་ཉིན་གུང་རྒྱབ་ལ་ཞལ་ལག་མཆོད་ཀྱི་མ་རེད།
2. ངའི་གྲོགས་པོ་མང་ཆེ་བ་དབྱིན་ཇིའི་མི་ཡིན་ཙང་ངས་དབྱིན་ཇིའི་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།
3. བསྟན་འཛིན་ལ་མོ་ཊ་མེད་ཙང་དོ་དགོང་ཡོང་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད།
4. ཐང་ཀ་དེ་སྙིང་པ་ཞེ་དྲགས་ཡིན་ཙང་རྩ་ཆེན་པོ་ཡོད་རེད།
5. ཕྲེང་བ་དེ་ཙན་དན་གྱི་ཡིན་ཙང་གོང་ཆེན་པོ་འདུག
6. ཁ་ཚ་པོ་ཞེ་དྲགས་ཡོད་ཙང་ད་ལྟ་བཏུང་ན་ཁ་ཚིག་གི་རེད།
7. ཁོང་ཚོ་ཕྱུག་པོ་ཡིན་ཙང་ཁང་པ་ཆེན་པོ་ཡ་གི་ཉོ་ཐུབ་པ་རེད།
8. དེ་རིང་ཞོགས་གས་སྨྱུ་གུ་མེད་ཙང་འབྲི་ཐུབ་མ་བྱུང་།
9. མདུན་གྱི་མི་དེ་ཚོ་གཟུགས་པོ་རིང་པོ་ཡིན་ཙང་ངས་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ་མ་བྱུང་།
10. ཁོང་གི་དཔེ་ཁུག་གསར་པ་དེ་ཆུང་ཆུང་ཡིན་ཙང་དེབ་ཚང་མ་འཁྱེར་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད།

Leçon 12
སློབ་ཚན་བཅུ་གཉིས།

CORRIGÉS

12.4.1.

Quelle heure est-il maintenant ? Il est 5 heures et demie.
À quelle heure allez-vous venir ? (H) Je viendrai à 9 heures moins dix.
Est-ce que vous aimez regarder des films ? (H)
Qui a acheté ce livre ? J'ai acheté ce livre.
Est-ce que Trashi est allé travailler ? (H). Il n'est pas allé travailler, il est allé voir un film.
J'aime regarder les matchs de football.
Est-ce que Drölma est allée acheter de la viande ? (H)
Combien d'argent avez-vous ?

10•CahierTib4.indd 569 20/11/09 12:19:22

12.4.2.

1. ཁོང་ཚོ་ཟ་ཁང་ནང་ལ་འདུག
2. རྡོ་རྗེ་ལགས་དངུལ་ཁང་ལ་ཕེབས་སོང་།
3. ང་ཇ་བཏུངས་གར་ཕྱིན་པ་ཡིན།
4. ཉི་མ་ལགས་སྨན་ཁང་ལ་བཞུགས་བཞག
5. སྨན་ཁང་གི་རྒྱབ་ལ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཅིག་འདུག
6. ཁོང་ཚོས་རྫམ་པ་ཉོས་པ་རེད།
7. ད་ལྟ་ཆུ་ཚོད་བཞི་པ་ཡོལ་ནས་སྐར་མ་སུམ་ཅུ་རེད་བཞག   ང་ཚོ་ལང་དགོས་རེད།
8. གཟིགས་མོ་གཟིགས་གར་ཕེབས་གས།   གཟིགས་མོ་ཕྱུག་ཚོད་ག་ཚོད་ལ་རེད།   དགུ་པ་ཟིན་པ་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་ལ་རེད།
9. ལྷ་སར་མགྲོན་ཁང་མང་པོ་ཡོད་རེད།
10. སྦྲག་ཁང་ག་པར་འདུག

12.4.3. Exercice de lecture personnelle et écoute du CD.

12.4.4.

1. ཁོང་གློག་བརྙན་ལྟ་གར་ཕྱིན་པ་རེད།
2. རྡོ་རྗེ་པོ་ལོ་ལྟ་ཡག་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་རེད།
3. ཁོང་རྐང་ག་རིལ་བཞེན་ཡག་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་རེད།
4. གནམ་གྲུའི་སྣ་སེ་ཉོ་ཡག་ལས་སླ་པོ་མི་འདུག
5. ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་དེ་ཚོ་རི་འཛེགས་ཡག་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་པ་འདྲ།
6. བཀྲ་ཤིས་མར་ཉོ་གར་ཕྱིན་སོང་།
7. ཁོང་ཚོ་བླ་མ་མཇལ་གར་ཕེབས་སོང་།
8. རྡོ་རྗེ་རྒྱ་གར་ལ་སྤྱན་སྐྱ་ཕྱུག་གར་ཕྱིན་སོང་།

12.4.5.

1. ngä̱: thro̱kpo to̱rce.
2. phu̱ to̱rce lo̱ kyä̱' re̱'. khōng-gi na̱ng thro̱ngsep-la yo̱:re'. tha̱nta khōng lhāsar khōng-gi āku-la'-ki khāngpar tä̱' yo̱:re'
3. khōng lhāsar lēp-nä' lo̱ cī' chīn-pare'. khōng lōptra tro̱-kiyo:re'. yārka-tang kü̱nka khu̱ngsang ta̱wa cī'-ts yo̱:re'. khu̱ngsang-la, khōng thro̱ngsep-la pāla'-tang āma-la' cä̱:-kar tro̱-kiyo:re'.

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

12.4.6. Version.

1. གསོལ་ཇ་མཆོད་གས།
2. ལགས་མིན།   གསོལ་ཇ་བོད་ཇ་ཞུ་གི་ཡིན།
3. ངས་ཁ་སང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ལ་བཅར་པ་ཡིན།
4. ཁྱེད་རང་ལ་ཞུས་མ་བྱུང་ངས།
5. ངས་ཁོང་ལ་སྐུ་རྩེད་ཡང་སེ་ཡང་སེ་ཞུ་མྱོང་ཡོད།
6. ངས་ཕེབས་བསྐྱལ་ཞུས་ཆོག
7. ང་ཆུང་དུས་ནས་ཕ་མ་ལ་གུས་ཞབས་ཞུ་གི་ཡོད།
8. སང་ཉིན་ཞོགས་གས་ཁྱེད་རང་ཕེབས་སྒུག་ཞུ་གི་ཡིན།
9. ཁྱེད་རང་ཕེབས་ན་ངས་ཁྱེད་རང་གསོལ་དཔོན་ལགས་ལ་ངོ་སྤྲོད་ཞུས་ཆོག
10. ངས་ཁྱེད་རང་ལ་ཅིག་སྣུན་འབུལ་ཞུས་ན་འགྲིག་གི་རེད་པས།

10•CahierTib4.indd 570 20/11/09 12:19:23

Leçon 13

སློབ་ཚན་བཅུ་གསུམ།

CORRIGÉS

13.4.1.

1. Ce doit être Lobzang là-bas. Oh non, c'est Dorje.
2. C'est probablement une lettre de Dorje. Oui, il l'a écrite.
3. Est-ce que (notre) professeur va bientôt arriver à Lhassa ? Oui, il est sur le point d'arriver.
4. S'il vous plaît, montrez-moi ce livre.
5. Deux plus sept égale neuf.
6. Quarante-cinq plus dix font cinquante-cinq.
7. Dix moins un égale neuf.
8. Soixante-quatre moins trente-cinq font vingt-neuf.
9. Soixante-dix sept moins quinze égale soixante-deux.
10. Trois plus cinq font huit.

13.4.2.

1. ཆབ་ཁོལ་མ་མཆོད་ན་ཡག་པོ་འདུག
2. བོད་སྐད་སློབ་སྦྱོང་གནང་ན་ཡག་པོ་ཡོད་རེད།
3. ཞིང་རྟོག་མང་པོ་མཆོད་ན་ཡག་པོ་ཡོད་རེད།

13.4.3.

1. ད་ལྟ་མོག་མོག་མ་བཟས་ན་གྲོད་ཁོག་ལྟོགས་ཀྱི་རེད།
2. ཁྱེད་རང་གི་ཁང་པ་ཚོང་གི་ཡིན་ན་ངས་ཉོ་གི་ཡིན།
3. ཁྱེད་རང་ཕྱག་ལས་ལ་མ་ཕེབས་ན་ང་ཡང་འགྲོ་གི་མིན།
4. སྔ་པོ་ཕྱིན་ཡོད་ན་སླེབས་པ་ཡོད། ou སྔ་པོ་ཕྱིན་ཡོད་ན་སླེབས་ཡོད་རེད། (ou གི་རེད།)
5. སློབ་སྦྱོང་མ་བྱས་ན་ཡོན་ཏན་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད།
6. ང་དེ་དུས་སློབ་སྦྱོང་ཡག་པོ་བྱས་ཡོད་ན་ད་ལྟ་མཁས་པ་ཆགས་ཡོད་རེད། (ou ཡོད་ཀྱི་རེད། ou ཆགས་བསྡད་ཡོད་རེད།)

13.4.4.

1. ཁོང་ད་ལྟ་རང་བོད་ནས་ཕེབས་འགྲོའི་རེད།
2. ཁོང་གཉིས་བདུན་ཕྲག་སྔོན་མ་ཆང་ས་བརྒྱབ་འགྲོའི་རེད།
3. སྐར་མ་ལྔ་སྐུགས་རོགས་གནང་། རྒན་ལགས་ཕེབས་འགྲོའི་འདུག
4. ང་ཁྱེད་རང་ནང་ལ་ཡོང་འགྲོའི་ཡོད།

13.4.5.

1. གནམ་གྲུའི་ཁ་ལོ་པ་བོད་པ་རེད།
2. ཁོང་ཚོ་འབབ་ཚུགས་ལ་ཕེབས་འགྲོའི་རེད།
3. གནམ་གྲུ་འབབ་ཐང་ལ་ཐད་འཕུར་གནམ་གྲུ་ཁ་ཤས་ཡོད་རེད།
4. རི་ལི་ནང་ལ་(ou མི་འཁོར་ནང་ལ་) དམག་མི་མང་པོ་འདུག
5. ཁྱེད་རང་ལ་ཕྱག་ཁྱེར་མེད་ན་ཕ་གིར་ཕེབས་ཆོག་གི་མ་རེད།
6. དགའ་ལྡན་དགོན་པ་ལ་ཕེབས་ན་ཁོང་གི་སྐུ་མཆེད་མཇལ་གྱི་རེད།

10•CahierTib4.indd 571 20/11/09 12:19:24

Leçon 14
སློབ་ཚན་བཅུ་བཞི།

CORRIGÉS

14.4.1.

1. Est-ce qu'il vient de partir en Inde ? Oui, il vient de partir il y a quelques jours.
2. Est-ce que sa maison est vieille ? Non, il vient juste de la construire.
3. Vous venez d'arriver ? Oui, il y a juste un mois.
4. Est-ce que ce monastère vient d'être réparé ? Cela ne fait pas longtemps qu'il a été réparé.
5. Vous êtes arrivé depuis combien de minutes ? Je viens d'arriver.
6. Juste après manger, nous irons au marché.

14.4.2. Voir les tableaux p. 178 et p. 412.

14.4.3.

1. བློ་བཟང་ལགས་བཟོ་གྲྭའི་ནང་ལ་ཕྱག་ལས་གནང་གི་ཡོད་རེད།
2. རྡོ་རྗེ་ལགས་ཕེབས་ཏོ་བཏང་གནང་གི་ཡོད་རེད།
3. ཁོང་ཁྲུང་ས་བསྐྲུན་པ་རེད།
4. ཁོང་གིས་གཟིམ་ཤག་གསར་པ་བསྐྲུན་པ་རེད།
5. ཁོང་གིས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་ལ་སློབ་སྦྱོང་གནང་གི་ཡོད་རེད།
6. ཁོང་གིས་དགོངས་པ་བཞེས་སོང་།
7. རྡོ་རྗེ་ལགས་ཀྱིས་སྐུ་པར་བསྐྲུན་སོང་།

14.4.4.

1. ཁོང་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་ལ་སྤྱི་ཟླ་ལྔ་པ་ནས་སྤྱི་ཟླ་དགུ་པའི་བར་དུ་བོད་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་རེད།
2. སྒྲོལ་དཀར་ལགས་སྤྱི་ཟླ་གཉིས་པའི་ནང་ལ་ཁྲུང་ས་བསྐྲུན་པ་རེད།
3. བློ་བཟང་དགོན་པ་ལ་པར་བརྒྱབ་སོང་།
4. བཀྲ་ཤིས་ལགས་སྤྱི་ཟླ་དྲུག་པ་ཚེས་པ་བཅུ་གཅིག་ལ་ཕེབས་སོང་།
5. ཁྱེད་རང་གཟའ་ཉི་མ་ལ་ཕྱག་ལས་གནང་གི་ཡོད་པས།
6. ཁོང་སྤྱི་ཟླ་བཞི་པ་ནས་སྤྱི་ཟླ་བཅུ་པའི་བར་དུ་པེ་ཅིང་ལ་བཞུགས་ཀྱི་རེད།
7. ཁོང་ཚོས་རྒྱ་ནག་ལ་པར་རྒྱག་གར་ཕྱིན་པ་རེད།
8. ཁོང་ལྡི་ལི་ལ་སྤྱི་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་ལ་རྡོ་རྗེ་ལགས་མཇལ་པ་རེད།
9. ཁོང་ལྷ་སར་སྤྱི་ཟླ་བདུན་པའི་ནང་ལ་ལོག་ཕེབས་ཀྱི་རེད།

10•CahierTib4.indd 572 20/11/09 12:19:25

Leçon 15
སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ།

CORRIGÉS

15.4.1.

1. ཁོས་མོག་མོག་ཟ་མྱོང་ཡོད་མ་རེད།
2. མོ་རང་བོད་ཇ་བཏུངས་མྱོང་ཡོད་རེད།
3. ང་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་མྱོང་ཡོད།
4. ང་དེ་འདྲས་ཁྱོན་ནས་བྱེད་མ་མྱོང་།
5. འབྲོག་པ་འདི་མོ་ཏའི་ནང་ལ་བསྡད་མྱོང་ཡོད་མ་རེད།
6. ཁོང་གནམ་གྲུའི་ནང་ལ་ཕེབས་མྱོང་ཡོད་རེད།
7. རྡོ་རྗེ་ལགས་ཀྱིས་སྣང་དག་མི་འདུག་ཟེ་གསུངས་སོང་།
8. ཁོང་ཚོས་ལམ་ཁག་ཡག་པོ་མི་འདུག་ཟེ་ལབ་སོང་།

15.4.2.

1. ཁོང་ ༼གིས༽ ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ནང་ལ་བོད་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན་ཟེ་གསུངས་བྱུང་།
2. ཁོང་གིས་ཡི་གེ་མཁྱེན་གྱི་མེད་ཟེ་གསུང་གི་འདུག
3. རྡོ་རྗེ་ཕ་གིར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཟེ་ལབ་སོང་།
4. བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ཁ་ལག་བཟོས་པ་ཡིན་ཟེ་ལབ་སོང་།

15.4.3.

1. Est-ce que vous avez déjà bu du thé tibétain ?
2. Il dit qu'il n'a jamais vu de yak.
3. Nous sommes déjà allés au Mont Kailash.
4. Après avoir travaillé, Lobzang s'est rendu au marché.
5. Après avoir déjeuné, il est allé au travail.
6. Il a bu du *chang*, puis il est allé dormir.
7. Après avoir vu le spectacle, il est allé au salon de thé.
8. Il dit qu'il ne pourra pas se rendre au Népal.

COMMENTAIRES SUPPLÉMENTAIRES

15.4.4. Le discours rapporté

En tibétain, il n'y a pas de discours indirect au sens attesté dans les langues européennes. On rencontre du discours direct mais aussi (et surtout) une construction hybride entre le discours direct et le discours indirect. Avec le premier type (le discours direct), il s'agit de rapporter un discours tel qu'il a été prononcé sans changer les mots et les marqueurs déictiques (« ici », « cela », « maintenant », « je », « tu », etc.) correspondant à la situation originelle. À l'oral, il est en outre possible dans le cas du discours direct d'imiter l'accent ou le timbre ou la hauteur de voix du locuteur dont on cite les propos. À l'écrit, on trouve dans les langues européennes des guillemets signalant un discours direct. En tibétain littéraire classique, on ne trouve pas de guillemets mais ils sont parfois utilisés dans la langue littéraire moderne. Ils ont été introduits sous l'influence des langues européennes et du chinois (qui les avait empruntés aux langues européennes). Toutefois, bien qu'ils soient de plus en plus fréquemment utilisés, leur usage n'est pas systématique.

10•CahierTib4.indd 573 20/11/09 12:19:25

Le discours indirect rapporte les propos de la citation en les reformulant avec les mots du locuteur actuel. En français, le discours indirect est introduit par le complémenteur « que » (il/elle a dit que…). Les temps verbaux de la proposition enchâssée suivent une règle de concordance avec les temps de la proposition matrice et les déictiques (« je », « maintenant », « demain », « hier », etc.) sont remplacés par des anaphoriques (« il/elle », « ce jour-là », « le lendemain », « la veille », etc.). Par exemple, une phrase au discours direct peut être reformulée au discours indirect comme suit :

a. Il a dit : « Dorje est un lama. »

b. Il a dit *que* Dorje *était* un lama. »

En tibétain standard comme dans la plupart des dialectes, il n'y a pas d'équivalent[2] du mot fonctionnel « que » et le temps de la proposition enchâssée ne « s'accorde » pas avec celui de la proposition matrice.

En outre, dans certains cas, il n'y a qu'une façon de traduire les phrases [a] et [b] du français, celle correspondant au discours direct :

ཁོང་གིས་རྡོ་རྗེ་བླ་མ་རེད་ཟེ་གསུངས་སོང་། *khong-gis rdo.rje bla.ma red-ze gsungs-song*

Le discours direct est introduit par la marque agentive (ergative) et clôturé par le marqueur *« ze »* qui se prononce /s/[3] suivi du verbe de parole. Rappelons qu'en tibétain littéraire classique il n'y avait pas d'équivalent des guillemets.

Comme nous l'avons vu plus haut, dans de nombreux cas, le tibétain ne distingue pas le discours direct et l'indirect et ne possède qu'une forme de discours rapporté correspondant au discours direct. Toutefois, dans le cas de coréférence entre l'actant de la proposition matrice et celui de la proposition enchâssée, il existe deux façons de rapporter la citation. Outre le discours direct, on trouve alors une forme « hybride » entre le discours direct et le discours indirect (voir leçon 15). Ainsi dans la phrase suivante, *il* et *je* sont coréférents, c'est-à-dire qu'ils désignent la même personne.

a. *Il* a dit : « *Je* suis un lama. »

Cette phrase peut être reformulée au discours indirect de la façon suivante :

b. *Il* a dit qu'il était un lama.

Là encore, le premier « il » et le second font référence à la même personne.

Dans des cas de ce genre, le tibétain a deux constructions pour le discours rapporté :

a. la forme directe : ཁོང་གིས་ང་བླ་མ་ཡིན་ཟེ་གསུངས་སོང་། Il a dit : « Je suis un lama. »

b. la construction indirecte « hybride » : ཁོང་བླ་མ་ཡིན་ཟེ་གསུངས་སོང་། Il a dit qu'il était un lama. (litt. : « Il a dit suis un lama. »)

Cette deuxième construction est en général préférée.

La construction hybride permet d'effacer le pronom coréférent *nga* « je » qui apparaît dans la phrase [a]. La réticence à employer des pronoms coréférents explique sans doute

2. Toutefois en tibétain littéraire classique, on rencontre une forme de discours rapporté indirect. Voir annexe 1 du *Manuel*.

3. En tibétain littéraire classique, la marque *zhes/shes* est utilisée pour la fermeture du discours rapporté.

10•CahierTib4.indd 574 20/11/09 12:19:26

pourquoi le pronom *khong* « il/elle » n'est pas répété dans la construction hybride [b]. Cela est confirmé par le fait que le pronom *khong* peut être répété si les pronoms ne désignent pas la même personne :

c. ཁོང་གིས་ཁོང་བླ་མ་རེད་ཟེ་གསུངས་སོང་། *Il* (Lobzang) a dit qu'*il* (Dorje) était un lama. Cette phrase ne peut normalement pas signifier : * *Il* (Lobzang) a dit qu'*il* (Lobzang) était un lama.

Ambiguïté sémantique concernant la référence des pronoms.

En anglais comme dans les autres langues européennes, le discours rapporté indirect est parfois ambigu comme par exemple dans la phrase « *Il* a dit qu'*il* était un lama. »

Comme nous venons de le dire, il y a deux interprétations selon le contexte :

Il (Lobzang) a dit qu'*il* (Dorje) était un lama. = Il_x a dit : « Il_y est un lama. »

Il(Lobzang) a dit qu'*il* (Lobzang) était un lama. = Il_x a dit : « Je_x suis un lama. »

Dans ce cas, on ne rencontre pas en tibétain d'ambiguïté car ces deux énoncés sont distincts (voir [b] et [c]).

Cependant, dans certains cas, on rencontre en tibétain également une ambiguïté sémantique comme le montre l'exemple suivant :

d. ཁོང་གིས་ཁྱེད་རང་བླ་མ་རེད་ཟེ་གསུངས་སོང་།

Cette phrase correspond à la fois au discours direct :

e. Il a dit (à X) : « Tu_x es un lama. »

et au discours indirect :

f. Il a dit que tu (interlocuteur actuel) étais un lama.

En [e] « tu » réfère à l'allocutaire du discours original tandis qu'en [f], « tu » désigne l'interlocuteur actuel. Remarquons au passage que cette ambiguïté disparaît à la première personne puisque l'on trouve deux constructions différentes.

Comparons [g] et [b].

g. ཁོང་གིས་ང་བླ་མ་རེད་ཟེ་གསུངས་སོང་། Il a dit que j'étais un lama.

La phrase ci-dessus ne peut pas signifier : « il_x a dit qu'il_x était un lama », ce sens étant exprimé de la façon suivante :

b. ཁོང་བླ་མ་ཡིན་ཟེ་གསུངས་སོང་། Il_x a dit $suis_x$ un lama.

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

15.4.5. Thème.

1. Je suis allée deux fois au Tibet. La première fois en 1999, et la deuxième fois l'an dernier.
2. Je ne suis jamais passé par cette route.
3. As-tu déjà rencontré Rinpoche ?
4. N'as-tu pas déjà malaxé de la *tsampa* ?
5. Mon ami n'a jamais pris l'avion, donc il a peur.
6. A-t-il déjà vu de l'opéra tibétain ?
7. Ces villageois ont-ils déjà discuté avec des étrangers ? Oui.

10•CahierTib4.indd 575 20/11/09 12:19:27

15.4.6. Version.

1. ཁོང་ལ་བསམ་བློ་ཞིག་འཁོར་བྱུང་ཟེ་ལབ་བྱུང་།
2. ཁོང་ཚོ་དགེ་རྒན་མིན་ཟེ་ཟེར་ནས་གད་མོ་ཤོར་སོང་།
3. སྐུ་མགྲོན་དེ་ཚོས་ཡུན་རིང་པོར་བཞུགས་ཀྱི་མིན་ཟེ་གསུངས་མ་བྱུང་ངས།
4. ཁོང་ཕྱག་ལས་འདི་ཚར་གྲབས་ཡོད་ཟེ་གསུངས་ཀྱིས།
5. སངས་རྒྱས་ལགས་གྲོང་གསེབ་ནས་ཚུར་ཕེབས་པ་ད་ག་ཡིན་ཟེ་གསུངས་པ་རེད།

15.4.7. Thème.

1. Päljor m'a dit qu'il viendrait en février.
2. Päljor m'a dit que Dekyi viendrait en février.
3. Elle m'a dit que, étant enrhumée, elle ne viendrait pas à la réunion.
4. Ils m'ont tous dit que j'étais fou.
5. Ils m'ont tous dit que tu étais fou.
6. Ils m'ont tous dit qu'ils étaient eux-mêmes fous.
7. Comme il m'a dit qu'il avait faim, je lui ai donné de la *tsampa*.
8. Je lui ai répondu que je n'étais jamais allée au Tö-Ngari.
9. Nous lui avons demandé s'il avait déjà mangé de la viande de yak.
10. Il nous a répondu qu'il en mangeait tous les jours.
11. Ils m'ont dit qu'ils s'étaient vus l'an dernier, à Tsethang.
12. Sanggyä dit qu'il venait juste de revenir du Changthang.
13. Ne t'a-t-il pas dit qu'il avait entendu quelque chose ?

Leçon 16
སློབ་ཚན་བཅུ་དྲུག།

CORRIGÉS

16.4.1.

1. Quel chemin devons-nous emprunter (= par quel chemin devons-nous passer) ?
2. On doit passer par un col élevé.
3. Quand dois-je passer le prendre ?
4. (Vous) ne devez pas payer.
5. Il a dû partir tout de suite.
6. Combien de photos devons-nous prendre ?
7. Est-ce qu'on doit tous aller à la réunion ?
8. Pourquoi est-ce que vous vous rendez au marché ? [avec une intonation un peu différente, peut aussi signifier : Qu'allez-vous faire au marché ?]
9. Je dois aller à l'hôpital.
10. Ne faut-il pas qu'on achète des billets ?

10•CahierTib4.indd 576 20/11/09 12:19:28

16.4.2.

1. ཁྱེད་རང་དངུལ་ཁང་ལ་ག་རེ་བྱས་ནས་ཕེབས་དགོས་ཡོད། གང་ཡིན་ཟེར་ན་ང་ལ་དངུལ་མང་པོ་དགོས་ཡོད།
2. ཁོང་རྒྱ་གར་ལ་ག་རེ་བྱས་ནས་ཕྱིན་པ་རེད།
3. ཁོང་ཚོར་ཧ་དགོས་རེད།
4. ཁྱེད་རང་ཉི་མ་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པས། ཡག་པོ་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།
5. རྒྱལ་སར་ཕྱི་རྒྱལ་མི་མང་པོ་ཡོད་རེད།

Leçon 17
སློབ་ཚན་བཅུ་བདུན།

CORRIGÉS

17.4.1.

1. Est-ce que Lhassa est loin d'ici ?
2. Est-ce que ce petit chien est un apso ?
3. Ce livre est trop difficile, je ne peux pas le lire.
4. Cette montagne est trop haute, nous ne pouvons pas la gravir.
5. N'y a-t-il pas assez de sel dans la nourriture ?
6. C'est facile de téléphoner.
7. Ce livre tibétain est trop lourd.
8. Il n'est pas évident de voir des yaks sauvages.
9. Il y a beaucoup d'hémiones et d'antilopes dans le Jhangthang (Steppes du nord).
10. Ce type est un menteur.

17.4.2.

1. ཐབ་ཚང་གཙང་མ་ཞེ་དྲགས་འདུག
2. ཇ་ཚ་དྲགས་བཞག
3. སྤྱུ་གུ་ཆོ་བཙོག་པ་ཞེ་དྲགས་འདུག
4. མོ་ཊ་ཆུང་དྲགས་པ་རེད།
5. རི་ཕ་གི་མཐོ་པོ་ཞེ་པོ་ཅིག་འདུག
6. ཚིག་གྲུབ་འདི་གསལ་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག
7. དགོན་པ་ཐག་རིང་ལོས་འདུག ཆུ་ཚོད་བཞི་འགྲོ་དགོས་རེད།
8. སློབ་ཚན་འདི་ལས་སླ་དྲགས་འདུག བོད་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཡག་ལ་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་རང་མི་འདུག
9. གྲི་འདི་ཆེ་དྲགས་བཞག
10. སློབ་གྲྭ་འདི་ཡག་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

17.4.3. Thème.

1. Je mange trop. Je vais grossir.
2. Il a répondu trop vite. Je n'ai pas compris.
3. Nous sommes arrivés trop tôt. La porte était fermée.

10•CahierTib4.indd 577 20/11/09 12:19:29

4. Il a trop peu expliqué. Les gens n'ont pas compris la situation réelle.
5. Si nous préparons trop peu de *momo*, cela ne suffira pas.
6. Nous sommes partis trop tard. Nous n'arriverons pas à Zhikatse ce soir.
7. Ont-ils commandé trop peu de nourriture ?
8. Le thé que Drölma a préparé hier a été trop sucré. Je n'ai pas pu le boire.
9. Si sa lettre est trop courte, elle ne conviendra pas.
10. Si tu arroses trop, les fleurs ne pousseront pas.

17.4.4. Version.

1. ལྷམ་གོ་འདི་ཆེ་ལོས་ག་འདྲས་འདུག
2. ཁྱེད་རང་གི་ཕ་ཡུལ་སྐྱིད་ལོས་ག་འདྲས་ཡོད་རེད།
3. སྟོད་ཐུང་འདི་ཆེ་ལོས་འདུག
4. རང་གི་བུ་ཆུང་བ་དེ་གཟུགས་པོ་ཆེ་ལོས་ཡོད་རེད།
5. ཁྱེད་རང་ཚོའི་ལུང་པར་མར་གོང་ཆེ་ལོས་ཡོད་རེད།
6. ཁྱེད་རང་གི་ཆོས་ཚོགས་ནང་ལ་མི་མང་ལོས་ཡོད་རེད།
7. སྦག་སྦག་སེར་པོ་དེ་མགྱོགས་ལོས་ཡོད་རེད།

17.4.5. Version.

1. ཕུ་དུང་དེ་ཚོ་ཐུང་དྲགས་པ་རེད།
2. སྐེ་རགས་འདི་དམ་དྲགས་བཞག
3. ཇ་འདིའི་ནང་ལ་ཚྭ་མང་དྲགས་བཞག
4. མདང་དགོང་མི་ཉུང་དྲགས་སོང་།
5. ཁང་པ་འདི་ཆུང་དྲགས་ཡོད་མ་རེད་པས།
6. ཕྱི་དྲགས་བཞག
7. ཅོག་ཙེ་འདི་འགྲིག་གི་མི་འདུག   མཐོ་དྲགས་བཞག
8. ཇ་དེ་མངར་དྲགས་མི་འདུག་གས།
9. ཆུ་ཚོད་ལྔ་པར་སླེབས་ན་སྔ་དྲགས་ཀྱི་རེད།   བདུན་པར་སླེབས་ན་འང་ཕྱི་དྲགས་ཀྱི་རེད།
10. ཤོག་བུ་འདི་ཕྲ་དྲགས་བཞག   ཡི་གེ་འབྲི་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག
11. གལ་སྲིད་རྒྱབ་བཀྱག་དམའ་དྲགས་ན།   ཁོང་མར་བསྡད་ནས་ཡར་ལངས་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད།
12. ཆུ་རླུགས་ན་ཐུག་པ་སླ་དྲགས་ཀྱི་རེད།

Leçon 18
སློབ་ཚན་བཅོ་བརྒྱད།

CORRIGÉS

18.4.1.

1. ཁྱེད་རང་ལས་ཀ་བྱེད་ས་ག་པར་འདུག
2. ཁོང་ལ་སྐད་ཆ་འདྲི་ཡག་མང་པོ་འདུག་གས།
3. བོད་ཡིག་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཡག་གལ་ཆེན་པོ་རེད།
4. རྟ་རྒྱུག་ས་དེ་ག་པར་འདུག
5. འདིར་འཐུང་ཡག་ག་རེ་ཡོད་རེད།

18.4.2.

1. ཁོང་ནང་ལ་བཞུགས་མི་འདུག   ལས་ཁུངས་ལ་ཕེབས་པ་ཡིན་འགྲོ
2. ཁྱེད་རང་ལ་སྨྱུ་གུ་ཡོད་པས།   ང་ལ་མེད།   ཁོང་ལ་ཡོད་འགྲོ
3. བཀྲ་ཤིས་ལགས་དགུང་ལོ་༥༧་ཙམ་ཡིན་འགྲོ
4. ཀླུ་བ་ཆང་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་འགྲོ

10•CahierTib4.indd 578 20/11/09 12:19:30

18.4.3.

1. Il doit y avoir un magasin (une échoppe) dans ce village.
2. Je pense qu'en général il va travailler.
3. Il/elle n'est probablement pas (restée) à la maison.
4. Il y a vraisemblablement un chat dans cette maison.
5. Je pense qu'il/elle est maintenant chez lui/elle.
6. Drölma est-elle l'amie de Lobzang ? Probablement, je n'en suis pas sûr.
7. Dorje n'est pas venu au travail.
8. Il est peut-être malade ?
9. Ce thé n'a pas été bon.

Leçon 19
སློབ་ཚན་བཅུ་དགུ།

CORRIGÉS

19.4.1.

1. བོད་པའི་ཟ་ཁང་ལ་ཞལ་ལག་མཆོད་གར་ཕེབས་དོ།
2. སྦྲག་ཁང་སྒོ་རྒྱག་འགྲོའོ་འདུག
3. ང་རང་ཚོས་ཐང་ཁ་ཉོ་ས་འདིར་རེད།
4. བགྲེས་སྒྲོང་གི་འཁྲིས་ལ་ཐ་མག་མ་འཐེན། ou མི་རྒན་པའི་འཁྲིས་ལ་ཐ་མག་མ་འཐེན།
5. ང་རང་ཚོས་ཁྲུལ་འདི་ལ་འགྲོ་ཆོག་གི་རེད་པས།
6. ཁ་པར་བཏང་ན་འགྲིག་གི་རེད་པས།
7. དེབ་འདི་ལྟ་ཆོག་གི་མ་རེད།

19.4.2.

1. དཔེ་མཛོད་ཁང་ནང་ལ་ཐ་མག་འཐེན་ཆོག་གི་མ་རེད།
2. རྫོ་ལགས་འདི་འགྲོ་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག
3. ཡིག་སྐོགས་ནང་ལ་པར་བླུག་ཆོག་གི་རེད།
4. རྒྱ་གར་དང་བལ་ཡུལ་ལ་གླང་ཤ་བཟས་ཆོག་གི་མ་རེད།
5. ཁ་ལག་མང་དྲགས་བཞག ང་ཟ་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད།

19.4.3.

1. Vous pouvez téléphoner d'ici.
2. Pouvez-vous aller en Inde à partir du Tibet ?
3. Il est interdit de tuer des yaks sauvages.
4. Il n'est pas permis de boire cette eau.
5. Pouvons-nous loger dans le monastère ?
6. On ne doit pas prononcer ce mot.

10•CahierTib4.indd 579 20/11/09 12:19:30

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

19.4.4. Version.

1. ཡར་ཕེབས་དང་།
2. ཇ་མགྱོགས་པོ་བཟོས་དང་།
3. བུ་མོ། ཡར་ལོངས་དང་།
4. ཡར་མ་ལང་། མར་ཉོལ་ཞིག
5. རྒན་ལགས། གཟིགས་དང་།
6. ང་གཉིས་གཙང་པོ་བརྐྱལ་བྱས་ཤར་རྒྱུག་འགྲོ་དོ།
7. གཟབ་གཟབ་གནང་ཨ།
8. བུ་མོའི་ལག་པ་ནས་ཕར་འཛིན་དང་།
9. ཤུགས་རྒྱོབས།
10. ཨེམ་ཆི་ལགས། བུ་མོ་འདི་ལ་ཅིག་གཟིགས་རོགས་གནང་།
11. ཞལ་པར་སང་ཉིན་གནང་རོགས་གནང་།
12. སེམས་ཁྲལ་མ་བྱེད་དང་།
13. བུ་འདིའི་ན་ཚ་དྲག་པར་གནང་རོགས་གནང་།
14. འདི་འདྲས་མ་བཤད་དང་།
15. བུ་རང་འདིར་ཏོག་ཙམ་སྡོད་ཨང་།

19.4.5. Thème.

1. Si tu as le temps, écris-moi !
2. Quand tu seras arrivée, téléphone-moi !
3. Écoute-moi donc !
4. Verse du thé au gardien du temple !
5. Dis-lui de venir vite !
6. Ne perdez pas cette enveloppe !
7. N’emporte pas cette couverture de laine !
8. Buvez du thé tranquillement !
9. Apporte-moi deux assiettes, trois pots et un Thermos, s’il te plaît.

10•CahierTib4.indd 580 20/11/09 12:19:31

Leçon 20
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ།

CORRIGÉS

20.4.1.

1. Monsieur, le Bharkor, c'est par là ? Oui, oui. Allez par là et ensuite après le cinéma tournez sur la gauche et vous y êtes.
2. Madame, où est l'hôpital de médecine traditionnelle ? — Si vous partez du Jhokhang, un peu plus loin, il y a le cinéma. L'hôpital de médecine traditionnelle est en face du cinéma.
3. Y a-t-il des gens qui font encore ça ces temps-ci ?
4. Il n'y a personne qui réponde au téléphone.
5. Les danseurs font des cercles.

20.4.2.

1. ཚེ་རིང་དང་མཉམ་པོ་སྐད་ཆ་བཤད་མཁན་དེ་སུ་རེད།
2. བོད་ལ་མོ་ཊ་བཏང་མཁན་མི་མང་པོ་ཡོད་མ་རེད།
3. དགེ་མཛོད་ཁང་ནང་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་དེ་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ou དགེ་མཛོད་ཁང་ནང་ལ་ཕྱག་ལས་གནང་མཁན་མི་དེ་ཞལ་ངོར་ཀྱི་ཡོད། (H)
4. ང་རང་ཚོས་སྐད་ཆ་འདྲི་ས་འདུག་གས
5. དགེ་ཆ་ཉར་ས་འདི་རེད།

20.4.3.

1. མོ་ཊ་བཏང་མཁན་སུ་རེད།
2. སློབ་སྦྱོང་གནང་ས་ག་པར་རེད།
3. ཁ་བཏགས་ཚོང་མཁན་དེ་ལ་སྐད་ཆ་དྲིས་དང་།
4. ཕྱག་ལས་གནང་ས་གཞིས་ཀ་རྩེ་རེད་པས།
5. དེ་རིང་ཁ་ལག་བཟོ་མཁན་སུ་རེད།
6. ཁྱེད་རང་ལ་ཅ་ལག་འཚོང་ཡག་ཡོད་པས།

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

20.4.4. Thème.

1. Celle qui a préparé les *momo* hier est la femme de Lobzang.
2. Celui qui s'appelle Pasang a dit qu'il n'était jamais allé à l'école.
3. Qui commence ?
4. J'ai pris en photo celui qui vendait son rosaire de santal. As-tu pris en photo celui qui se prosternait ?
5. Comme tous mes amis sont pauvres, il n'y a personne pour me prêter de l'argent.
6. Il n'y a pas beaucoup de gens qui aillent en pèlerinage cette année.
7. Y a-t-il quelqu'un qui vive dans cet ermitage ?
8. Les gens qui restent jusqu'à demain à l'hôtel peuvent payer avant de partir.

20.4.5. Version.

1. ཁ་ལག་སྦྱད་མཁན་ཕ་གི་སུ་རེད།
2. སྐད་ཆ་དྲིས་མཁན་དེ་ག་པར་ཕྱིན་སོང་།
3. ཤར་རྒྱག་འགྲོ་མཁན་ཡིན་པས།
4. ཁ་བཏགས་ཉོ་མཁན་དེ་ཚོ་ངོ་ཤེས་ཀྱི་མེད་པས།
5. མཆོད་མེ་བསྐུམས་མཁན་གྱི་སྐུ་ཞབས་དེ་ལ་བཀའ་འདྲི་གནང་གས།

Leçon 21
སློབ་ཚན་ཉེར་གཅིག

CORRIGÉS

21.4.1.

1. Le Tibet est le pays le plus haut du monde.
2. Quel est le meilleur étudiant dans votre classe ?
3. Il n'y en a que quelques-uns qui sont capables d'aller à l'université.
4. C'est le meilleur étudiant de notre classe.
5. Ce chapeau est trop grand pour moi.
6. Cette vallée (ou ce pays) est la plus belle.
7. Le monastère avec le plus grand nombre de moines est celui de Dräpung.
8. Il y a trop de sucre dans le thé.
9. II vous faut partir vite, sinon vous n'aurez pas votre avion.
10. Il ne regarde que ce dont il a besoin. / Il ne s'intéresse qu'à ce dont il a besoin.

21.4.2.

1. ཁ་བཏགས་དང་མར་ཕྱུལ་མཁན་མང་པོ་ཡོད་རེད་པས།
2. བལ་ཡུལ་ལ་འགྲོ་སའི་ལམ་ཁག་ག་ནས་རེད།
3. འཛམ་བུ་གླིང་ནང་ལ་མར་མང་ཤོས་ཟ་མཁན་བོད་རིགས་རེད།
4. ཁམས་ཀྱི་རྟ་ཡག་ཤོས་རེད།
5. ལྷ་ས་བོད་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཤོས་རེད།
6. སྨན་ཁང་ཐག་ཉེ་ཤོས་ག་པར་འདུག
7. གྲོང་གསེབ་ལ་བོད་ཇ་མ་གཏོགས་འཐུང་གི་མ་རེད།
8. མགྱོགས་པོ་ཕེབས་ན་མ་གཏོགས་སློ་རྒྱུག་གི་རེད།

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

21.4.3. Version.

1. འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་རི་ཆེ་ཤོས་ག་རེ་རེད།
2. དེ་ནི་སའི་གོ་ལའི་ཚོགས་ཅིག་རེད།
3. འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་ཕོ་བྲང་ཆེ་ཤོས་པོ་ཏ་ལ་རེད་པས།
4. དེ་ནི་སའི་གོ་ལའི་གཙུག་རྒྱན་གྱི་ནོར་བུ་རེད།
5. འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ཤོས་གླིང་གི་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་རེད།
6. ད་ལྟའི་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་དགོན་པ་ཆེ་ཤོས་དེ་འབྲས་སྤུངས་རེད།
7. འཛམ་གླིང་སྣང་གི་ཤོག་བུ་མཁྲིགས་ཤོས་དེ་ང་ཚོ་བོད་རིགས་ཀྱིས་བཟོ་གི་རེད།
8. འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་ཁག་གི་ནང་ནས་ཇ་བཏུངས་མཁན་མང་ཤོས་དེ་ནི་ཡང་ང་ཚོ་བོད་རིགས་རེད་བཞག
9. འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་ཁག་གི་ནང་ནས་ཆང་སའི་རྟེན་འབྲེལ་དུས་ཚོད་རིང་ཤོས་བྱེད་མཁན་དེ་ནི་ཡང་ང་རང་ཚོ་བོད་རིགས་རེད།
10. འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་ཁག་གི་ནང་ནས་དཔེ་ཆ་དག་ལ་མང་ཤོས་ཟིན་མཁན་དེ་ནི་ཡང་ང་ཚོ་བོད་རིགས་རེད།
11. འཁྲབ་སྟོན་རིང་ཤོས་དེ་ང་ཚོ་བོད་རིགས་ཀྱིས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ལྷ་མོ་རྒྱས་པ་འཁྲབ་པ་ཡིན་ན་ཉི་མ་བརྒྱད་དགུ་འཁྲབ་ཀྱི་ཡོད་རེད།
12. འཛམ་གླིང་གི་སྐད་ནང་ནས་ཡང་ཞེ་ས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་ཤོས་དེ་ཡང་ང་ཚོ་བོད་སྐད་རེད་བཞག

Ces phrases sont extraites de « Bod kyi ang dang po » in *'Khrab gzhung 'dzum shor don ldan* de Phun tshogs bkra shis, Bod ljongs mi dmangs dpe skrun khang, Lhassa, 1999.

21.4.4. Thème.

1. Qui est le plus âgé ?
2. À mon avis, c'est la pire des solutions.

10•CahierTib4.indd 582 20/11/09 12:19:32

3. L'Everest est la montagne la plus haute du monde.
4. L'homme le plus vieux du Tibet a quel âge ?
5. Le *thud* est la nourriture la plus sucrée au Tibet.
6. Ces deux bières sont les plus chères du restaurant.
7. Cette *khatak* est celle de la meilleure (qualité).
8. La *tsampa* de Tölung Dechen est la plus célèbre dans le Ütsang.
9. Ce beurre est le moins cher, mais il n'est pas vraiment bon.
10. Cette théière est la plus jolie. Mais elle est aussi la plus chère.
11. Le temple le plus proche d'ici est le Ramoche.
12. À mon avis, le plus beau, c'est Tänzin. La plus belle, c'est Drölma.
13. Pour toi, qu'est-ce qui est le plus important ?
14. Le plus grand, c'est mon frère aîné, il s'appelle Pemba. Le plus petit, c'est mon cousin, il s'appelle Thubtän.
15. À qui appartient le cheval le plus rapide ?
16. Parmi mes amis, celui-ci est le plus gentil.

Leçon 22
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས།

CORRIGÉS

22.4.1.

1. Tänzin est plus grand que moi.
2. Dorje est le meilleur d'entre nous au foot.
3. Le *chang* est meilleur que le thé.
4. Lhassa a une population plus importante que Zhikatse.
5. Il est plus jeune que moi.
6. Est-ce que cette chemise est trop petite pour vous ? Non, elle n'est pas trop petite, elle est juste bien.
7. De ces deux cuisiniers, c'est le plus vieux le meilleur.
8. Le travail dans le domaine médical est la meilleure profession.

22.4.2.

1. ཁོང་འཛམ་གླིང་ལ་སྐོར་ར་བརྒྱབ་པ་རེད།
2. ཁྱེད་རང་གངས་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སྐོར་ར་རྒྱག་མྱོང་ངས།
3. ང་རང་ཚོར་ཤ་འབྲས་དང་བཞེས་མོག་དང་བཞེས་ཐུག་ཞུ་གི་ཡིན།
4. ཞྭ་མོ་ནག་པོ་འདི་ཞྭ་མོ་ལྷང་ཀྱུ་ལས་སྙིང་རྗེ་བ་ཡོད་རེད།
5. མོ་ཊ་འདི་གློ་བཟང་གི་མོ་ཊ་ལས་ཆེ་གི་རེད།
6. བསྟན་འཛིན་ཉི་མ་ལས་ཤུགས་ཆེ་བ།
7. གནས་སྐོར་བ་དེ་ཚོ་བོད་ས་ཆག་ས་ག་ནས་ཡོང་པ་རེད།
8. ལུག་གཡག་ལས་གོང་ཁེ་གི་རེད།
9. ཀྲུང་གོར་མོ་ཊ་གོང་ཆེན་པོ་ཞི་དྲགས་འདུག
10. བོད་ལ་མར་གོང་ཁེ་པོ་མ་རེད།

10•CahierTib4.indd 583 20/11/09 12:19:33

COMMENTAIRES SUPPLÉMENTAIRES

22.4.4. Le suffixe comparatif *pa/ba* abordé dans la leçon 22 présente des variations morphologiques en tibétain littéraire et en tibétain standard. Dans le tableau présenté dans le *Manuel* (22.3.1) figurent des exemples mais nous fournissons ici les règles morphologiques et une comparaison des deux registres (littéraire et parlé).

Lettre suffixée	Littéraire Suffixe comp.	Parlé standard Suffixe comp.	Adjectif littéraire / parlé standard	Comparatif littéraire	Comparatif parlé standard
- ག	པ་	ག་	ཡག་པོ་ « bon, bien »	ཡག་པ་	ཡག་ག
- ང	བ་	ང་	མང་པོ་ « nombreux »	མང་བ་	མང་ང་
- ད་	པ་	པ་	རྒོད་པོ་ « sauvage »	རྒོད་པ་	རྒོད་པ་
- ན་	པ་	པ་	རྒན་ཁོག « vieux »	རྒན་པ་	རྒན་པ་
- བ	པ་	པ་	ཞིབ་ཞིབ་ « détaillé »	ཞིབ་པ་	ཞིབ་པ་
- མ་	པ་	པ་	ཞིམ་པོ་ « bon (goût) »	ཞིམ་པ་	ཞིམ་པ་
- འ་	བ་	བ་	དམའ་པོ་ « bas »	དམའ་བ་	དམའ་བ་
- ར་	བ་	ར་	གསར་པ་ « neuf »	གསར་བ་	གསར་ར་
- ལ་	བ་	ར་	གསལ་པོ་ « clair »	གསལ་བ་	གསལ་ར་
- ས	པ་	པ་	སོས་པ་ « frais »	སོས་པ་	སོས་པ་
- གས་	པ་	ག་	མགྱོགས་པོ་ « rapide »	མགྱོགས་པ་	མགྱོགས་ག

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

22.4.5. Version.

1. སྟོད་ཐུང་དཀར་པོ་དེ་ལས་ལྷང་གྱུ་འདི་གོང་ཆེ་གི་རེད།
2. བསྟན་འཛིན་ལས་སྒྲོལ་མ་གཟུགས་པོ་ཆུང་བ་(ཆུང་ང་)ཡོད་རེད།
3. དེ་འདྲས་བྱས་ན་ཡག་གི་རེད།
4. བཀྲ་ཤིས་ལས་དོན་གྲུབ་གཟུགས་པོ་རིང་གི་རེད།
5. བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ་ལས་གཟུགས་པོ་རིང་བ་(ང་)།
6. སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་ཁྱི་ཞི་མི་ལས་ཆེ་གི་རེད།
7. རྟ་བཞོན་ནས་ཕྱིན་ན་ཏོག་ཙམ་མགྱོགས་ཀྱི་རེད།
8. དབྱར་ཁ་ལྷ་སར་ཚ་བ་ཆེན་པོ་རང་ཡོད་མ་རེད། ཉི་མའི་གྲུང་པེ་ཅིང་ལས་ཏོག་ཙམ་བསིལ་བ་(ར་)།
9. དེ་ལས་ཡག་ག་འདུག་གས། དེ་ལས་འདི་ཞེ་དྲགས་ཡག་པ་(ག)།

22.4.6. Thème.

1. Le neveu de Yeshe est plus grand que mon frère aîné.
2. Il fait plus froid à Lhassa qu'à Bodhgaya.
3. Ce thermos est plus neuf que celui-ci.
4. Ce livre est plus intéressant que l'autre.
5. Ce cheval là-bas est aussi rapide que celui de Pasang.
6. La leçon 23 est plus facile que la 22.
7. Ta *chuba* neuve est plus jolie que ta vieille *chuba*.

10•CahierTib4.indd 584 20/11/09 12:19:34

8. Cet ordinateur est plus léger que l'autre.
9. La cuisine de ce petit restaurant tibétain est plus propre que celle de ce grand restaurant.
10. Il y a plus de gens qui offrent des lampes à beurre que de gens qui se prosternent.

Leçon 23
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ།

CORRIGÉS

23.4.1.

1. Je peux conduire la voiture (si vous voulez).
2. Je peux prendre soin de l'enfant (si vous voulez).
3. Je peux prendre une pierre.
4. Si vous pouvez faire ce travail, je peux vous aider.
5. Si vous le voulez, je peux chanter.
6. Je vais vous offrir un peu de *tsampa*. Voilà deux cents *gormo*.

23.4.2.

1. བཞུགས་གདན་འཛགས།   ངས་བྱས་དགོས།
2. ཁྱེད་རང་ལ་རྒྱ་མ་ག་ཚོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད།
3. ངར་ཁམ་བུ་རྒྱ་མ་གང་དགོས་ཀྱི་ཡོད།
4. བོད་ལ་ཀུ་ཤུའི་རིགས་མང་པོ་ཡོད་རེད།
5. བོད་རིགས་གྲངས་འབོར་ས་ཡ་དྲུག་ཙམ་ཡོད་རེད།
6. ཁྱེད་རང་མོ་ཊ་མགྱོགས་ཙམ་བཏང་ན་འགྲིག་གི་རེད་པས།
7. ཁྱེད་རང་འདི་ནས་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་གོམ་པ་རྒྱག་དགོས་རེད།

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

23.4.3. Thème.

1. Si vous n'avez pas le temps, je vais faire les courses !
2. Si vous n'êtes pas sûre, je vais refaire les comptes.
3. Si ce n'est pas bon, je commande un autre plat.
4. Si tu ne peux pas demander à Jhamyang, moi je vais le lui demander.
5. Si ça ne va pas, je le dirai.
6. Si tu ne reviens pas la semaine prochaine, j'arroserai tes fleurs.
7. Je t'appellerai par téléphone dès que j'aurai reçu ta lettre.
8. Buvez votre thé tranquillement. Je vais préparer le repas.
9. Si tu as froid, je vais fermer la porte.
10. Si tu as besoin d'argent, je t'en prête.

23.4.4. Version.

1. ཁྱེད་ཀྱིས་འགོ་མ་བཙུགས་ན་ངས་འགོ་བཙུགས་ཆོག
2. ཨ་མ་ལགས་ཀྱིས་མ་གཟིགས་ན་ངས་ཉོས་དགོས།
3. ཁོ་རང་ཚོས་ལན་མགྱོགས་པོ་མ་བརྒྱབ་ན་ངས་བརྒྱབ་ཆོག
4. ངས་ཞུས་ཆོག
5. སྒམ་འདི་ལྗིད་པོ་ཚ་པོ་ཡོད་ན་ངས་བཀྱག་དགོས།
6. ཕེབས་ཀྱི་མིན་ཟེར་གསུངས་ན་ངས་ཕྱིན་དགོས།
7. མི་དེའི་མིང་མ་ཤེས་ན་ངས་མི་ལ་སྐད་ཆ་དྲིས་དགོས།

10•CahierTib4.indd 585 20/11/09 12:19:35

Leçon 24

སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི།

CORRIGÉS

24.4.1.

Bhagtsamarkhu est un plat tibétain typique. Il faut malaxer la pâte, en faire des morceaux et les plonger dans l'eau bouillante. Ensuite, vous les retirez de l'eau, vous versez du beurre, de la mélasse et du fromage, et vous obtenez du *bhagtsamarkhu* !

24.4.2.

1. ཨིན་ཇུང་ཇུ་ལེན་གར་ཕྱིན་པ་རེད།
2. ཇུ་བན་ཆག་ནས་རྒྱན་ལགས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱོན་གནང་གི་རེད་བསམས་པ་རེད།
3. ཁོས་རྒྱན་ལགས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་མི་རྟག་པའི་སྐོར་ལ་དྲན་པ་རེད།
4. མི་རྟག་པ་ཟེར་ལག་དེ་དངོས་པོ་ཡིན་ན་འདྲ་སེམས་ཅན་ཡིན་ན་འདྲ་རྟག་པར་བསྡད་ཡག་ཡོད་མ་རེད།
5. རྒྱན་ལགས་ཀྱིས་གཞི་གཞི་བཏང་ནུས་མ་སོང་།

24.4.3.

1. Est-ce les moines mangent de la viande ?
2. Est-ce vous faites des pique-niques ?
3. Quand on mange, on ne doit pas beaucoup parler.
4. Cette année, il a beaucoup plu.
5. Au Tibet, il grêle souvent.

24.4.4.

1. དབྱར་ཁ་དང་དཔྱིད་ཁའི་སྐབས་ལ་བོད་པ་གླིང་ཁ་བཏང་ཡག་དགའ་པོ་ཡོད་རེད།
2. དེ་རིང་གནམ་གཤིས་སྐྱིད་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག   ཇུ་ཁར་ཕེབས་དོ།
3. ཁོང་ཚོས་རྩེད་མོ་རྩེ་དུས་ཆང་མང་པོ་འཐུང་གི་རེད།
4. སང་ཉིན་གངས་བཏང་གི་རེད།
5. ཆར་པ་བཏང་དུས་ལམ་ཁག་ཡག་པོ་ཡོད་མ་རེད།
6. སྔོན་ཁར་ལྷ་སར་གྲང་མོ་མི་འདུག

EXERCICES SUPPLÉMENTAIRES

24.4.5. Thème.

1. Quand il grêle, il ne faut pas sortir.
2. Elle mange de la *tsampa* tout en jouant.
3. Quand je fais la lessive, j'aime bien chanter.
4. Dès que je l'ai réprimandé, il a pleuré.
6. Est-ce qu'on peut passer ce col quand il neige ?
7. Quand je suis entrée dans la cellule monacale du jeune moine, il lisait un *pecha*.
8. Quand je lui ai dit qu'il pleuvrait demain, il s'est inquiété.
9. Peut-on chanter des chansons pendant qu'on pique-nique ? – Bien sûr.
10. J'ai rencontré Nyima quand je faisais les courses.

10•CahierTib4.indd 586 20/11/09 12:19:35

24.4.6. Version.

1. ཁྲིད་རང་ཨ་རིར་བཞུགས་དུས་བོད་ཇ་མཆོད་ཀྱི་ཡོད་མ་རེད་པས།
2. ཁོང་གྲྭ་པ་ཡིན་དུས་གློག་བརྙན་ལ་ལྟ་ཡག་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་མ་རེད།
3. ཟླ་མ་ཆོ་ཕེབས་དུས་ང་ཏག་ཏག་གླིང་གའི་ནང་ལ་ཡོད།
4. ནམ་རྒྱུན་རྒྱ་མཚོ་སློབ་གྲྭར་མ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་ལ་ངའི་ནང་ལ་ཡོང་གི་ཡོད།
5. མི་སྲིག་གཏང་དུས།　　གཟབ་གཟབ་བྱེད་དང་།

Leçon 25
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ།

CORRIGÉS

25.4.1.

1. གོས་ཐུང་འབྲུ་ཡག་དེ་ག་པར་འདུག
2. ཁ་ལག་བཟོས་པ་དེ་ཞིམ་པོ་འདུག
3. རས་ཉོས་པ་དེ་རེད།
4. ཁ་ལག་ཟ་ཡག་དེ་སུས་བཟོས་པ་རེད།
5. ཁ་ས་ཕྱིན་པ་དེ་ཡག་པོ་བྱུང་བཞག

25.4.2.

1. En ce qui me concerne, je n'y vais pas.
2. Vous avez le temps, vous avez l'occasion, vous avez l'argent, alors qu'est-ce que vous attendez ?
3. Je ne l'ai pas fait. Il ne l'a pas fait. Alors qui l'a fait ?
4. C'était très bien que vous appeliez.

25.4.3.

1. ཁོང་གིས་གཞས་བཏང་པ་དེ་དཔེ་སྙན་པོ་འདུག
2. ཁོང་གིས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་དེ་ཁྲིད་རང་གིས་གཟིགས་པས།
3. དེའི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་པ་དེ་དོན་འཕྲུལ་རེད།
4. ཁང་པའི་སྣང་ལ་དར་ལྕོག་ཡོད་རེད།
5. ཁོང་ཚོ་གླིང་ཁ་བཏང་གར་ག་པར་ཕེབས་ཀྱི་རེད།
6. དུས་ཆེན་སྐབས་ལ་བསང་མང་པོ་བཏང་གི་རེད།

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

25.4.4. Thème.

1. C'est bien d'avoir parlé avec son ami.
2. Avoir pu étudier le tibétain à Lhassa pendant deux ans a été très utile.
3. Qui est la jeune femme qui est restée dans la cuisine ?
4. À ton avis, est-ce qu'avoir fait les courses a été une perte de temps ?
5. Est-ce que ça n'a pas été utile de refaire les comptes ?

10•CahierTib4.indd 587 20/11/09 12:19:36

Leçon 26
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག

CORRIGÉS

26.4.1.

1. Tous les travailleurs construisant la route sont népalais.
2. Y a-t-il quelqu'un avec une voiture qui puisse me reconduire ?
3. Dans le thé au beurre, on met du sel et du beurre.
4. Le livre que je lis est vraiment intéressant.
5. Est-ce que vous avez vu la maison qu'il construit ?
6. Est-ce que vous vendez du papier à lettre ?
7. Est-ce que vous pouvez me rendre le papier sur lequel on a écrit ?
8. La femme qu'il a appelée au téléphone est la propriétaire de l'hôtel.
9. La vallée de Chonggye est très importante pour l'histoire du Tibet.
10. Quel est le meilleur moment pour aller à Lhassa ?
11. Le moine appelé « Lhalung Palgyi Dorje » a tué Langdarma en lui décochant une flèche.

26.4.2.

1. དགོན་པ་ག་ཚོད་གཏོར་པ་རེད།
2. བོད་ཀྱི་མཁར་དང་པོ་ག་པར་ཡོད་རེད།
3. བོད་ཀྱི་བཙན་པོའི་བང་སོ་མཇལ་སྐྱོང་ཡོད་པས།
4. བསམ་ཡས་བཞེངས་ནས་ལོ་ག་ཚོད་ཕྱིན་སོང་།
5. ཁྱེད་རང་གིས་གཟིགས་པའི་ཕྱག་དེབ་དེ་ཚོ་ག་པར་འདུག
6. ཁོང་གིས་མོ་ཊ་བཙོང་སའི་ཁམས་པ་དེ་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།
7. ཁྱེད་རང་གིས་བཟོས་གནང་པའི་བཞེས་མོག་སྐྱོ་པོ་འདུག

26.4.3.

1. ང་ལ་ཐུག་པའི་མི་དེ་གཟུགས་པོ་ཆེན་པོ་ཅིག་འདུག
2. ཚེ་རིང་གིས་ཉོས་པའི་སྟོད་ཐུང་འདི་ཆེ་དྲགས་བཞག
3. ཁོང་གིས་བཏང་པ་དེ་སྙན་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག
4. ཀུན་བཟང་ལགས་ཀྱི་གཟིམ་ཤག་ལ་ཕེབས་པའི་སྐུ་མགྲོན་དེ་ཁོང་གི་སྐུ་ཟླའི་སྐུ་མཆེད་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག
5. ཁ་ས་ང་ཚོས་ཟ་ཁང་ལ་བཟས་པའི་ཁ་ལག་དེ་ཞིམ་པོ་འདུག
6. ད་ལྟ་ཁྱེད་རང་དང་མཉམ་པོ་སྐད་ཆ་བཤད་མཁན་དེ་སུ་རེད།

Leçon 27
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན།

CORRIGÉS

27.4.1.

1. ཁྱེད་རང་ལ་འབྲུག་ཡུལ་ལ་ཕེབས་རྒྱུ་བྱུང་ངས།
2. ང་ལྷ་སར་ཕྱིན་ཙང་རྩེ་ཕོ་བྲང་མཇལ་རྒྱུ་བྱུང་།
3. ཁོང་ལ་ཨ་མེ་རི་ཀར་ཕེབས་རྒྱུ་བྱུང་པ་རེད།
4. ཕྱག་དེབ་ཁང་ལ་བཞུགས་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད།
5. འབུ་བསད་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད།
6. ཇ་མང་པོ་འཐུང་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད།

10•CahierTib4.indd 588 20/11/09 12:19:37

27.4.2.

1. Il y a des lettres à envoyer.
2. Est-ce que vous avez beaucoup d'affaires à mettre dans la voiture ?
3. Est-ce que vous avez de l'argent à (me) prêter ?
4. Est-ce que vous avez des tapis à vendre ?
5. J'ai eu l'occasion de lui parler.
6. Est-ce que vous avez pu téléphoner à Trashi ?
7. Il ne doit pas venir à la réunion.
8. Il ne faut pas boire de *chang* quand on est malade.
9. Il ne faut pas développer des intérêts passagers / des passions passagères.
10. On ne devrait pas mentir.

Leçon 28
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད།

CORRIGÉS

28.4.1.

1. ཁོང་གིས་ང་ལ་ལས་ཀ་མང་པོ་བྱེད་བཅུག་སོང་།
2. ང་ཡི་གེ་བཏང་རྒྱུ་ཡིན།
3. ང་ཚོས་སློབ་གྲྭ་རྒྱག་རྒྱུ་ཡིན།
4. ཁོང་གིས་མོ་ཏ་བཟོ་རྒྱུ་རེད།
5. ང་ཚོ་ལ་རྒྱག་རྒྱུ་ཡིན།
6. ཁོང་ཚོ་ཕེབས་སྡུག་བཅུག་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད།

28.4.2.

1. བློན་པོ་ཚོས་ལོ་གསར་ཚེས་གཅིག་ལ་རྒྱལ་པོས་ཕྱི་སྐད་རྒྱག་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད་བསམས་པ་རེད།
2. བློན་པོ་རིག་པ་ཅན་གྱི་མཚན་ལ་ཉི་ཆོས་བཟང་པོ་ལགས་ཞུ་གི་ཡོད་རེད།
3. ཉི་ཆོས་བཟང་པོ་ལགས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་ལ་ཕྱི་སྐད་བསློན་རུ་བཅུག་པ་རེད།

28.4.3.

1. Je l'ai fait travailler.
2. J'ai fait coudre cette chemise.
3. Ils m'ont fait boire beaucoup de *chang*.
4. Nous allons le faire attendre.
5. Il faut faire en sorte que ces malades se reposent bien.
6. Il ne nous a pas laissés parler.
7. Hier le temps s'est refroidi.
8. À Lhassa, la population augmente chaque année.
9. Le nombre des enfants qui vont à l'école augmente.
10. De nos jours, la situation dans le monde empire.

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

28.4.4. Version.

1. དུས་སང་ང་ཚོའི་སློབ་གྲྭ་ཆེ་རུ་བཏང་གི་རེད་ཟེར་གྱི་ཟ།
2. ཉལ་ཁྲི་འདི་ཏོག་ཙམ་དམའ་རུ་བཏང་དགོས་ཡོད།

10•CahierTib4.indd 589 20/11/09 12:19:38

3. འཆར་གཞི་འདི་རྒྱས་རུ་བཏང་ན་ག་འདྲས་འདུག
4. ཁོང་ཚོ་ལྷ་སར་ཟླ་བ་ཁ་ཤས་བསྡད་ཙང་བོད་སྐད་ཆ་ཚད་ཡག་རུ་ཕྱིན་སོང་།
5. ལྷ་སར་ལོ་རེ་ནས་མི་འབོར་ཆེ་རུ་འགྲོ་གི་ཡོད་རེད།
6. དེང་སང་ཉིན་རེ་ནས་གནམ་གཤིས་གྲང་རུ་འགྲོ་གི་འདུག
7. ད་ལོ་བོད་སྐད་དང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཚན་ཡིན་ན་ཁག་རུ་ཞེ་དྲགས་ཕྱིན་སོང་།
8. ང་ཚོའི་རེ་བ་ཕྲ་རུ་ཕྲ་རུ་འགྲོ་གི་འདུག

Leçon 29
སློབ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ།

CORRIGÉS

29.4.1.

1. Je doute qu'il soit tibétain.
2. Ils ne vont probablement pas venir au Tibet.
3. Je ne pense pas que je doive y aller, n'est-ce pas ?
4. Il s'est (ou je me suis, etc.) endormi en écoutant la radio.
5. Au Tibet, les agriculteurs chantent en travaillant dans les champs.

29.4.2.

1. མི་མང་པོ་ཅིག་གིས་ཁ་ལག་ཟ་གིན་ཟ་གིན་ཐ་མག་འཐེན་གྱི་ཡོད་རེད།
2. ཐབས་ཤེས་ཨ་ཡོད།
3. ཁོང་ཚོས་ལྷ་ཁང་ལ་སྐོར་ར་རྒྱག་གིན་རྒྱག་གིན་ཁ་འདོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་རེད།
4. ཉི་མ་བརྙན་འཕྲིན་ལྟ་གིན་ལྟ་གིན་གཉིད་ཁུག་གི་རེད།
5. ཁོང་ནང་ལ་ཨ་ཡོད།

29.4.3.

1. ཁོང་བརྙན་འཕྲིན་ལྟ་གིན་ལྟ་གིན་ཁ་ལག་ཟ་གི་འདུག
2. བདེ་སྐྱིད་ལམ་ཁག་ལ་འགྲོ་གིན་འགྲོ་གིན་གཞས་བཏང་གི་འདུག
3. ཁོང་གིས་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱིན་བྱེད་ཀྱིན་ཁ་འདོན་སྐྱོར་གྱི་འདུག
4. རྒྱ་གར་བ་ཚོས་ཁ་ལག་ཟ་གིན་ཟ་གིན་ཆུ་འཐུང་གི་འདུག
5. འོང་སྐོར་ལ་རྟ་རྒྱུག་གིན་རྒྱུག་གིན་མདའ་རྒྱག་གི་འདུག
6. བསྟན་འཛིན་ཡི་གེ་འབྲི་གིན་འབྲི་གིན་ཐ་མག་འཐེན་གྱི་འདུག

Leçon 30
སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ།

CORRIGÉS

30.4.1.

1. Comment faut-il prendre ces médicaments ?
2. Comment est le livre qu'il/elle a écrit ?
3. Il faut le faire de cette façon.

10•CahierTib4.indd 590 20/11/09 12:19:39

4. Personne n'a de tels objets.
5. Pendant la fête, on est obligé de boire beaucoup de *chang*.
6. Le samedi, comme il y a beaucoup de circulation, on ne peut faire autrement que de marcher entre deux arrêts.
7. Demain matin, il faut que je me lève de bonne heure car j'ai une réunion à sept heures du matin.
8. Ce médicament est très amer mais je dois le boire. (Je n'ai pas d'autre option que de le boire)

30.4.2.

1. བདེ་སྐྱིད་ལ་ཁང་པ་མེད་ཙང་ཨ་ཁྲུའི་རྩ་ལ་མ་བསྡད་རང་བསྡད་རེད།
2. ཁ་ལག་བཟོ་ཤེས་ཀྱི་མེད་ཙང་ཟ་ཁང་ལ་མ་ཟ་རང་ཟ་རེད།
3. ཁོང་གིས་ལས་ཀ་ཡག་པོ་མ་བྱས་ཙང་འགོ་ཁྲིད་ཀྱིས་གཞི་གཞི་མ་བཏང་ཀ་མེད་བྱུང་སོང་།
4. ཚང་མས་ཨུ་ཚུགས་བརྒྱབ་ཙང་ངས་གཞུས་མ་བཏང་རང་བཏང་བྱུང་སོང་།

30.4.3.

1. ང་ཚོ་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་ཡོད།
2. ང་ཚོ་ཚོགས་འདུ་འདི་གྲུད་ལ་མ་འགྲོ་རང་འགྲོ་རེད།
3. ང་ཉིན་གང་ནང་ལ་མ་བསྡད་ཀ་མེད་རེད།
4. རྡོ་རྗེས་མོ་ཏ་བཟོ་ཐུབ་མེད་ཙང་ང་ཚོ་འབྲོག་པའི་རྩ་ལ་གནས་ལེན་མ་ཞུ་ཀ་མེད་བྱུང་།
5. ཁོང་ཚོས་དཀར་ཆུ་དང་ཀོ་བ་བཟོ་གི་ཡོད་རེད།
6. ཁྱེད་རང་ནང་ལ་འབྲིའི་འོ་མ་བཞོ་མཁན་སུ་རེད།
7. སྒྲུད་པ་འདི་འདྲས་རྒྱག་དགོས་རེད་པས།

Leçon 31
སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་གཅིག

CORRIGÉS

31.4.1.

1. Le Jhangthang est entièrement désert.
2. Parler comme ça est complètement stupide.
3. Cette cuisine est très propre.
4. Son visage est tout rouge.
5. Il fait n'importe quoi.
6. Dans les grandes villes, beaucoup de gens sont fébriles.
7. Quand il fait chaud, les Tibétains enlèvent leur manche droite.

31.4.2.

1. ཉི་མ་སེམས་པ་ཤོར་པ་འདྲ།
2. ཐུགས་ཁྲལ་མ་གནང་།　　ངས་ཕྱི་པོ་མ་སླེབས་པ་བྱས་དགོས།

3. པད་མ་རྟག་པར་པགས་ཚགས་སྙིང་པ་གོན་གྱི་ཡོད་རེད།
4. བོད་པ་ཡང་སེ་ཕྱུ་ཕྲུང་གཡས་པ་ཕྱུད་ཀྱི་ཡོད་རེད།
5. བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་སྦྲ་ནག་ག་པར་འདུག   བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་སྦྲ་ནག་ཨས།   ཕ་གིར་འདུག
7. འབྲོག་པ་སྤུ་པོ་ནས་ཡར་ཡང་གི་ཡོད་རེད་པས།   སྤུ་པོ་ཡར་ཡང་དང་ཡང་།
8. གྲོང་ཁྱེར་ནང་ལ་མི་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་དུག་སློག་གོན་གྱི་ཡོད་རེད།

31.4.3.

1. རྡོ་རྗེ་ཤ་སྐམ་པོ་ཞེ་དྲགས་ཆགས་བཞག   ཆགས་དགོས་བྱུང་།   ཁོང་ན་པ་རེད།
2. དེ་རིང་ཁྱེད་རང་གིས་ཞལ་ལག་མང་པོ་མཆོད་བཞག   ཟ་དགོས་བྱུང་།   ཁྱེད་རང་གིས་ཞལ་ལག་ཞིམ་པོ་ཞེ་དྲགས་བཟོས་གནང་བཞག
3. སློག་བརྙན་དེ་རིང་མི་མང་པོས་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་འདུག་ག   དགའ་པོ་བྱེད་དགོས་བྱུང་།   སློག་བརྙན་དེ་སྐད་གྲགས་ཆེན་པོ་རེད།
4. བོད་ལ་དགུན་ཁ་མི་མང་པོ་པགས་ཚགས་གོན་གྱི་འདུག   གོན་དགོས་བྱུང་།   བོད་ལ་གནམ་གཤིས་གྲང་མོ་ཡོད་རེད།

Leçon 32
སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས།

CORRIGÉS

32.4.1.

1. ཁོང་ཚོར་བརྙན་འཕྲིན་ཡོད་མེད་ཧ་གོ་མ་བྱུང་།
2. ཁོང་ཚོ་པེ་ཅིང་ལ་ཕེབས་ཡོད་མེད་མཁྱེན་བྱུང་ངས།
3. ཁོང་ཚོས་ང་ཚོར་གཡག་མང་པོ་ཤི་ཡོད་མེད་སྐད་ཆ་དྲིས་བྱུང་།
4. ཁོང་ལ་འོང་སྐོར་ལ་ཕེབས་མྱོང་ཡོད་པས་ཟེ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པ་ཡིན།
5. ཁོང་ཚོ་ཁྱེད་རང་གི་སྐད་ཆ་བཤད་སྟངས་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་མ་རེད།
6. སྤྱིར་བཏང་ཁོང་ཚོའི་ལས་ཀ་བྱེད་སྟངས་ང་རང་ཚོའི་དང་གཅིག་པ་མ་རེད།
7. འབྲུག་སྨན་ནང་ལ་ཚ་ལུ་མའི་ཁྲུབ་ཡོད་མེད་གཟིགས་རོགས་གནང་།

32.4.2.

1. J’ai demandé s’il y avait une voiture se rendant à Lhassa.
2. Je ne sais pas vraiment ce qu’il pense.
3. C’est l’heure pour nous d’aller à l’école.
4. Est-ce l’heure de dîner ?
5. Sa façon de parler est bizarre.
6. Sa façon de conduire est vraiment effrayante.
7. S’il vous plaît, dites moi jusqu’à quelle classe vous avez étudié.
8. Mon garçon, demande à ta mère si elle vient ou non.
9. J’ai des doutes concernant la façon de parler de Nyima.
10. (Il) ne sait pas comment préparer cette nourriture.
11. N’est-ce pas une belle façon de penser ?
12. Je ne sais pas s’il est arrivé à la maison.
13. Je ne sais pas si (oui ou non) c’est un moine.
14. Je ne sais pas si son époux/épouse est là ou pas.

10•CahierTib4.indd 592 20/11/09 12:19:41

Leçon 33
སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་གསུམ།

CORRIGÉS

33.4.1.

1. Ah bon, donc le temps à Lhassa pendant l'été est tempéré (pas trop chaud ni trop froid) !
2. Ah bon, il y avait donc vingt-cinq étudiants dans votre classe !
3. Sonam n'a pas le temps de regarder la télévision, sauf pendant les vacances (H).
4. Hier soir, je n'ai pas eu le temps de regarder la télévision.
5. Quand vous devez partir, faites-moi signe, je vous reconduirai (h).
6. Le professeur Norbu n'est pas ici, il doit être allé à la réunion (H).

33.4.2.

1. ད་ལོ་ལོ་གསར་སྤྱི་ཟླ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་ལ་ཡིན་པ་ཡོད།
2. ཨ་ལའི། ཆུ་ཤུར་ལ་འོང་སྐོར་དུས་ཆེན་ཡོད་པ་རེད།
3. ཁོང་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན་པ་རེད།
4. ཧ་རྒྱུག་ག་དུས་རེད།
5. འོང་སྐོར་དུས་ཆེན་སྐབས་ལ་མི་དམངས་སྐྱིད་པོ་བཏང་གི་ཡོད་པ་དང་ཆང་འཐུང་གི་ཡོད་རེད།

33.4.3.

༡༽ སྐུ་རྟེན་ནི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྐུ་འདྲ། ཡང་ན་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་འདྲའམ་ཐང་ཁའམ་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་དང་། གསུང་རྟེན་ནི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་དཔེ་ཆ་མཚོན་གྱི་ཡོད་རེད། ཐུགས་རྟེན་ནི་ནམ་རྒྱུན་མཆོད་རྟེན་ལ་གོ་གི་ཡོད་རེད།
༢༽ སྤྱིར་བཏང་ལོ་ཏོག་སྨིན་པའི་སྐབས་ལ་འོང་སྐོར་བཏང་གི་རེད།
༣༽ འབྲོག་པའི་ས་ཁུལ་ལ་འོང་སྐོར་བཏང་ཡག་ལུགས་སྲོལ་ཡོད་མ་རེད།
༤༽ བོད་ཀྱི་དུས་ཆེན་གཙོ་བོ་ནི། ལོ་གསར་དང་། སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ། ཚོགས་མཆོད་ཆེན་མོ། ས་ག་ཟླ་བ། འཛམ་གླིང་སྤྱི་བསང་། དྲུག་པ་ཚེས་བཞི། ཞོ་སྟོན། ལྷ་བབས་དུས་ཆེན། དཔལ་ལྷའི་རི་ཁྲོད། དགའ་ལྡན་ལྔ་མཆོད། སྐར་མ་ཀུན་བཟང་བཅས་རེད།
༥༽ བོད་ཟླ་ལྔ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ཉིན་ལ་འཛམ་གླིང་སྤྱི་བསང་བཏང་གི་རེད།

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

33.4.4. Répondez aux questions.

ངན་པ་དགུ་འཛོམས་དང་བཟང་པོ་བཅུ་འཛོམ་ཟེར་ཡག་ག་རེད། འབྲོག་པའི་སྐྱི་དམན་གྱིས་རྒྱན་ཆ་ག་རེ་བཏགས་ཀྱི་རེད།

Leçon 34
སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་བཞི།

CORRIGÉS

34.4.1.

1. ཁྱེད་རང་བསྒུང་ནས་ཡུན་རིང་ལོས་བྱུང་སོང་།
2. ང་ཡང་སེ་ཡང་དུ་མགོ་ན་གི་ཡོད།
3. ཁོང་གིས་གསོལ་སྟོན་བཞེས་ནས་ཧྲུལ་ནག་མང་པོ་དོན་གནང་སོང་།
4. ངས་ཕྱུག་རྩ་ལྷ་ཙམ་བྱས་ན་འགྲིག་གི་རེད་པས།
5. རིལ་བུ་དེ་ཚོ་ག་འདྲས་ཟ་དགོས་རེད།
6. མོ་རང་གིས་ཞབ་རྗེན་པ་མཐོང་དུས་སྐྱུག་མེར་ལང་གི་འདུག
7. མ་ཉལ་གོང་ལ་ཇ་འཐུང་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད།

10•CahierTib4.indd 593 20/11/09 12:19:42

34.4.2.

1. Il ne sera pas capable de venir car il a la grippe.
2. J'ai emprunté de l'argent et j'ai acheté une moto.
3. Avant que tu boives le thé, il faut remuer le thermos.
4. Je dois leur parler avant qu'ils se rendent à Zhikatse (H).
5. Avant de partir pour la campagne, les étudiants ont fait des courses.
6. Avant d'écrire une lettre, il faut bien réfléchir.
7. Est-ce qu'on va emmener de la nourriture pour le déjeuner sur cette colline ?
8. Comme j'ai la grippe, j'ai perdu le goût de la nourriture.

34.4.3.

༡༽ བོད་སྨན་ནི་རྩྭ་སྨན་དང་རིན་ཆེན་སྤེ་ལྷ་དང་དུད་འགྲོ་ནས་ཐོན་པའི་རྫས་ཀྱིས་བཟོ་གི་ཡོད་རེད།

༢༽ སྨན་པའི་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་སྟངས་གཙོ་བོ་ནི་གསུམ་ཡོད་རེད། གསུམ་པོ་ནི། རྩ་ལྟ་ཡག་དང་། ཆབ་རྟགས་དང་། ལྕེ་ལེབ་ལྟ་ཡག་རེད། ད་དུང་ནད་པའི་འཚོ་བ་སྐྱེལ་སྟངས་དང་ཁ་ལག་གི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་འདྲི་གི་རེད།

༣༽ བོད་སྨན་ལ་རིགས་འདྲ་མི་འདྲ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་ནས། གཙོ་བོ་ནི། རིལ་བུ་དང་ཐང་རེད། ད་དུང་རྒྱུན་བདུགས་དང་། བྱུག་རིགས། གཟའ་ཡིག། གསེར་ཁབ། མེ་བཙའ་ལ་སོགས་པའི་སྨན་བཅོས་འདྲ་མི་འདྲ་ཡོད་རེད།

Leçon 35

སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ།

CORRIGÉS

35.4.2.

1. Est-ce que tous les Tibétains pratiquent les funérailles célestes ?
2. (Ta) tension est un peu trop élevée. C'est parce que (tu) viens d'un endroit élevé et que (tu) n'es pas accoutumé à l'environnement. (litt. à la terre et à l'eau).
3. J'ai mis du thé à bouillir, mais il n'a pas encore bouilli.
4. Je ne peux pas dormir la nuit (litt. le soir) et je n'arrive pas à beaucoup manger.
5. Nous avons essayé de couper ce (morceau de) bois mais n'avons pas réussi (il ne s'est pas coupé).

35.4.3.

༡༽ ལྷགས་པ་བརྒྱབ་ནས་ཞེལ་སློ་ཆག་སོང་།

༢༽ མིད་པ་འགག་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག

༣༽ ཁོང་གིས་ཆུ་བསྐོལ་ནས་ཇ་བཟོས་སོང་།

༤༽ ཁོང་གིས་ང་ལ་རྐང་བཙུགས་ནས་ཆུ་གཏོར་བྱུང་།

༥༽ རྨོ་ལགས་ཀྱིས་མ་ཧེ་སྐོར་གྱི་འདུག

༦༽ ཁོང་གིས་གྲི་བཞུས་ནས་ཐག་པ་བཅད་སོང་།

༧༽ སྒམ་གྱི་ནང་ནས་ཅ་ལག་བཏོན་པ་ཡིན།

10•CahierTib4.indd 594 20/11/09 12:19:43

Leçon 36

སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་དྲུག

CORRIGÉS

36.4.1.

༡༽ ཁོང་ལས་ཁུངས་ལ་ཕེབས་ཚར་སོང་།
༢༽ ད་ལོ་ཆར་པ་བཏང་ཡག་འགོ་ཚུགས་ཚར་པ་རེད།
༣༽ བློ་བཟང་ལགས་ཨ་མེ་རི་ཀར་ཕེབས་མྱོང་ཡོད་རེད།
༤༽ ཐུབ་བསྟན་གྱིས་དེབ་བྲིས་ཚར་སོང་།
༥༽ ཁྱེད་རང་གིས་བསྐོལ་ལྗན་མཆོད་མྱོང་ངས།
༦༽ ང་རང་ཚོ་ལས་ཀ་བྱས་ཚར་འགྲོའི་ཡོད།

36.4.2.

1. Ils ont commencé à construire la maison.
2. J'ai déjà mangé.
3. J'ai déjà vu ce film, donc je ne vais pas le voir de nouveau.
4. Je lui ai déjà dit mais il n'y a pas fait attention (H).
5. Il est allé acheter des légumes et de la viande de yak pour préparer le repas.

36.4.3.

༡༽ ཚེས་ཉི་ཤུ་དགུ་དགོང་དག་ལ་དགུ་ཐུག་དང་གཏོར་མ་བརྒྱབ་ཅང་དགུ་གཏོར་ཟེར་གྱི་རེད།
༢༽ དགུ་ཐུག་ཟེར་ཡག་དེ་དམིགས་བསལ་གྱི་ཐུག་པ་ཅིག་རེད། བོད་ཟླ་༡༢་པའི་ཚེས་༢༩་དགོང་དག་ལ་འཐུང་གི་རེད། དགུ་ཐུག་གི་ཐུག་རིལ་ནང་ལ་རྫས་འདྲ་མི་འདྲ་བླུག་གི་རེད། དཔེར་ན་བུ་རམ་དང་ཁམ་བུ། བལ། སོ་ཕན། ཤོག་བུ། རྡོ། སོལ་བ། སྲན་མ། རིལ་མ། ལྕི་བ། ད་དུང་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་མཚན་རྟགས་ལ་སོགས་པ་བླུག་གི་རེད། ཐུག་རིལ་རེ་རེར་དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་དག་ཡོད་རེད།
༣༽ སྐོལ་ལྗན་ནི་ནམ་རྒྱུན་ལོ་གསར་ཚེས་པ་གཅིག་ལ་རྩམ་པ་དང་འབྲས་དང་ཕྱུར་བ། བུ་རམ། གྲོ་མ། ཆང་ལ་སོགས་པས་བཟོས་པའི་ཐུག་པ་རིགས་ཅིག་རེད།
༤༽ ལོ་གསར་ཉི་མ་གཉིས་པ། ཡང་ན་ཉི་མ་གསུམ་པར་ཁང་པའི་ཐོག་ཀར་དར་ལྕོག་བཙུགས་ཀྱི་རེད།

Leçon 37

སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་བདུན།

CORRIGÉS

37.4.1.

༡༽ ལྷ་ས་སྨོན་ལམ་འཛུགས་གནང་མཁན་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པ་རེད།
༢༽ དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ་ཟེར་ཡག་དེ་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མཚན་ནང་ནས་མཐོ་ཤོས་རེད།
༣༽ བཅོ་ལྔ་མཆོད་པའི་སྐབས་ལ་མར་གྱིས་བཞེངས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐུ་འདྲ་དང་། སྟོན་པའི་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས། བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད། རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བདུན། མཐུན་པ་སྤུན་བཞི་ཅི་དག་ཡོད་རེད།
༤༽ མར་གྱི་སྐུ་འདྲ་དང་བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ལ་སོགས་པའི་གཟུགས་བརྙན་འདྲ་མི་འདྲ་དེ་ཚོ་གསང་ཐག་བཏང་ན་འགྲུལ་སྐྱོད་བརྒྱབ་ཅང་མི་ཚང་མ་ཧ་ལས་ཀྱི་རེད།
༥༽ བཅོ་ལྔ་མཆོད་པ་ནི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དུས་ཆེན་རེད། སྨོན་ལམ་ཆེན་མོའི་རྗེས་ལ་བོད་ཟླ་དང་པོ་ཚེས་ལྔ་ལ་བཏང་གི་རེད།

10•CahierTib4.indd 595 20/11/09 12:19:43

37.4.2.

Pendant cette fête, ils exposent dans le Bharkor de magnifiques fleurs variées, des personnages et des animaux entièrement fabriqués en beurre. Pendant le 3e mois, il n'y a pas de grande fête. Pendant le 4e mois ils célèbrent Saga Dawa. Le 15e du mois (de Saga Dawa) correspond à (la commémoration de) trois événements : la naissance, l'éveil et le *parinirvana* du Bouddha. Après la nouvelle année, le 4e jour du 1er mois, la Grande Prière *(Mönlam Chenmo)* commence.

37.4.3.

1. ཚོང་པ་དེས་དགེ་འདུན་ཚོར་གསོལ་ཇ་ཕུལ་པ་མ་ཟད་བཞེས་ཐུག་ཡང་བཏང་པ་རེད།
2. ངས་གཞས་བཏང་པ་མ་ཟད། ད་དུང་ཞབས་བྲོ་ཡང་བརྒྱབ་པ་ཡིན།
3. ང་དེ་རིང་མགོ་ན་པ་མ་ཟད། ད་དུང་རྐང་པ་ཡང་ན་གི་འདུག
4. བཀྲ་ཤིས་ཐ་མག་འཐེན་གྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། ད་དུང་ཆང་འཐུང་གི་འདུག

Leçon 38
སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་བརྒྱད།

CORRIGÉS

38.4.1.

1. J'ai déjà pris des médicaments pendant plusieurs jours mais je ne suis toujours pas guéri.
2. J'ai déjà essayé d'arrêter de fumer mais c'est un peu difficile maintenant.
3. Si vous fumez, c'est un gâchis d'argent, et de plus cela nuit beaucoup à votre santé.
4. Je ne me suis jamais rendu à Lhassa mais j'ai beaucoup entendu parler de cette ville.

38.4.2.

༡༽ ཚོགས་མཆོད་ཆེན་མོ་འཛུགས་མཁན་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་རེད།
༢༽ གླུ་གོང་རྒྱལ་པོ་ལ་དམིགས་བསལ་ག་རེ་ཟེར་ན་ཁོའི་འགྲམ་པ་གཡས་པ་དཀར་པོ་དང་གཡོན་མ་ནག་པོ་བཟོས་ཡོད་རེད།
༣༽ གཏོར་རྒྱག་ཟེར་ཡག་དེ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རིམ་གྲོ་ཞིག་རེད། ལོ་སྔོན་མའི་བར་ཆད་ཚང་མ་མེད་པ་བཟོ་ཡག་གི་ཆེད་དུ་རེད།
༤༽ སྔོན་མ་ཚོགས་མཆོད་ཆེན་མོ་གཙུག་ལག་ཁང་མདུན་ལ་བོད་ཟླ་གཉིས་པའི་ནང་ལ་འཚོག་གི་རེད།
༥༽ དེང་སང་དུས་ཆེན་འདི་བཏང་གི་ཡོད་མ་རེད།

38.4.3.

1. ང་དངུལ་མང་པོ་མེད་དེ་ཁྱེད་རང་ལ་ཏོག་ཙམ་ཕུལ་ཆོག
2. ཁོང་ལ་ཨ་ལྷ་གསུམ་འདུག་སྟེ་ནང་ལ་གཅིག་ཀྱང་བཞུགས་ཀྱི་མི་འདུག
3. ངས་ཁ་ལག་བཟས་པ་ཡིན་ཏེ་ད་དུང་ཟ་འདོད་འདུག
4. ཁོང་ཚོར་ཁང་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོད་རེད་དེ། ད་དུང་ཉོ་གི་ཡིན་ཟེར་གྱི་འདུག
5. བསྟན་འཛིན་ལགས་ལ་ཕེབས་རོགས་གནང་ཟེ་ཞུས་སོང་སྟེ་དེ་རིང་ཕེབས་མི་འདུག

10•CahierTib4.indd 596 20/11/09 12:19:44

Leçon 39
སློབ་ཚན་སུམ་ཅུ་སོ་དགུ།

CORRIGÉS

39.4.1.

1. Pema est revenu d'Amérique et a fait semblant de savoir parler l'anglais.
2. Il m'a trompé en faisant semblant d'être un ami.
3. Le monastère de Samye est sur la rive nord du Brahmapoutre, dans le district de Dranang, préfecture du Lhokha. Ce temple a été construit durant le règne de l'empereur Thrisong Detsän au huitième siècle. Pendant les dix ans de la révolution culturelle, il a été gravement endommagé. Mais maintenant l'État l'a bien restauré.

39.4.2.

༡༽ གདན་ས་གསུམ་གྱི་མིང་སེ་ར་དགའ་ལྡན་དང་འབྲས་སྤུངས་ཟེར་གྱི་ཡོད་རེད།
༢༽ དབང་པོ་རི་དགའ་ལྡན་དགོན་པ་ཡོད་སའི་རི་དེ་རེད། དགེ་འཕེལ་དབུ་རྩེ་ཟེར་མཁན་རི་དེ་འབྲས་སྤུངས་རྒྱབ་ལོགས་ཡོད་པའི་རི་དེ་རེད།
༣༽ བར་སྐོར་ནས་སེ་ར་དགོན་པར་མོ་ཏའི་ནང་ལ་འགྲོ་ཡག་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་འགོར་གྱི་རེད།
༤༽ དེང་སང་དགའ་ལྡན་དགོན་པ་ལ་འགྲོ་ཡག་མོ་ཏའི་ལམ་ཁག་ཡག་པོ་བཟོས་བཞག
༥༽ འབྲས་སྤུངས་དགོན་པ་ནི་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་ལྡན་༡༤༡༦་ལོར་བཞེངས་༼བཞེངས་༽པ་རེད།
༦༽ སྔོན་མ་འབྲས་སྤུངས་ལ་དགེ་འདུན་པ་ཞལ་གྲངས་བདུན་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ཡོད་ཚུལ་ཟེར་སྲོལ་ཡོད་རེད་དེ་མངོན་སུམ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ང་དགུ་བར་དུ་དགེ་འདུན་ཁྲི་གཅིག་ཙམ་ཡོད་རེད།

Leçon 40
སློབ་ཚན་བཞི་བཅུ།

CORRIGÉS

40.4.1.

1. Hier, quand je dormais, il est tombé des cordes.
2. Il a attendu jusqu'à maintenant.
3. Comme il est dix heures passées, ils sont déjà arrivés.
4. La fumigation du monde est une fête qui commémore un rituel exécuté par Padmasambhava pendant la construction du monastère de Samye. Au moment de la construction, de nombreux obstacles sont apparus et, de façon à rendre le lieu propice, des rituels de fumigation en grand nombre (avec du genévrier odoriférant, etc.) et des offrandes ont été réalisés. En conséquence, tous ces obstacles ont disparu.

40.4.2.

སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་པའི་དུས་ཆེན་འདི་ལ་ས་ག་ཟླ་བ་ཟེར་གྱི་ཡོད་རེད། བོད་ཟླ་དྲུག་པའི་ཚེས་བཞི་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བདེན་པ་བཞི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བའི་དུས་ཆེན་དེ་རེད། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཟེར་ཡག་དེ་ཆོས་གསུང་ཡག་གི་དོན་དག་དེ་རེད། བདེན་པ་བཞི་པ་དེ་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ཟེར་གྱི་ཡོད་རེད།

10•CahierTib4.indd 597 20/11/09 12:19:45

Leçon 41
སློབ་ཚན་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག

CORRIGÉS

41.4.1.

1. Il a capturé la jeune reine, Lucham Dzema, n'est ce pas ?
2. Il/elle a emmené Thubtän à l'hôpital.
3. Demain quand je reviendrai, je ramènerai mon fils aîné.
4. Avez-vous pris la clef ?
5. Je commence à avoir peur.
6. Cette petite fille commence à avoir peur du chien, n'est-ce pas ?
7. Ce que tu apprends pendant l'hiver, tu l'oublies pendant l'été.
8. Si tu lui parles, il se met en colère.
9. Le 30e jour du 6e mois, le matin de bonne heure à Dräpung, une *thangka* du Bouddha Shakyamuni est déployée.
10. Le nom de Pälhärithrö pour désigner la fête n'est utilisé qu'en langue parlée, sinon on la désigne par le terme de Pälhärirap.

41.4.2.

༡ ༽ ཞོ་སྟོན་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་ཉིན་གར་འབྲས་སྤུངས་ལ་འགོ་ཚུགས་ཀྱི་རེད། ༢ ༽ ཞོ་སྟོན་ཉི་མ་ལྔ་བཏང་གྱི་རེད། ༣ ༽ སྟོན་མ་དཔལ་ལྷའི་རི་ཁྲོད་སྐབས་ལ་ལྷ་ས་བ་ཚོས་གསོལ་ཚིགས་བཟོས་ནས་ཞོལ་ས་ཁྲུལ་ནས་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་མཛལ་གར་ཕེབས་མཁན་ཚོར་སྐྱེ་ལེན་ཞུ་གི་རེད། ༤ ༽ དེའི་སྐབས་ལ་སྤྱུ་གུ་ཚོས་(ཕྲུ་གུ་ཚོས་)ཇན་པ་དང་དབྱུལ་སྒྲུག་བསྡད་ཀྱི་རེད།

EXERCICE SUPPLÉMENTAIRE

41.4.3. Traduisez :

1. ཁོང་གིས་ཏ་གཅིག་ཁྲིད་ཕྱིན་སོང་།
2. འགྲོ་བ་བཟང་མོ་མཁའ་འགྲོ་མའི་སྤྲུལ་པ་ཡིན་ཙང་། ཕོ་བྲང་སྣང་ནས་འཕུར་ཐེབས་པ་རེད།
3. ཟ་སྣོད་དེ་ཚོ་རྟག་པར་བེད་སྤྱོད་བཏང་ན་མ་གཏོགས། བརྗེད་འགྲོ་གི་རེད།
4. ངའི་སྟོད་ཐུང་གསར་པ་འདིའི་ཚོས་གཞི་ལོག་འགྲོ་གིས། སྤུས་དག་པོ་ཁྱོན་ནས་མི་འདུག
5. ཁྱེད་རང་དེབ་དེ་ཁྱེར་མ་འགྲོ། ང་ལ་དགོས་ཀྱིས།
6. ཀུ་མ་ཁོ་བཙོན་ཁང་ནང་ནས་བྲོས་ཡོད་པ་རེད།
7. ང་ལ་ཙ་ལག་དེ་གྱུད་དེ་ཚུར་ཁྱེར་ཤོག ངར་དགོས།
8. གློ་རྒྱུག་དུས་ལུད་པ་ཏོག་ཙམ་དོན་ཡོང་གིས།
9. པར་དེ་ཚོ་ལ་ལྟ་དུས་ཕ་མ་བསམ་བློ་འཁོར་ཡོང་གིས།
10. དེང་སང་ངའི་བུ་མོ་རྟག་པར་ངའི་མིག་གི་མདུན་ལ་འཁོར་ཡོང་གིས།
11. བསོད་ནམས་ཀྱིས་གཟའ་ཉི་མ་རྟག་པར་དཔེ་ཆ་བལྟས་བསྡད་ཀྱི་རེད།
12. འདིར་ངས་ངལ་གསོ་ཏོག་ཙམ་བརྒྱབ་བསྡད་པ་ཡིན།
13. དེ་རིང་བར་དུ་ཨ་མ་ལགས་སྒུང་བཞུགས་བཞག
14. ཁོས་ཞྭ་མོ་གསར་པ་ཅིག་གོན་བསྡད་བཞག
15. ཁོས་ཞྭ་མོ་གསར་པ་ཅིག་གོན་གྱི་འདུག
16. བསམ་འཕེལ་ཉལ་གྱི་འདུག vs. བསམ་འཕེལ་ཉལ་བསྡད་བཞག